L-1+16.qxd 12/11/2005 10:57 AM Page 1

ÇAWDÊR

Political, cultural, social weekly press ..kurdistan iraq

No.: (57) 12-12-2005

THE OBSERVER

www.madaniat.org
info_chawder@yahoo.com

سلێمانی - ئەدگامی سالح
مەکتەبی ڕێکخراوە دیمۆکراتیەکان
تەلەفۆن: ٣١٤١٤٢٢

نەخشەسازی: جەلیل حسێن
پێچێن: سۆران بورهان، ئیبراهیم حسێن،
ئەها حەمە نوری، ئەیلا حەسەن پور

فرۆش: (٤٠٠)دینار

خاوەنی ئیمتیاز و بەڕێوەبەری بەرپرس: مەلا بەختیار

ستاڤی کار: سامی هادی، جەمال حوسێن،
ناهیدی حوسێنی، مەم بورهان قانع

بەڕێوەبەری کارگێری: دامین هاشم

دەستەی نوسەران: سەلام سستەفا، مامەند رۆژە،
عومەر سەرکەتی، سەردەشت حەمە سالح،
بابان حەمە، ڕەنج قەرەداغی، عەبدوڵا حەمەد،
ئەمەز محەمەد، عەزیز ڕەئوف، سۆران عەبدوڵا

ئابووری شەشەم
شەریک شعور

با

پێگەکە لەو (با) بەدا ڕێگەی کە سلێمانی ڕەواڵەی ناوچەکانی دەوروبەری ئەکات:چ بە ڕەشمبا ئاوانگی دەرکردوە، شارە بە ئاپتەکەمان ڕۆژانە هەزاران تەوەنە (با)ی تری تێا سەرف ئەبێ. دەڵێدار لە هووتەمە لە کردنێکی بێ مەنفعەتدا بە هەموو مشتەریەکی ئەڵێ دە لا لەسەر ئۆمان بێ. ڕەلامی وائش هەبە کوڵی شەوێک نیو قاپ عارەقی تۆزۆ تشریینکی دەبڵی تۆشی گیان ئەکات کەپێی وەختی پا فوارزنەوەبە بە کایەاری پاپێی ئەڵێ ئوتوا با پاکەحی من ڕووی کەم شەم بێ. هەموو سالێکیش دوای کەماوێژ کەوتن دابوردە لەزێنە مەالەمەی هیچ دابوردەیەک ڕا نابەرێنێ. ئەڵێ ئەمەوان کە. با سالی تارە بێت. هودیوی بەرێزیش کە بیبەوی کارەمەندێک هووتەسەبە بکات. مەسلوماکەمی ڕێنکستن بە ئیشارەت تێی ئەکەیەنی ئەڵێ داری داری ڕاز لێ بێنە با ئینتیفایانەکە دەواو بینت ئەوەسا عیلاجی ئەکەین. کە بەرزەوی داواکاریێن پێشکەشی هەر دامو دەزگایەک بکەی ڕەئی سانڤیب ئەدوبەرکان وەریکرد کە ئەڵێن هەر واو ڕووتی مە بێنرە. با نامەیەکی پشتگیری لەکەڵدا بێنت. ئاڵە هۆرم بوشێیش کە تەمریزە ئاگریئەکانی ئەمەدەری بە ڕەزادی بۆ تەرەومە ئەکەن ئەڵێن ئەڵێنکە. یا لەم بێرانە کاوڵ بووە ئەوانم بینی ئەوسا بەقورنانی ئەیم. دکتۆری کەیی کەم ئەم بەقورەیەش کە درزێک لە شەقەی بینگانی پەنتە ئوتەدا ئەبینێ ئەڵێ با شەقش مانک لە کەوا بێت. کە ڕێوش ئەیسیتتەوە کۆلیە کۆم لە ڕێکەڕاوی مانی تێدەڕەلەتی باندەدا شکانی لەمەو لە پەنەڵ کردوە. ئەڵێ کوم دە با بوڕا سیر بقوا ڕوەنا لێ بات. وەتێنێکیش کە ماینی لە ئیفرات موسلیمینی میسر ئەکەن کە با بساب ئەو هەموو کورسی و دوشەکە لەپەیان بە ئەوەیە بەدەست هێناوە. لە ڕەدی دەوام بکەن و دانیشن بە قیز ■

دوا پرۆژەت چیە؟..

چیرۆکنوس (شێزاد حەسەن) بەچاودێری ڕاگەیاند: پرۆژەیەکی دایرکراوم نییە، بەڵام لەهەمان کاتدا سەرکەرمی وەرگێڕانی چەند دەقێکی نەدەبوو غیرە ئەدەبیم، لەهەموویان گرنگتر ڕۆمانێکی (میلان کوندیرا)یە، سەربارەی چەند دەقێکی خۆم، کورت و درێژ ، ئەم کارانە سالێ دوان بەخایەنێت، بەڵام ماوەیەکی زۆرە سستە و ئەمبڵا بوویمە. ئازانم بۆ؟ بەڵام لەهەمارێ نۆقلێتێکم بەناوی (خەونی جالجالۆکەکان) دەردەچێت، ئەماعم هەیە کتێبێک لە ٢٠٠٦ چاپ بکەم کە بەشێکی هەناسە شیعرییەکانم تەگریتەخۆی■

مەریوان جەلال لە پیشانگایەکی لەندەن دا

چاودێر/لەندەن ژیرنگەری/داوبون.

مەریوان جەلال لەساڵی گوڵانکاری زۆر لەکارەکانیدا بەدیبەکرا لەرووی ئاراستەو ئامۆونەوە، بەچەند ستایلێکی جیاواز کاری کردبوو، کە دیارە ئەمەش دەگەڕێنێتەوە بۆ ئەزموونەکانی منداڵی و سود وەرگرتن لەو سەرچاوانەی کە لەدەوروبەریدابوون، لەپەیوەندیەکیدا لەگەڵ چاودێر هونەرمند رایگەیاند: "ئەمویستووە هەموو سیمبولەکان پیشانبدەم، بەڵکو زیاتر پەنام بردۆتە بەر یەکارهێنانی ڕەنگەکان"■

مەریوان جەلال / هۆتی پیشانگە / لەندەن

مندالێکی کەم ئەندام بەڵام بەهرەمەند

نارام حەمەمین/هەڵبجەی شاهید

(سەمیرە ئیسماعیل) لەدایکبووی ١٩٨٧ و وکەم ئەندامی ئەژاوەو هیچ کام لەهەڵەکانی وەک پێویست کارناکەن تەنانەت زمانیشی پاراو نیە، سەمیرە بەرەگەز خەلکی کوردستانی ڕۆژهەڵاتەو ئێستا لەشاری هەڵبجەی شاهید نیشتەجێیە، بەچەندین کاری سەرنجڕاکێش بۆتە جێی سەرسوڕمانی خێزان و دەروبەرەکەی بۆ ئەو مەبەستە لەنزیکەوە چاودێر خێزانی ناوبراوی دواندو لەوەڵامی پرسیارێکدا وتیان: "سەمیرە هەستی شەشمەی زۆر بەهێزەو زۆربەی کات پێش ڕووداوی هەر ڕووداوێک ئاگادارمان دەکاتەوە و پێشوەخت ئەگەری ڕووداوی شتەکانمان پێ دەڵێتەوە، بۆیە ئێمەش بێ ڕاوێژکردن بەسەمیرە هیچ شتێک ناکەین، ئەگەریش وامان نەکردبێت بەدڵنیابیەوە زەرەرمەندبووین". جێی باسە زۆربەی کات پێشبینیکانی سەمیرە تەنها تایبەت بەخێزانەکەی خۆی و خەڵکی تر ئەکارە ناکات، بۆنمونە شەوی دیەیەی بوبەلەرزەکە کە هەموو خەڵک لە کۆڵان ڕۆژیان کردۆتەوە ئەوانە لەسەر قسەی سەمیرە کە وتویەتی "هیچ مەترسیێک بە ئێمە لەئارادنیە" تا بەیانی بێخەم لێی خەوتوون.■

سەمیرە ئیسماعیل لەسەر کورسیە نەزدلیەکەی

ئاهەنگی ساڵیادی دامەزراندنی هەڵبژاردنی سەرۆکی عێراق لە هەولێر

ڕۆژانی ٢٧ و ٢٨ی ئەم مانگە وەزارەتی ڕۆشنبیری حکومەتی هەرێمی کوردستان- ئیدارەی سلێمانی، دیداری قانع بۆ لیکۆلینەوە لەشاری سلێمانی سازدەکا

هەمزە عەلی

هەروەها ڕۆشنبیری ئامادەی بەشداری تیایدا دەکات کە ئەمەش بریتیە لە ئاهەنگی ساڵیادی دامەزراندنی هەڵبژاردنی سەرۆکی عێراق لە ساڵی ٢٠٠٥دا کە ئەنجامدرا.

ئەو بارەیەوە سەرچاوەیەکی لیژنەی باڵای دیداری قانع بە "چاودێر"ی ڕاگەیاند: لە دوو ڕۆژدا چەندین لیکۆلینەوە لەلایەن چەند ڕۆشنبیریکی ئامادەی کوردستان و ئێرانەوە پێشکێشدەکرێن و لیکۆلینەوەکانیش تایبەت دەبن بە جیهانبینی و دنیای شیعری شاعیر، لەوانە هەروەڕۆشنبیری ئامادە بەختیار عەلی و مەریوان وریا قانع و چەند ڕۆشنبیریکی تری ئامادە لە لێکدانەوەی ورد بۆ دنیابینی و ئاهێنگی شیعری ئەم شاعیرە ئەمەوە دەکەن.

سەرچاوەکەی لیژنەی دیداری قانع ئامازەی بەوەشدەکرد: هەر لەم دیدارەدا پەرە لەسەر پەیکەریکی شاعیر لادەبرێ کە لەدار هەڵکۆڵراوەو هەر بەم بۆنەیەشەوە (٣٠٠٠) دانە لەکتێبی (دیوانی قانع) بەچاپێکی جوان لەئێران چاپکراوەتەوە کە تایبەت بە دیدارەکە.

سەرچاوەکە ڕوونیشیکردەوە: ئامادەبانی دیدارێکی لو جۆرە بۆ قانع)ی شاعیر، ڕێزلێنانە لە بەرهەمە شیعرییەکانی ئەم شاعیرە ئەمەرە، کە تائێستا بەدانخەوە وەک پێویست ئەو ڕێزەی لێنەنراوە■

دەنگتان ئایندە مانە

لەراپرسیەکی "چاودێردا:
٩٤٪ی هاووڵاتیان دەنگ بە لیستی هاوپەیمانی کوردستان دەدەن

هۆگر حەمەساڵح:

لەڕاپرسیەکی چاودێردا ٨٤٪ی هاووڵاتیانی شاری سلێمانی بەشداری لەهەڵبژاردنەکانی ١٥/١٢ی پارلەمانی عێراقدا دەکەن و ٤٤٪ی بە دەنگدانیش دەنگ بەلیستی هاوپەیمانیی کوردستان دەدەن.

لەو ڕاپرسییەکی چاودێردا کەلەمێژ ٨٠٠ هاووڵاتی شاری سلێمانیدا بەسەرچەم چین و تۆیژەکانیەوە ئەنجامدراوە، ٦٧٢ هاووڵاتی کەدەکاتە ڕێژەی ٨٤٪ ئامادەبی خۆیان دەربڕیوە بۆ بەشداریکردن لەهەڵبژاردنەکانی پارلەمانی عێراق کە ڕۆژی پێنج شەممەی داهاتوو لەسەرتاسەری عێراقدا بەڕێوەدەچێت، و ١٢٠ هاووڵاتیش کەدەکاتە (١٥٪)ی بەشداری لەهەڵبژاردنەکاندا ئاکەن و ٨ کەسیش بەنازانم وەڵامیان داوەتەوە کەڕێژەکەیان دەکاتە ١٪ی بەشداربووانی ڕاپرسیەکە. ٩٤٪ی ئەوانەی بەشداری هاووڵاتیان کەدەکاتە ڕێژەی ٨٤٪ ئامادەبی خۆیان دەربڕیوە بۆ بەشداریکردن لەهەڵبژاردنەکانی پارلەمانی عێراق کە ڕۆژی پێنج شەممەی داهاتوو لەسەرتاسەری عێراقدا بەڕێوەدەچێت، و ١٢٠ هاووڵاتیش کەدەکاتە (١٥٪)ی بەشداری لەهەڵبژاردنەکاندا ئاکەن و ٨ کەسیش بەنازانم وەڵامیان داوەتەوە کەڕێژەکەیان دەکاتە ١٪ی بەشداربووانی ڕاپرسیەکە. ٩٤٪ی ئەوانەی بەشداری هەڵبژاردنەکان دەکەن، دەنگ بەلیستی کۆڕەڕەیان ٦٣٢ لە دەنگەدەوە ٣٣ دەنگەدەیش بەڕێژەی ٤.٩٪ دەنگ بەلیستی یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان دەدەن، و ٣ هاووڵاتیش دەنگ بەلیستەکەی شیاد عەلاوی و ئەی دیکش دەنگ بەلیستی ئیتتیلافی شیعە دەدەن و ٢ هاووڵاتیش خۆیان یەکلایی نەکردووەتەوە دەنگ بەکامە لیست دەدەن■

لەهەولێر..

کەورەترین نووسینگەی نەتەوەیەکگرتووەکان دەکرێتەوە

ڕۆژنامەی الصباح--١٢/١٠:

دیندار زێباری ڕێکخەری حکومەتی هەرێمی کوردستان لەگەڵ نەتەوەیەکگرتووەکان ڕایگەیاند: نەتەوەیەکگرتووەکان گەورەترین نووسینگەی خۆی لەسەر ئاستی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست لەشاری هەولێر دەکاتەوە. هەر لەوکۆنگرە ڕۆژنامەنووسیەدا کە لەچەند ڕۆژی ڕابردوودا لەشاری هەولێر بەستی، زێباری ئامازەی بەوەکرد: سەربارەی نووسینگەی هەولێر، نەتەوەیەکگرتووەکان بڕیاریداوە نووسینگەیەکیتر لەهەرێمی کوردستاندا بکاتەوە■

بۆیە چەمین جار لەسەر ئاستی عێراق و ناوچەکە

نەخۆشخانەیەکی پێشکەوتووی تایبەتی چاو لەسلێمانی دەکرێتەوە

چاودێر-تایبەت:

د. محەمەد قادر خۆشناو وەزیری تەندروستی ڕایگەیاند: بۆ یەکەمین جار لەسەر ئاستی عێراق و ناوچەکە نەخۆشخانەیەکی تایبەت بەچاو لەگەڵەوەکی هۆمەرەگۆیری شاری سلێمانی دەکەنەوە کە بری (١٢) ملیۆن دۆلار بۆ بینایەکەی تەرخانکراوە، لەگەڵ تەرخانکردنی (١٠) ملیۆن دۆلار بۆ پێدا ویستییە پزیشکییەکانی کە لەچەند هەفتەی داهاتووداو بە بری (٨٠٠) هەزار دۆلار، بەشێکی پێدا ویستییەکانی ئەو نەخۆشخانەیە دەکەنە شاری سلێمانی و ئاشکرا شیکرد: لەو پێدا ویستیانەدا چەندین ئامێری پێشکەوتوو هەن، لەوانە: ئامێری پێشکەوتووی لێزەرەوە و لە چەند هەفتەی داهاتوشدا بۆ هەمان مەبەست (٤) پزیشکی نیویێکی پێدەچێ، لەشەش مانگی داهاتوودا دەست بکەین بە چارەسەرکردنی نەخۆشی چاو لەڕێی لێزەرەوە.

وەزیری تەندروستی ئامازەی بەوەش کرد: لەماڕەیەوە لەگەڵ چەندین پزیشکی بیانیدا ڕێکەوتوین کە بەشێوەی دەوری سێ مانگ جارێک وەیەڕزایی سالێک، چەند خولێک بۆ پزیشکەکانی کوردستان بکەنەوە تاوەکو شارەزای کارکردن بن لەو نەخۆشخانەیە، و هەروا وتی: تا ئێستا دوو وەجبە پزیشکی (١٢) کەسمیان ناردووەتە دەرەوەی کوردستان بۆ شارەزابوون لەسەر چارەسەرکردنی نەخۆشی چاو لەڕێی ئامێری لێزەرەوە و لە چەند هەفتەی داهاتوودا بە بری ١٠٠ هەزار دۆلار چەندین ئامێری تری پزیشکییمان بۆ دابینکرد■

لەهەولێر..

دوو پاڵاوگەی نەوت دروست دەکرێت کە توانای هەریەکێکیان (١٠) هەزار بەرمیلە لەڕۆژێکدا

تایبەت بەچاودێر:

وەزارەتی نەوتی عێراق لەماڕەیەوە دڵشاد عەبدوڵرەحمان سەرۆکی دەزگای پرۆژە تایبەتیەکانی نەوت بە "چاودێر"ی ڕاگەیاند: وەزارەتی عێراق دەزانم‌ەندی نیشاندا بە ئەنجامدانی گریبەستێک لەگەڵ وەزارەتی پێشەسازی عێراق بۆ دروستکردنی دوو پاڵاوگەی نەوت لەناوچەی بازیان کە هەریەکێکیان توانای پاڵاوتنی (١٠) هەزار لیتر نەوتی هەیە لەڕۆژێکدا، سەربارەی یەکەی چاککردنی بەنزین.

ئەم وەزانەدێیەی وەزارەتی نەوتی عێراق دوای پێشنیازێکی حکومەتی هەرێم دێ، ئاشکرا شیکرد: ڕۆژی شەممەی ڕابردوو (١٢/١٠) تیمەکانی وەزارەتی پێشەسازی عێراق ئەو جێگایەیان لەناوچەی بازیان بەسەرکردەوە کە زیاتر لە (١٨٠) دۆنم دەبێ، و تایبەت دەبێ بەو پرۆژەیە کەمتر لەساڵێکدا تەواودەبێ، و وتی: بەتەواویوونی ئەو دوو پرۆژەیە، بەشێکی زۆری قەیرانی سوتەمەنی لەهەرێمی کوردستان چارەسەردەکرێ■

لەپەیامی سەرۆکی لیژنەی سەدام‌ەو سەرانی ڕژێمەکەی بۆ "چاودێر":

سەدام لەچارەمین دانیشتنی دادگاییکردنیدا ئامادەبوو، بەڵام وێنەکەیمان دەرنەخست!

چاودێر- تایبەت:

پاش ئەوەی لەکۆتایی سێیەمین دانیشتنی پرۆسەی دادگاییکردنی سەدامو سەرانی ڕژێمەکەیدا کە تایبەت بووکە تاوانی (دوجەیل)، حاکم ڕزگار محەمەد ئەمین سەرۆکی دادگاکە ڕایگەیاند: سبەینێ چوارەمین دانیشتنی پرۆسەی سەدام دەستوەبەیەوە سکاڵای لەکوژەرانی خۆی کرد لەژێندان و ڕایگەیاند: سبەینێ ئامادەی پرۆسەی دادگاییکردنەکە نابێ، بەڵام دواتر ئامادەی دانیشتنە بوو.

لەماڕەیەوە حاکم ڕزگار محەمەد ئەمین سەرۆکی دادگاکە لەپەیوەندییەکی تەلەفۆنیدا لەگەڵ "چاودێر"ی ڕایگەیاند: لەدانیشتنی چوارەمدا سەدام حسێن ئامادەی پرۆسەی دادگاییکردنەکە بوو، و بۆ یەکەمین جار (٢٠) مێگا کارەیامان لەڕێی خانەقین- قەسری شیرینەوە لەئێران ڕاکێشاوەو ئێستا ئاراستن کە ئامازە دەکەن بە ئامادەنەبوونی تایبەت بە چاودێر:

هێزش موحەررەم سەرۆکی دەزگای کارەبا ڕایگەیاند: لەڕۆژی چوارشەممەی ڕابردوودەوەو بۆ یەکەمین جار (٢٠) مێگا کارەیامان لەڕێی خانەقین- قەسری شیرینەوە لەئێران ڕاکێشاوەو ئێستا ئاراستن کە ئامازە دەکەن بە ئامادەنەبوونی تایبەت بە چاودێر:

سەرۆکی دادگاکە لەپەیوەندییەکی تەلەفۆنیدا لەگەڵ "چاودێر" ڕایگەیاند: لەدانیشتنی چوارەمدا سەدام حسێن ئامادەی پرۆسەی دادگاییکردنەکە بوو، و لەو دانیشتنەدا ئامادەی پرۆسەی دادگاییکردنەکە بوو، و لەو هەواڵانەش ئامادە کە ئامازە دەکەن بە ئامادەنەبوونی تایبەت بە چاودێر:

سەرۆکی دەزگای کارەبا لەو پەیوەندییە تەلەفۆنییەدا لەگەڵ "چاودێر" پێشبینیکرد: گەر بێتو سەرجەمی تیمەکانمان لە محیموەرەکانی پێنجوێن-مەریوان، ئەندامێتی نوێنەرێکی دەزگاکەمان سەردانی ئێران بکا بۆ چارەسەرکردنی ئەم کێشەیە، بە ئەنجامدانی چەند ڕەوشێکی جیاواز بەرێگای وەزارەتی کارەبای عێراقیش بە چارەسەرکردنی بەپەلەی کێشەی سەبارەت بە بەڵێنی وەزیری کارەبای عێراق بە چارەسەرکردنی بەپەلەی کێشەی ئەندامەکانی تری ئاسایی لەڕۆژی دەنگدان و لەبونکانێکی پاسەوانی تیادەکەن، بەشداری دەنگدان دەکەن■

سەرۆکی دەزگای کارەبا:

■ لەسبەینێوە بەبەردەوامی (٢٠) مێگا کارەبا لەڕێی خانەقی- قەسرێ شیرنەوە دەگاتە هەرێمی کوردستان

■ حکومەتی عێراق لە ٦٥٠٠ مێگا کارەبای بەرهەمهێنراو، تەنها ٢٠٠ مێگا دەداتە هەرێمی کوردستان!

سەرۆکی دەزگای کارەبا ئامازەی بەوەش کرد: عێراق زیاتر لە ٦٥٠٠ مێگا کارەبا بەرهەمدەهێنێ کە بری تەنها ٢٠٠ مێگای لێ دەداتە هەرێمی کوردستان کە ئەمەش ئاماژەیەکی گەورەیە و هەروا وتی: ڕێنمایی تازە لەغەداوە هاتووە بۆ کەمکردنەوەی بری کارەبا لەو بەشانەی دیدەنە هەرێمی کوردستان، بەڵام ئێمە پێیوە پابەندنەبووین، لەبەرئەوەی لەبەغداوە بەڵێنەکان جێبەجێناکرێن، و ناشکرا شیکرد: هەفتەی ڕابردوو لەبەغدا لەگەڵ موحسین شلاش وەزیری کارەبای عێراقدا کۆبوونەوەو بڕیاردرا کە ئەمە کۆتایی بێ بەرنامەی کارەبای عێراق بە هەرێمی کوردستان، هەروا بڕیاریش درا: دوای هەڵبژاردنەکان وەفدێکی وەزارەتی کارەبای عێراق بە سەرۆکی دەزگای کارەبا ئامازەی بەوەش کرد: عێراق زیاتر لە ٦٥٠٠ مێگا کارەبا بەرهەمدەهێنێ کە بری تەنها ٢٠٠ مێگای لێ دەداتە هەرێمی کوردستان کە ئەمەش ئاماژەیەکی گەورەیە و هەروا وتی: ڕێنمایی تازە لەغەداوە هاتووە بۆ کەمکردنەوەی بری کارەبا لەو بەشانەی دیدەنە هەرێمی کوردستان، بەڵام ئێمە پێیوە پابەندنەبووین، لەبەرئەوەی لەبەغداوە بەڵێنەکان جێبەجێناکرێن، و ناشکرا شیکرد: هەفتەی ڕابردوو لەبەغدا لەگەڵ موحسین شلاش وەزیری کارەبای عێراقدا کۆبوونەوەو بڕیاردرا کە ئەمە کۆتایی بێ بەرنامەی کارەبای عێراق بە هەرێمی کوردستان، هەروا بڕیاریش درا: دوای هەڵبژاردنەکان وەفدێکی وەزارەتی کارەبای عێراق بە هەرێمی کوردستان بۆ ئەنجامدانی چەند ڕەوشێکی جیاواز بەرەو هەرێمی کوردستان دەنێرێ، و ئەمەش بە پشتبەستن بە ئەو بڕیارەی کە لەو کۆبوونەوەیەدا بڕیاردرا،

دروشمی بەرەنگاربوونەوەی گەندەڵی لای یەکگرتووی ئیسلامیی لە نێوان جدییەت و ناواقیعێتیدا !

(یەکگرتووی ئیسلامیی، پێش هەموو شتێ دەبێ ناوخۆی خۆی ئیسلاح بکا)

نەبو بەکر عەلی - نەندامی یەدەگەی (م.س) ی یەکگرتووی ئیسلامیی کوردستان

نیاز سەعید عەلی

ڕۆژی (٢٠٠٥/١٢/١٥)، دووەم هەڵبژاردنی پەرلەمانی عێراق، بە بەشداری ژمارەیەکی زۆری لیستی جیا جیا، لە عێراقدا ئەنجام ئەدرێ، لە کوردستان، بێجگە لە (لیستی هاوپەیمانی کوردستان)، یەکگرتووی ئیسلامیی و یەک دوو هێزی سیاسی تری کوردیی، بڕیاریاندا وە، هەریەک بە جیا بە لیستێکی سەربەخۆ دابەزن.

بە گوێدرێژی بەیاننامەی مەکتەبی سیاسی یەکگرتووی ئیسلامیی، لە ڕۆژی (٢٠٠٥/١٠/٢٢)، لیستی یەکگرتووی ئیسلامیی، لیستێکی جیاوەوەیە، لە (لیستی هاوپەیمانی کوردستان)، کە لە هاوپەیمانێتی چەند هێزێکی کوردستانی پێکهاتووە و ای.ن.ک (ابارتی)، ڕابەرایەتی ئەکەن.

مەکتەبی سیاسی یەکگرتووی ئیسلامیی، لەو بەیاننامەیدا، بەبەر لە ڕاگەیاندنی جیابوونەوەی لیستەکەیان لە (لیستی هاوپەیمانی کوردستان)و لە دابنزیینان بە یەک لیستی سەربەخۆ، جەخت لە بەرەنگاربوونەوەی دیاردەی گەندەڵی لە کوردستاندا ئەکەن، بەم پێوەرانەش، ئەو حیزبە دروشمی ئەبەرەنگاری گەندەڵی دابنێت کردنی خزمەتگوزاریی، ئەکردێتە دروشمی سەرەکی هەڵمەتی بانگەشەی هەڵبژاردن، لێپرسراوەکانیشیان، لە باسێتی بڕێز ئیمیندواری گشتیی و ئەندامانی مەکتەبی سیاسیی و شورای ئاوەندیی، تا ئاستێکی کارەو مانماوەندی کادیمیەرکانی خۆیاوەو، لە کۆڕو کۆبوونەوەو دیدارو چاوپێکەوتن و وتارو لێدوانەکانیاندا، لە کەنال و ئامۆ دەرکاکانی ڕاگەیاندنا، بە نەخشەو پلانێکی داڕێژراو، بە چڕیی، تیشک ئەخەنە سەر باسکردنی دیاردەی گەندەڵی و هەوڵدان بۆ زەڤکردنەوەیی و هووئاوتکردنەوەی بە بەرەوامی، کە ئەمەش خۆی لە خۆیدا، کواستنەوەی ئەنجامووئی هەڵمەتی بانگەشەی هەڵبژاردنی حیزبی دابو کەشپەیدابی تورکیاو، ئەو تورکیایەی کە بە دیرۆڤیی لە دەوەکانی سەدەی تازە، تا هاتنە سەر حوکمی حیزبی دابو کەشپەیدان، بە کومەڵێک قیمرانی ئاڵۆزو قووڵ و کەرەی سیاسیی و ئابوورییی لیدارییو کۆمەڵایەتیی و کەلتوورییدا ئیتیپەڕی تیایدا ئەکەوێتە لە هەموو بوارەکاندا کەپشتووە لوتکە و خەڵکی تورکیا بە ئومێد بوونەوە لە سەرچەم حیزبەکانی تر، بە حیزبی ڕەفاهی ئیسلامیی وە بە دوایدا فەزیلەی ئیسلامیی و داتورچ، ساعەتەو ئیسلامییەتیشەوە، قیمرانی هەرە کاریگەری تورکیاش، قیمرانی ئابوورییی بوو، کە ڕێژەی بێکاریی ڕۆژ بە ڕۆژ ڕووی لە بەرزبوونەوە بوو، هاژاریی بە تەواویی تەشەنەی سەندبوو، لیرەی تورکی نرخەکەی ڕۆژ بە ڕۆژ لە نزمبوونەوەدا بوو، جەموجۆڵی بازاڕ سستییەکی تێکەوتبوو، کرانی تەنکی بە هەموو لایەک هەڵمێنیبوو، هەڵاوسانی ئابوورییی بە ڕادەیەکی بەرچاو، ماتگانە زیادی ئەکرد.

هەوڵدانی یەکگرتووی ئیسلامیی بۆ کواستنەوەی ئەنجوومنی هەڵمەتی بانگەشەی هەڵبژاردنی حیزبی دابو کەشپەیدانی تورکیا، ئەگەرچێتە بۆ ئەو کاتەی کە وەفدێکی باڵای یەکگرتووی ئیسلامیی، بە سەرۆکایەتی بڕێز سەڵاحەدین محەمەد بەهائەدینی ئیمامی ئەمیندەری بڕێزی هادی عەلی ئەندامی (م.س)و سەرۆکی ئەنجومەنی شورای ئاوەندیی و بڕێز دکتۆر محەمەد ئیحسەی ئەندامی یەدەگی (م.س)، لە سەرەتای مانگی تشرینی دووەمی ساڵی (٢٠٠٤)دا، بە مەبەستی بەشکاڵبوونی شارەباوبون لە چۆنێتی بەڕێوەبردنی هەڵمەتی بانگەشەی هەڵبژاردن و چۆنێتیی کاردکردن بۆ تێکشکانی ڕکابەرەکان، وەو دەرکرت لە ئەنجوومنی حیزبی دابو کەشپەیدانی تورکیاو کواستنەوەی ئەنجوومنەکەی بۆ هەڵبژاردنەکانی کۆرد، بۆ زانیاری زیاتر بڕوانە ژمارە (٥١٤)ی ڕۆژنامەی (یەکگرتوو)، کە تیایدا ڕاپۆرتە هەواڵێک لەسەر ئەو سەردانەو دیدارێکی تایبەتی لەگەڵ بڕێز هادی عەلی، تیا باڵاوکراوەتەوە لەسەر دیدارو چاڵاکی و ئامانجی سەردانەکەیان بۆ تورکیا، ئاپوراو لە چاوپێکەوتنەدا ئاماژەی بۆوە کراوە کە وێستوانە سوود لە ئەنجوومنی هەڵمەتی بانگەشەی هەڵبژاردنی حیزبی دابو کەشپەیدانی تورکیا وبکرێن، بەڵام لەبەرئەوەی لە پرۆسەکانی هەڵبژاردنی یەکەمی عێراقو دووەمی پەرلەمانی کوردستاندا، یەکگرتووی ئیسلامیی، چووە ناو (لیستی هاوپەیمانی کوردستان)و (لیستی دیموکراتی نیشتمانی کوردستان)، پێویستی بە ئەنجوومنە نەبوو، هەر بۆیە کاری پی نەکرد، بەڵام لە جارەیاندا کە بڕیاریدراوە، لە لیستێکی سەربەخۆ دابەزێ، هەوڵ ئەدا، هەمان ئەنجوومنی هەڵمەتی بانگەشەی هەڵبژاردنی یەکگرتووی ئیسلامیی لە کوردستان دووبارە بکاتەوە، بە ئەوەی جیاوازیی باروودۆخی کوردستانی عێراقو دەوڵەتی تورکیا بکا، کە ئەو جیاوازییەکان ئێجگار زۆرن لیدرەدا پێویست بە ئاماژە بۆکردن و باسکردنیان ناکا، بە تایبەتی لە ڕووی جۆرو ئاست و ڕەهەندی دوژمنی ئەو حیزبەو ئەو هێزانەی کە ئەیانەوێ ئەو حیزبە بە ڕەنگاربوونەوەی گەندەڵی لای یەکگرتووی ئیسلامیی، لە ڕووی شەرعیەتی یاسایی و دەستوورییەوە، هیچ مافێکی نییە بۆی نییە و لە بەسەڵاتیدا نابێ، بچووکترین کۆران، یان ڕیفۆرم، لەهەر بواریکدا، لە لە ڕووی ئیدارییو، لە ڕووی دارایی، یا لە ڕووی خزمەتگوزاریی، لە ناو هەردوو حکومەتی کوردستاندا ئەنجام بدا، ئەوایە یەکگرتووی ئیسلامیی، لەکەل (ی.ن.ک و پارتی) دا دوانر بریاریدان لە جیابوونەوە لە (لیستی هاوپەیمانی کوردستان)، ئەو ناکۆکییەش بریتی بوو لە بنیەمکردنی یەکگرتووی ئیسلامیی لە پۆستی وەزیریی لە حکومەتی عێراقدا، لە لایەن ئەو دوو هێزەو، کاریگەری کاردانەوەی ئەو بنیەمکردنەی لە پاڵپێوەنانی مەکتەبی سیاسی یەکگرتووی ئیسلامیی بۆ بەڵاوکردنەوەی ئەو ڕووکردنەوەیە، لە (لیستی هاوپەیمانی کوردستان)، ئەو تیایدا هاتبوو: ابوونمان لە چوارچێوەی ئەو هاوپەیمانێتییەدا کە مافمان پێشێل دەکرا بەسەر ئێمە و پێکهاتەکانی تردە مامەڵە دەکات، جێگای خۆیتی بە موقەدەس سەیر نەکرێ و چاوپێکەوتنان لە نکەدا، لە خستنە ڕووی کەرەسەی بڕیاری کوتنجاوی لەسەر ڕەوتی جیابوونەوەی یەکگرتووی ئیسلامیی، لە ڕۆژی (٢٠٠٥/٥/٨)ی ڕۆژنامەی (هاولاتی)دا بڵاوکراوەتەوە.

بەرزکردنەوەی دروشمی (بەرەنگاری گەندەڵی و داینەکردنی خزمەتگوزاریی)، لە لایەن یەکگرتووی ئیسلامییەوە، پێویستی بە ڕوونکردنەوەی هەیە، ئەو ڕوونکردنەوەیە، لە ڕۆژنامەی (هاولاتی)، کە ئەو ووتارە ئامادە بۆکراوەتەوە.

بەرزکردنەوەی دروشمی (بەرەنگاری گەندەڵی و داینەکردنی خزمەتگوزاریی)، لە لایەن یەکگرتووی ئیسلامییەوە، ئەو ڕاستییانە کێڵ ئەکاو هەوڵ ئەدا، تەنانەت، زەرەو زیانی ئابووری بە دیارە کە ڕووشتیسکانیش، لە نەوەی ئافاو بوومەلەرزەو ئەبارینی باران، بخاتە سەتری حیزبی فەرمانڕەوا، بە تایبەتی کە ئەم شێوازی بانگەشەی هەڵبژاردنەشمان لە بڕێوەبردنی ناکۆکی و مەلانێکان، لە لایەن ڕەوتی ئیسلامیسیاسییەوە، لە دژی کەشپەیدانی تورکیا وبکرێن، بەڵام لەبەرئەوەی لە پرۆسەکانی هەڵبژاردنی یەکەمی عێراقو دووەمی پەرلەمانی کوردستاندا، یەکگرتووی ئیسلامیی، چووە ناو (لیستی هاوپەیمانی کوردستان)و (لیستی دیموکراتی نیشتمانی کوردستان)، ئەو پێویستی بە ئەنجوومنە نەبوو، هەر بۆیە کاری پی نەکرد، بەڵام لە جارەیاندا کە بڕیاریدراوە، لە لیستێکی سەربەخۆ دابەزێ، هەوڵ ئەدا، هەمان ئەنجوومنی هەڵمەتی بانگەشەی هەڵبژاردنی یەکگرتووی ئیسلامیی لە کوردستان دووبارە بکاتەوە، بە ئەوەی جیاوازیی باروودۆخی کوردستانی عێراقو دەوڵەتی تورکیا بکا، کە جیاوازییەکان ئێجگار زۆرن لیدرەدا پێویست بە ئاماژە بۆکردن و باسکردنیان ناکا، بە تایبەتی لە ڕووی جۆرو ئاست و ڕەهەندی دوژمنی ئەو حیزبەو ئەو هێزانەی کە ئەیانەوێ ئەو حیزبە بە ڕەنگاربوونەوەی گەندەڵی لای یەکگرتووی ئیسلامیی، لە ڕووی شەرعیەتی یاسایی و دەستوورییەوە، هیچ مافێکی نییە بۆی نییە و لە بەسەڵاتیدا نابێ، بچووکترین کۆران، یان ڕیفۆرم، لەهەر بواریکدا، لە لە ڕووی ئیدارییو، لە ڕووی دارایی، یا لە ڕووی خزمەتگوزاریی، لە ناو هەردوو حکومەتی کوردستاندا ئەنجام بدا، ئەوایە یەکگرتووی ئیسلامیی، لەکەل (ی.ن.ک و پارتی) دا دوانر بریاریدان لە جیابوونەوە لە (لیستی هاوپەیمانی کوردستان)، ئەو ناکۆکییەش بریتی بوو لە بنیەمکردنی یەکگرتووی ئیسلامیی لە پۆستی وەزیریی لە حکومەتی عێراقدا، لە لایەن ئەو دوو هێزەو، کاریگەری کاردانەوەی ئەو بنیەمکردنەی لە پاڵپێوەنانی مەکتەبی سیاسی یەکگرتووی ئیسلامیی بۆ بەڵاوکردنەوەی ئەو ڕووکردنەوەیە، لە (لیستی هاوپەیمانی کوردستان)، ئەو تیایدا هاتبوو: ابوونمان لە چوارچێوەی ئەو هاوپەیمانێتییەدا کە مافمان پێشێل دەکرا بەسەر ئێمە و پێکهاتەکانی تردە مامەڵە دەکات، جێگای خۆیتی بە موقەدەس سەیر نەکرێ و چاوپێکەوتنان لە نکەدا، لە خستنە ڕووی کەرەسەی بڕیاری کوتنجاوی لەسەر ڕەوتی جیابوونەوەی یەکگرتووی ئیسلامیی، لە ڕۆژی (٢٠٠٥/٥/٨)ی ڕۆژنامەی (هاولاتی)دا بڵاوکراوەتەوە.

بەرزکردنەوەی دروشمی (بەرەنگاری گەندەڵی و داینەکردنی خزمەتگوزاریی)، لە لایەن یەکگرتووی ئیسلامییەوە، بەخەڵەتێنەرە، کە ئەو دروشمە، لە (بەرەنگاری گەندەڵی و داینەکردنی خزمەتگوزاریی)، سەرەڕای ڕاستییانە کێڵ ئەکاو هەوڵ ئەدا، تەنانەت، زەرەو زیانی ئابووری بە دیارە کە ڕووشتیسکانیش، لە نەوەی ئافاو بوومەلەرزەو ئەبارینی باران، بخاتە سەتری حیزبی فەرمانڕەوا، بە تایبەتی کە ئەم شێوازی بانگەشەی هەڵبژاردنەشمان لە بڕێوەبردنی ناکۆکی و مەلانێکان، لە لایەن ڕەوتی ئیسلامیسیاسییەوە، لە دژی کەشپەیدانی تورکیا وبکرێن، بەڵام لەبەرئەوەی لە پرۆسەکانی هەڵبژاردنی یەکەمی عێراقو دووەمی پەرلەمانی کوردستاندا، یەکگرتووی ئیسلامیی، چووە ناو (لیستی هاوپەیمانی کوردستان)و (لیستی دیموکراتی نیشتمانی کوردستان)، ئەو پێویستی بە ئەنجوومنە نەبوو، هەر بۆیە کاری پی نەکرد، بەڵام لە جارەیاندا کە بڕیاریدراوە، لە لیستێکی سەربەخۆ دابەزێ، هەوڵ ئەدا، هەمان ئەنجوومنی هەڵمەتی بانگەشەی هەڵبژاردنی یەکگرتووی ئیسلامیی لە کوردستان دووبارە بکاتەوە، بە ئەوەی جیاوازیی باروودۆخی کوردستانی عێراقو دەوڵەتی تورکیا بکا، کە جیاوازییەکان ئێجگار زۆرن لیدرەدا پێویستی

L-3-14.qxd 12/11/2005 10:30 AM Page 1

هەڵبژاردن و ئەتەکێتی پڕوپاگەندەکردن

لە دەربارەی بانگەشە ماکیافیلیەکانی یەکگرتووی ئیسلامی بۆ هەڵبژاردن

ڕەزوە رحمەن

هەموو گروپ و پارتێکی سیاسی، لەهەر جێگەیەک بێت، دەتوانن پڕوپاگەندەکردن وەک مافێکی سیاسی لەنزیکبوونەوەی وادەی هەڵبژاردنەکاندا، بۆ خۆی وەک هۆکارێک بۆ کۆکردنەوەی لایەنگر و جەماوەر بەکاربهێنێ. هەڵبژاردنی پەرلەمانی داهاتووی عێراق بریارە (١٢/١٥) ئەنجام بدرێت. چەندین لیست و کۆمەڵەیەتی و هاوپەیمانی لەخۆ دەگرێت. لەکوردستان، لیستەکانی یەکگرتووی ئیسلامی و پارتی چارەسەری دیموکراتی و پارتی کاری سەربەخۆیی و بزووتنەوەی ئیسلامی بەدی دەکرێت. جگەلەمانەش پڕوپاگەندەکانی ئەم حزبانەش ڕۆژانە بەبینرێو دەبیسترێن.

لەڕاستیدا ئەتەکێتی پڕوپاگەندەکردن ئەوە دەسەپێنێ بەسەر یەکگرتوودا کەبەگوێرەی خەباتو مێژوو، گوتاری سیاسی هەڵسو کەوت بکەن و پڕوپاگەندە لەکۆبوونەوە نهێنیو ئاشکراکان و لێدوانی بەردپرسو سەرکردەکانیاندا بۆ ناشرین کردنی لایەنی بەرامبەر و لیستی هاوپەیمانی و تۆمەتبار کردنیان بەکار نەهێنن.

بەڵام ئەگەر سەرنج بدەینە پڕوپاگەندەکانی یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان، تێبینی زۆر لەو پڕوپاگەندانە دەکەین، کەروویەکی نادیموکراسیمان هەیە و زۆر سنوری پڕوپاگەندەکردنیان تێپەڕاندووە. بەجۆرێک یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان، کاتێ ئەتەکێتی تایبەت بەخۆی هەیە. کەچی یەکگرتووی ئیسلامی زۆر بێ باکانە کاتێ پڕوپاگەندە بۆ خۆی دەکات، پەیوەوەرەچاوی ئەو ئەخلاقیات و ئەتەکێتانە ناکات. کەپێویستە لەپێش چاوین بۆ پڕوپاگەندە کردنی سیاسی. واتە یەکگرتوو لەم هەڵمەتی هەڵبژاردنانەدا ڕادەی سنور بەزاندن و دزێو بەرتیل خواردن، تێوەی گلاندن.

لەراستیدا ئەتەکێتی پڕوپاگەندە کردن ئەوە دەسەپێنێ بەسەر یەکگرتوودا کەبەگوێرەی خەباتو مێژوو، گوتاری سیاسی هەڵسو کەوت بکەن و پڕوپاگەندە لەکۆبوونەوە نهێنی و ئاشکراکان و لێدوانی بەرپرس و سەرکردەکانیاندا بۆ ناشرین کردنی لایەنی بەرامبەر و لیستی هاوپەیمانی و تۆمەتبار کردنیان بەکار نەهێنن. بێبە ئەو ڕووداوانەی لەناوچەکانی (دهۆک، حەریر، ئامێدی... تاد) ڕوویدا. هۆکارەکەی دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی کە یەکگرتوو ڕەچاوی کەلان. هەروەک چۆن ئەم شێوازە مامەڵە کردنی یەکگرتووی ئیسلامی لەپەرپڕگەندە کردن بۆ هەڵبژاردن. دەرهاویشتی ناخی سیاسی و کارکردنی بەرنامە سیاسیەکەی خۆیانە. کەچەکە خۆیان کەمی دیکەو دەنگ و ڕەنگی دیکەیان هیچ ڕەچاوکردنێک پیناوەیان دەکات. بەڕاستی ئەگەر سەبەرێکی هەڵبوێستی کۆمەڵی ئەنجام بکەین کەمێنە لەنێو لیستی هاوپەیمانی کوردستانیدایە. لەهەڵبژاردنەکانی پێشوو (١/٣٠) پڕوپاگەندەیان نەکەیشتە ئاستێک کەلایەنەکانی تر بربنار بکات و دواتر دوو کەس لەبەرامبەر یەکتر بکەن و ڕەخنەگرانە بەرەو ڕوو بنەوە بەڵام ئەگەر بەراوردی لەگەڵ ئەو ڕەخنەگرانە بکەین کەمترین خەباتی نیشتمانی کۆمەڵی هەڵبەستراوو بۆ بنەما نییە، باخۆیان دادەوریکی بەویژدان بن و سەرجەم کارو چالاکیەکانیان لەگەڵ ئەحزابەکانی کوردستاندا بەراوورد بکەن و ڕوویپێکی خەباتە لەسەر تەوەرەکان دیاری بکەن، ئەو کاتە بۆیان دەردەکەوێت کەهیچ ڕوویپێکی خەباتە لەسەر تەوەرەکان دیاری بکەن، ئەو کاتە بۆیان دەردەکەوێت کەهیچ ڕوویپێکی دیاری ناکات خۆیان، لەهەمان کاتدا خۆشیان بەمیراتگری ئەم ڕۆژە دژانن و دروشمی بەکوردستانی بوون و دیاری کردنی سنورەکەی بەرز دەکەنەوە لالایەکی تر پەیوەستن بەپەرەو پرۆگرامی ڕیکخراوێکی عەرەبی دەوڵی کەسنور ناناسێت و تەنها شوێنکەوتەی دەسەڵاتو ئەو پەیرەوەی لەسالەکانی (سی) سەدەی بیستەم نوسراوەتەوە بێ ئەوەی هیچ کام لەبیرکەتانی باس لەوشەی کورد یان کوردستان بکات، ئەوان گوێرایەڵی پەیرەویێکن نەسنور دەناسێت و نەکورد، لقێکن لەلقەکانی ئەو ڕیکخراوەی کەدوور لەیەست و داوای واقیعی کۆمەڵی کوردی پەیرەوەکەی نوسراوەتەوەو هەر کارێکیش لەهەر بواریکدا هەنگاوی بۆ دەنێن دەبێت لەدەوەی خۆیان بریاری لێ بدرێت کۆنترۆڵی کارەکان بەهەر ئاراستەیەک بن دەبێت لەدەوەی خۆیان ئاراستە بکرێن هەروەک بەئاشکرا یەکێک لەئەندامە بەرزەکانی پڕوپاگەندەی ڕیکخراوە لەکەمالی (العربیە) گەیەکێکی لەکەمالە مالێت کەجاری پێشوو ئەو ڕاستییە هەلەمالێت کەجاری پێشوو خۆیان ئیمایزان داوە بەیەکگرتووی ئیسلامی بەشداری لەئەنجومەنی حوکەمدا بکات، دیارە ئیمایزەکەی ئەمجارەیان پێچەوانەیەو بەبەشداری نەکردن ئەمریان پێکراوە، کەواتە کۆنترۆڵی یەکگرتوو لەدەستی خۆیدا نییەو لەدەوەو چۆنیان بوێت ئاوا هەڵیان دەسوڕێن، ئەمە پێکهاتەی ڕاست و سوڕشتی ئەم ڕێکخراوەیە کەلەمڕۆدا خۆی بەخەمخۆرو دڵسۆزی کەلەکەمان دەزانێت، بۆیە ئەرکی سەرشانی جەماوەرە بکشتی بەهۆشیارییەوە دەنگ بدەن و وەلامی ڕاستەوخۆیان هەبێ بەرامبەر بەمیراتگرانی سەدەکانی تاریکی و ڕێگە نەدرێت دۆکەمایەرست و بەرهەمی ئیکسپایەری کارگە بەسەرجووەکانی سەدەی جەهالەت و کەلتورە ئاموکان سازش نەبوونی میژووەکەیان، کەدەڵێت نەبوونی میژوو یان کەمترین خەباتی نیشتمانی قسەیەکی هەڵبەسترابو بی بنەما نییە، باخۆیان دادەوریکی بەویژدان بن و سەرجەم کارو چالاکیەکانیان لەگەڵ ئەحزابەکانی کوردستاندا بەراوورد بکەن و ڕوویپێکی خەباتە لەسەر تەوەرەکان دیاری بکەن، ئەو کاتە بۆیان دەردەکەوێت کەهیچ ڕوویپێکی دیاری ناکات خۆیان، لەهەمان کاتدا خۆشیان بەمیراتگری ئەم ڕۆژە دژانن و دروشمی بەکوردستانی بوون و دیاری کردنی سنورەکەی بەرز دەکەنەوە لالایەکی تر پەیوەستن بەپەیرەو پرۆگرامی ڕیکخراوێکی عەرەبی دەوڵی کەسنور ناناسێت و تەنها شوێنکەوتەی دەسەڵاتو ئەو پەیرەوەی لەسالەکانی (سی) سەدەی بیستەم نوسراوەتەوە بێ ئەوەی هیچ کام لەبیرکەتانی باس لەوشەی کوردیان کوردستان بکات، ئەوان گوێرایەڵی پەیرەویێکن نەسنور دەناسێت و نەکورد، لقێکن لەلقەکانی ئەو ڕیکخراوەی کەدوور لەیەست و داوای واقیعی کۆمەڵی کوردی پەیرەوەکەی نوسراوەتەوەو هەر کارێکیش لەهەر بواریکدا هەنگاوی بۆ دەنێن دەبێت لەدەوەی خۆیان بریاری لێ بدرێت کۆنترۆڵی کارەکان بەهەر ئاراستەیەک بن دەبێت لەدەوەی خۆیان ئاراستە بکرێن هەروەک بەئاشکرا یەکێک لەئەندامە بەرزەکانی پڕوپاگەندەی ڕیکخراوە لەکەمالی (العربیە) گەیەکێکی لەکەمالە مالێت کەجاری پێشوو ئەو ڕاستییە هەلەمالێت کەجاری پێشوو خۆیان ئیمایزان داوە بەیەکگرتووی ئیسلامی بەشداری لەئەنجومەنی حوکەمدا بکات، دیارە ئیمایزەکەی ئەمجارەیان پێچەوانەیەو بەبەشداری نەکردن ئەمریان پێکراوە، کەواتە کۆنترۆڵی یەکگرتوو لەدەستی خۆیدا نییەو لەدەوەو چۆنیان بوێت ئاوا هەڵیان دەسوڕێن، ئەمە پێکهاتەی ڕاست و سوڕشتی ئەم ڕێکخراوەیە کەلەمڕۆدا خۆی بەخەمخۆرو دڵسۆزی کەلەکەمان دەزانێت، بۆیە ئەرکی سەرشانی جەماوەرە بکشتی بەهۆشیارییەوە دەنگ بدەن و وەلامی ڕاستەوخۆیان هەبێ بەرامبەر بەمیراتگرانی سەدەکانی تاریکی و ڕێگە نەدرێت دۆکەمایەرست و بەرهەمی ئیکسپایەری کارگە بەسەرجووەکانی سەدەی جەهالەت و کەلتورە ئاموکان سازش

بەشاکرا ئەکێک لەئەندامە بەرزەکانی ئەم ڕێکخراوە لەکەنالی (العربیە) کەبەکێک لەکەنالە جیهانیەکان پەرد دە لەسەر ئەم ڕاستییە هەڵدەماڵێت کەجاری پێشوو خۆیان ئیمایزان داوە بەیەکگرتووی ئیسلامی بەشداری لەئەنجومەنی حوکەمدا بکات، دیارە ئیمایزەکەی ئەمجارەیان پێچەوانەیەو بەبەشداری نەکردن ئەمریان پێکراوە، کەواتە کۆنترۆڵی یەکگرتوو لەدەستی خۆیدا نییەو لەدەوەو چۆنیان بوێت ئاوا هەڵیان دەسوڕێن

گوتارێک دەرهاویشتەی واقیعێکی نادیموکراسی بێ، چۆن دەتوانێ دیموکراسی بەرهەم بێنێ

کامیل عومەر

مۆدێرنیزم لەهەموو لایەکەوە چوارەوریان تەنیوەو ئەو کەلەپوری کەباوەڕیان وابوو هەتا هەتایە هیچی لێ بەسەر نایەت لەنێستا ئاچار دەبێت لەژێر کاریگەریی کەلتوری مۆدێرنەدا بگۆڕێت، گۆڕی ئەم هێزە کاریگەرە توشی شێرزەیی و سەرلێشێواوی گردوون و لەلایەک لەکەلەپوری خۆیان دڕاوە و هەرچی لەو کەلەپوری ڕەهەندە کۆنەی کەباوەڕیان وابوو ئەو کەلەپوری کەباوەڕیان وابوو ئەو کەلەپوری کەباوەڕیان وابوو ئەو کەلەپوری

خەڵك و حكومەت

باوەنور تائێستا تاپۆی نییە!

لەدوای ڕاپەڕینی ساڵی ١٩٩١و بەدەست هێنانی ئەو نیمچە سەربەخۆییەی لەم پارچەیەی کوردستاندا نازادبوونی خەڵکی کوردستان لەدەست گەورەترین دیکتاتۆر لەئاستی جیهان و ڕۆژهەڵاتی ناوەراست، خەڵکی کوردستان بەگەشبینیەوە ئەپروانی بەنایندەی خۆیدا، بەو مەبەستی لەداهاتوودا کورد چیتر خۆی حوکمی خۆی دەکات و هەموو مافەکانی خەڵکی دەستەبەر دەکرێت.

مەبەستی من لێرەدایە و حەز ناکەم زۆربیش درێژە بەباسەکە بدەم ئەوەی چێکەی نیگەرانییە لەدوای ١٤ ساڵ حوکمی کورد بەکورد هێشتا کۆسپ و تەگەرەی گەورە لەبەردەمی خەڵکی کوردستاندایە بەتایبەت گەنجان.

لەناحیەی باوەنور زەویەکی زۆر بەرفراوان هەیە ئەگەر بەسەر خەڵکی شارۆچکەکەو دەوروبەریدا بشێوەی عادیلانە دابەش بکرێت، پێدەچێت گەنجان بتوانن بەئاسانی بڕێن تا ژیانی هاوسەرێتییەوە، چونکە دڵنیام لەکوردستاندا نەبوونی جێگەو خانوبەرە گرفتێکی زەقە لەبەردەم هاوسەرگیریدا، بەڵام زۆر بەداخەوە بەرێوەبەری ناحیەی ئەم شارەو شارەوانی زۆر خەمساردن. وەك ئەوەی هەر ناگایان لەژیانی خەڵك نەبێت، بەڵام زۆرێك لەخەڵکی باڵادەست و پشت ئەستوورو دەوڵەمەندی ئەم شارە بەنارەزووی خۆی ژەوی دەگرێت. بەپێ لێپرسینەوەی دەزگایەکی حکومەت و بێ ئەوەیش کەهیچ حسابێك بۆ حکومەت بکات. سەیرو سەمەرەکەش لێرەدایە خەڵکی فەقیرو بێ پشت بۆی نییە بستێك زەوی بۆ خۆی بکڕێت. من لێرەدا وەڵامی لەحکومەتی هەرێمو شارەوانی باوەنور ئەوێ. ئاواتخوازو داواکاریشم لەحکومەتی هەرێم میکانیزمێکی زەوی دابەشکردن بەسەر خەڵکی کەمدەستی ئەم شارۆچکەیەدا پەیرەو بکرێت.

هەروەها یەکێك لەکێشەکانی تری شارەوانی ئەم شارۆچکەیە ئەوەیەکە هەتا ئێستا خانووەکانی تاپۆ نەکراون بەناوی خاوەنەکانیانەوە، جا ئەگەر ئەم شارۆچکەیە هەتا ئێستایی بە تاپۆ بێت ئیتر بۆ ڕێگە لەخەڵکەکەی ئەگرێن زەوی بکڕێت و خانوی تیدا دروست بکات؟ چونکە بەم شێوەیە حسابی لادێی بۆ دەکرێت نەك شار. من داواکارم لەحکومەتی خۆمانی کوردستان خانووەکانی ئەم شارۆچکەیە تاپۆ بکات، بان ڕێگە لەخەڵک نەگرێت بۆ دروست کردنی خانوو.■

عەبدوڵڵا ڕەشید

پەژارەی هاووڵاتی

وەزارەتی ناوخۆ خوێندکارێك دەکا بە (قایمقام)!

جەنابی وەزیر چاوێك بەم کارەدا بخشێننەوە، چونکە ناوچەکە پڕ لەماڵوێرانی و ئەنفال و شەهید و کارەساتە

فەرهاد جاف

لەساڵی پارەوە قەزای چەمچەماڵ ئاهو نالەیەتی بەدەست بێ ئیدارەیی شارەوە، چونکە جەنابی قایمقام خوێندکاری کۆلێژی زانستە زامیاریەکانە لەزانکۆی سلێمانی. لێرەدا پێویستە بڵێین باشە کەسانێك بێن بەخاوەنی بڕوانامە، بەڵام نەك لەسەر حسابی کۆمەڵانی خەڵك، بۆیە دەبوایە بەرێز وەزیری ناوخۆ بیری لەم کارە بکردایەتەوە ئەوسا هەنگاوی وای بنایە، لەکەڵ ئەوەشدا لەنێو شاری چەمچەماڵ ئێستا ١ یاوە کەبەرێز قایمقام خاوەنی شەش دوکانەو ڕۆژانەش دەوامی تایبەتی هەیە بۆ ماوەی یەك سەعات لەبەنزینخانەی بانی مەقان. شایانی باسە زۆرجار بۆ بەرێوەبردنی کارەکانی قەزا دەبوایە بەرێز وەزیری ناخۆ بیری لەم ناحیەیەك لەشوێنی دابنیشێ و دەسەڵاتی دیاری کراوە لە بوون. لێرەوە پێویستە بڵێین جەنابی وەزیر چاوێك بەم کارەدا بخشێننەوە، چونکە ناوچەکە پڕلەماڵوێرانی و ئەنفال و شەهیدو کارەساتە. تکایە چارەسەرێك.■

وەزارەتی ناوخۆی حکومەتی هەرێمی کوردستان - سلێمانی

لێدان.. لەقسەی ڕەق و ناوو ناتۆرە باشترە

ناتوانم بڵێم بەخۆشحاڵیەوە کەچەند ساڵێکە لەاڵیەن وەزارەتی پەروەردەوە نەوە ڕاگەیەنراوە کەلێدان لەناوەندەکانی خوێندندا نەمێنێ

ئارەزوو محەمەد

لەمێژە ئەوەی کەمێنەی سەرقاڵ کردووە بابەتی لێدانە، ڕۆژگاری کەسێك نەبوو بەدەست پۆستاڵ لەپێکانەوە ڕۆژێك لەڕۆژان لێدانی نەخواردبێ، مەگەر ئەوانە نەبێت کەبەدوری ئەوانەدا هەڵدەپڕێن و چەپڵەیان بۆ لێ دەدان، ئەم کردەوانە وای کرد کەوردە وردە لێدان پەرە بسێنێو ئاوەندەکانی خوێندنێش بگرێتەوە، ئێستاش لەبیرمە کەکاتێك لەقوتابی سەرەتایی بووم بەترسەوە سەعیم دەکرد کەسێبی لەپەڵدا مامۆستاکەم لێم نەدات و تەریقم نەکاتەوە لەناو خوێندکارەکانی هاوڕێدا. ئێستا لەوەتێکی پشتووم لەبەرئەوەی بەترسەوە سەعیم کردووە نازانم ئەو بابەتانەی کەخوێندومن باسی چی دەکەن، چونکە خوێندنەکەم بەدڵ نەبووە، بەڵام ئێستاش ناتوانم بڵێم بەخۆشحاڵیەوە کەچەند ساڵێکە لالایەن وەزارەتی پەروەردەوە ئەوە ڕاگەیەنراوە کەلێدان لەناوەندەکانی خوێندندا نەمێنێ، چونکە کاتێك کەبەپاریك لەدەرەکێت هەر ئەوەندە دەزانیت کەبەپارەکە بخەینە سەر کاغەز، مەبەستم بابەتی لێدانە، ڕۆژگاری کەسێك نەبوو بەدەست پۆستاڵ لەپێکانەوە ڕۆژێك لەڕۆژان لێدانی نەخواردبێ، مەگەر ئەوانە نەبێت کەبەدوری ئەوانەدا هەڵدەپڕێن و چەپڵەیان بۆ لێ دەدان، ئەم کردەوانە وای کرد کەوردە وردە لێدان پەرە بسێنێو ئاوەندەکانی خوێندنێش بگرێتەوە، ئێستاش لەبیرمە کەکاتێك لەقوتابی سەرەتایی بووم بەترسەوە سەعیم دەکرد کەسێبی لەپەڵدا مامۆستاکەم لێم نەدات و تەریقم نەکاتەوە لەناو خوێندکارەکانی هاوڕێدا. ئێستا لەوەتێکی پشتووم لەبەرئەوەی بەترسەوە سەعیم کردووە نازانم ئەو بابەتانەی کەخوێندومن باسی چی دەکەن، چونکە خوێندنەکەم بەدڵ نەبووە، بەڵام ئێستاش ناتوانم بڵێم بەخۆشحاڵیەوە کەچەند ساڵێکە لالایەن وەزارەتی پەروەردەوە ئەوە ڕاگەیەنراوە کەلێدان لەناوەندەکانی خوێندندا نەمێنێ، چونکە کاتێك کەبەپاریك لەدەرەکێت هەر ئەوەندە دەزانیت کەبەپارەکە بخەینە سەر کاغەز، مەبەستم

وەزارەتی ناوخۆ خوێندکارێك دەکا بە (قایمقام)!

جەنابی وەزیر چاوێك بەم کارەدا بخشێننەوە، چونکە ناوچەکە پڕ لەماڵوێرانی و ئەنفال و شەهیدو کارەساتە

فەرهاد جاف

لەساڵی پارەوە قەزای چەمچەماڵ ئاهو نالەیەتی بەدەست بێ ئیدارەیی شارەوە، چونکە جەنابی قایمقام خوێندکاری کۆلێژی زانستە زامیاریەکانە لەزانکۆی سلێمانی. لێرەدا پێویستە بڵێین باشە کەسانێك بێن بەخاوەنی بڕوانامە، بەڵام نەك لەسەر حسابی کۆمەڵانی خەڵك، بۆیە دەبوایە بەرێز وەزیری ناوخۆ بیری لەم ناحیەیەك لەشوێنی دابنیشێ و دەسەڵاتی دیاری کراوە لە (بەنزین، ئەوت، گاز) هەندی شتی تریش ئەمەش بۆتە هۆی ئەوەی تەنانەت ناوچەکە پڕلەماڵوێرانی و ئەنفال و شەهیدو کارەساتە، تاکو دەنگی نارەزایی خەڵك بڵندتر نەبووە تکایە. تکایە چارەسەرێك.■

وەزارەتی ناوخۆی حکومەتی هەرێمی کوردستان - سلێمانی

وەلامی سکاڵایەك

سەبارەت بەسکاڵای هاووڵاتی (مفید عەبدوڵڵا حەسەن) کەلەڕۆژنامەکەتاندا لە ژمارە (٥٠) لە ٢٠٠٥/١٠/١٧ ڕۆژی دوو شەممە بڵاوکرابووەو.. کەتیایدا باسی ئەوەی کردبوو کە د. سیروان چارەسەری هەڵەی بۆکوردەکەی ئەنجام داوە. هەروەها داوای لیژنەی لیکۆڵینەوەی کردبوو.

لەدوایدا هاوڵاتی نارەوا گەیشتە ئەو قەناعەتەی کەد. سیروان کاری پزیشکی و زانستی و ئینسانی خۆی بەرێکوپێکی و بەڕاستی ئەنجام داوەو هیچ کەموکورتییەکی نەبووە.

هەروەها د. سیروان سکاڵایەکی لەدادگای لیکۆڵینەوە تۆمارکردبوو لەسەر بەرێزان (مفید عەبدوڵڵا)ی ڕۆژنامەنوسی ئەم بابەتە بەرێز (دلسۆز شێخ کەریم) بەتۆمەتی ناوزراندن (تشهیر سمعة)، بەڵام لەسەر داوای لیژنەی لیکۆڵینەوەی تەندروستی تەنازوڵی لەو سکاڵایە کردو هەردووکیانی بەخشی و کێشەکە کۆتایی پێهات.

سۆران حەمە شەریف
پارێزەری د. سیروان

کاربەدەستان، ڕەخنە گرتنیان پێ ناخۆشە!

هەندێکیان وا لەخۆیان بوغرابوون خەریکە زەوی هەڵیان ناگرێت

سەیرە لەگەڵ ئەوەی هەریەك لەئێمە ڕۆژانە کلاسی گازندە ئاراستەی حکومەتی ڕژێمی بەعسی پێشوو بەرز دەکەینەوە و بەردەوام ڕەخنە لەکاروکردەوەکانی دەگرین دەڵێین: تەعریب کراوین و بەرێوەبەرو لێپرسراوان عەرەب بوون یان بەعسی بوون و سەرو ماڵمان بەخشیوە هەتا ئەم ڕۆژەمان هێناوە تا ئارەو بۆ خۆمان و ئەوەی دوای خۆمان، بەردەوام باس لەدیموکراسیەت دەکەین، کەچی ئێستا لەگەڵ ئەوەی هەموو ئامادەو ئەوانەی کەلەئێن کوردەوە بەرێوەدەچێت وەزیرو کاربەدەستان.. هتد، هەموویان کوردن و کوری ئەم خاکەن، هاوڵاتیان هەموویان باش دەناسن و زۆر دڵخۆشیشن بەوەی کەبەرێوەبەرانی وڵات لەئەوەو ڕۆڵەی کوردن و لەخۆمانن، کەچی کاتێك ڕەخنە یان هەڵەیەکی بچوکیان لێ دەگیرێت لالایەن کەسێکەوە خێرا خۆیان بەتووڕەیی و هەرەشەکردن و... هتد پیشان دەدەن. لەگەڵ ڕیزماندا هەندێکیان وا لەخۆیان بوغرا بوون خەریکە زەوی هەڵیان ناگرێت، هەربۆیە داواکارین لەمەوەو کاربەدەستو وەزیرێکو ئەنجومەنی پارێزەر کەدەستیان لەبەرنەکەن و ڕەخنەی ئەوەی دوای خۆمان، بەردەوام لەبەرچاو بگرن، ئەوەش بزانن کورسی تاسەر وەفای بۆکەس نییە.■

دلسۆز شێخ کەریم

دوکاندارەکان لەمنداڵە ئیشکەرەکان دەدەن!

ڕۆژانە چەندین تاوانی لەم جۆرە بەرامبەر بەمنداڵان ئەنجام دەدرێت

ڕۆژ نییە لەدەزگاکانی ڕاگەیاندنەوە باس لەپارلستنی مافی منداڵان نەکرێت و مادەکانی ئەم مافە نەخوێندرێتەوە، بەڵام لەوە دەچێت ئەو مادانە تەنها بۆ دەزگاکانی ڕاگەیاندن بێت و هیچی تر، بۆ سەلماندنی ئەم ڕاستیەش کەسێك بەناوی مامۆستا ئەحمەد وتی: لەم ڕۆژانەی ڕابردوودا لەکاتێکدا کەمناوبازار دەمەی دەهات لەخەڵك، گوێم لەمنداڵێك بو وتی: کاکە ئاگادارب پەیژەکەت بەرنەکەوێت تاوڕم دایەوە بینیم منداڵێکی تەمەن ١١ ساڵ بوو، پەیژەیەکی بەسەر شانەوە بو لەم دوکان دەپیرد بۆ ئەو دوکان، سەیر لەوەدابوو ئەم منداڵە جوانکیلیە لەبەردەم پەکێك لەدوکانەکاندا وەستاو کوڕێکی گەنج لەدوکانێك هاتە دەرەوەو یەك شەپاژلەی بەمنداڵەکەدا کێشاو، منیش خۆم بۆ نەگیراو لەکوردە گەنجەکە هاتمە دەنگ. کاکە بۆ وات لەم منداڵە کرد؟ وتی: بەئارەزووا منداڵەکە سور هەڵگەرابوو وتی: خاڵە ئارتم بۆچی هەندێك لەدوکاندارەکان قینیان لەئێمەی ئیشکەرەو؟ پاشان زانیم لەسەر ئەوەو لەم منداڵەی داوە، چونکە دەرەنگ پەیژەکەی بۆ هێناوە، ئایا ئەمە تاوان نییە؟ بۆیە داواکارم لەو دوکاندارو کاسبکارانەی وان بازار کەبەچاوی ڕێزو خۆشەویستیەوە لەگەڵ ئەم منداڵانەدا ڕەفتار بکەن، نەك ئێوەو ڕۆژگار بەهەردوکتان ڕەق بن لەگەڵیاندا. هیوادارم لەمەبەستەکەم گەیشتبن، هیوادارینم ڕێکخراوەکانی مافی منداڵو وەزارەتی کاروکاروباری کۆمەڵایەتیش بڕانن کەتا ئێستا لەم وڵاتەدا ڕۆژانە چەندین تاوانی لەم جۆرە بەرامبەر بەمنداڵان ئەنجام دەدرێت.■

وەرگێڕانێك لەزمانی زگماکەوە

بانگەشەی هەڵبژاردن لە عیراق

ڕیک دێرفیس
و. لە ئینگلیزییەوە / عەزیز ڕەئووف

USA TODAY News

سەرکردە سیاسییەکانی عیراق ئێستا سەرگەرمی هەڵمەتی هەڵبژاردنن بۆ هەڵبژاردنە سەرۆکایەتییەکەی ١٥ی ئەم مانگە. پۆستەری هەڵبژاردن بەسەر دیواری سەر شەقامەکانەوە لکاون و هەر پارتە و بانگەشە بۆ خۆی دەکات. لەو دە ڕۆژەی ڕابردوودا بانگەشەی هەڵبژاردن بە تەواوی بەسەر شەقامەکانی عیراقەوە دیارە. کاندیدەکان سەرگەرمی بانگەشەکردنن بۆ خۆیان و بەڵێنەکانیان بە خەڵك ڕادەگەیەنن، ئەمەش پرۆسەیەکی تەواو دیموکراتیانە و لە مێژووی عیراقدا بێوێنەیە. لە باشور و ناوەڕاستی عیراق ئێستی هاوپەیمانی شیعەکان کە لە هەردووحزبی دینی شیعەکان ئەنجومەنی باڵای شۆڕشی ئیسلامی لە عیراق و حزبی دەعوە کە ئیبراهیم جەعفەری سەرۆك وەزیری عیراق ڕابەرایەتیی دەکات لە بەرفراوانترین وئەکتیفترین باڵبوڵداری شیعەکانن.

لە شاری بەغدا و دەوروبەری ئیستەکەی ئەیاد عەلاوی

ژێنێکی کورد لە گەڕکوکی پۆستەر هەڵدەواسن

سەرۆك وەزیرانی پێشوی عیراق لەو لیستەیە کە لەدەوەی هێزە دینییەکان ئەگەری بوونی نەتگیکی فراوانی هەیە.

زۆرێك لە خەڵکی عیراق دەنگ دەدەن بە ئەو کاندیدانەی کە لە دەوەی مرجەعە دینییەکان خەبات دەکەن، لەکاتێکدا کەم نین ئەوانەی کە دەنگ دەدەن بە کاندیدێکی کەلە مێژەوەی ئەکاتەوە هەڵقوڵاون.

لەپس فایەق هاوڵاتیەکی تەمەن ٥٥ ساڵە بوو لە پایخانەیەکی گەڕاندی ئەوەڕاستی شاری بەغدا وتی "ئا بۆ تائیفی. من هیوا دەخوازم کە حزبەکان هەوڵ بدەن لە دەوەی ئاین و مەوارەوەی سیاست بکەن".

لە باشور و ناوەڕاستی عیراق حزبە دینییەکان دەنگی فراوانیان هەیە ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ بوونی مرجەعی عەلی سیستانی لەو ناوچەیە! ئەمەش بە پێچەوانەی کوردەکانەوەیە کەباوکردە حزبە عەلمانییەکان پێکەیەکی فراوانیان هەیە.

بەڵام لە باکوری عیراق بە شێوەیەکی تر. کوردەکان مەترسی ئەوەیان هەیە کە نەتوانن لەم هەڵبژاردنەدا وەك هەڵبژاردنەکەی ڕابردوو پۆستی باڵا بەدەست بێنن. چونکە ئێستا سوننەکان بەشداریەکی فراوان دەکەن لەم پرۆسەیە ئاکەن. ئێستا کوردەکان بەیەك. و بەیەك لیست بەشداری دەکەن چەك لە پارتیکی ئیسلامی سوننی کەلە دەوەی لیستی هاوپەیمانی کوردەکان دابەزیوە.

بەشداری سوننەکان لە هەڵبژاردنەکەی ١٥ی ئەم مانگەدا کاریگەری هەیە لە کەمکردنەوەی چالاکی یاخیبوان لە عیراقدا چونکە زۆرینەی یاخیبوانی عیراق لە سوننەکان بوون.

هەڵبژاردن لە ١٥ی ئەم مانگەدا لە هێزە پارێزگای عیراقدا ئەنجام دەدرێت و دوای هەڵبژاردنەکەی ٣١ی کانوونی دووەمی ئەمساڵ و دەنگدان بۆ دەستور لە ١٥ی ئۆکتۆبەری ئەمساڵدا ئەمە دەبێتە سێیەم پرۆسەی دەنگدان دوای ڕوخانی ڕژێمەکەی سەدام حسێن.

لە هەڵبژاردنەکەی ٣١ی کانوونی دووەمی ئەمساڵدا لیستی هاوپەیمانی شیعەکان لەکۆی ٢٧٥ کورسی توانیان ١٤٠ کورسی بەدەست بێنن و لیستی هاوپەیمانی کوردەکانیش توانیان ٧٥ کورسی بەدەست بێنن و لەگەڵ دووکورسی پارتێکی تریش کوردیدا بوون بە ٧٧ کورسی.

پرۆسەی هەڵبژاردن لە عیراقدا هاوکاتە لەگەڵ دادگایی کردنی سەدام حسێنی سەرۆك کۆماری پێشووی عیراق. ئەمەش سەرەتایەك بۆ بنیادنانی پایەکانی دیموکراتی لەو وڵاتەدا، چەنکە لە ساوەی دەسەڵاتی ٣٥ ساڵەی سەدام حسێندا هەرگیز وەك ئێستا عیراق کارنەوەی بەخۆوە نەبینیبوو.■

تاڵەبانی لەمەککەی موسوڵمانان

سەردەشت حەمەساڵح

سەرۆك تاڵەبانی لەکاتی عەمرەدا

سایتی BBC news ڕۆژی ٨ی ئەم مانگە لەبارەی سەردانی ئەمام جەلال)ی سەرۆك کۆماری عیراقی فیدرال بۆ سعودیە، هەواڵێکی بڵاوکردۆتەوەو دواتر لەبارەی کۆنگرەی ئیسلامی لەمەککە ڕاپۆرتێکی تێدرو تەسەلی بڵاوکردۆتەوە.

تاڵەبانی ئەوکەسایەتییەیە کەتوانیویەتی بەشترین ڕۆڵ ببینی لەو پۆستەی کەسەرۆك کۆماری عیراقە، ئەمە لەکاتێکدایە کەعێراق پڕە لە کێشە، هەر لەڕوی مەزهەبیو نەژادەوە هەتا شتی تریش کەراکرتنی هەموو ئەو بڵانسانە هەر لەکەسایەتیەکی وەکو ئەو دەوەشێتەوە، ئەمجارەش مام جەلال لەمەککەی قیبلەی موسوڵمانان بەنەریتی ئیسلامیانە عەمرەیەکی کرد، ئەمە بووە جێی ڕەزامەندی موسوڵمانان بەتایبەتی موسوڵمانانی عێراق، ئەوەی دیوانکردەوە کەمام جەلال هیچ جیاوازییەك ناکات لەنێوان نەتەوەو مەزهەبەکاندا. ئەم سەردانەی سەرۆك سەرداننیکی گرنگ و کاریگەرەوە، بەتایبەتی کەلەکۆنگرەی ئیسلامیدا بەشدار بوو کەداوای لەسەرجەم بەشداربووانی کۆنگرەکە کرد کەبەیەك دەنگ دژی تیرۆر بوەستنەوەو چیتر نەهێڵن ناوی ئیسلام بشێوێنن وبیکەنەکارتێك بۆفریودانی نەژان و خەڵکی نەشارەزا، کۆنگرەکەش خۆشحاڵی خۆیان بۆ سەرۆك تاڵەبانی دەربڕی.

لەلایەکی تریشەوە ئەوەی بەدرێ خستەوە کەپرۆپاگەندەیەك هەبوو دەیانگوت: مام جەلال زۆر دژی ئیسلامەو عەلمانییەکی توندرەوە، نەخێر سیاسەتە سلبییەکانە کەبەناوی ئیسلامەوە لەناو دەزکاو حکومەت و شەقامی کوردیدا کەدەسەپێنرێو کاری خراپەش بەناوی جیهانەوە دەکەن، بەڵێ سەرۆك ئێستاش دژی ئەوانەیە کەبەرژەوەندی خۆیان پێش دەخەن وماڤی خەڵکی مەبەست و مەرامی خۆیان زەوت دەکەن.■

کوردەکانی دەرەوە دەنگ دەدەن

زانا حەمید

سایتی VOA ڕۆژی ٨ی ئەم مانگە لەبارەی دەنگدانی کوردەکانی عیراقەوە ڕاپۆرتێکی تێدر و تەسەلی بڵاو کردۆتەوە. لەو ڕاپۆرتەدا هاتووە کە کوردەکانی دەرەوەی وڵات زۆر بە لەخۆبوردوویی بەهۆی بەشداری هەڵبژاردنەکانی ١٥ی ئەم مانگە دەکەن و دەیانەوێت بەو هەڵبژاردنە چارەنوسی کورد دیاری بکرێت.

لەو ڕاپۆرتەدا کە چاوێکەوتنی لەگەڵ چەندین کورد دا کردووەکە بەشداری هەڵبژاردننەکە دەکەن. ڕزگار محەمەد گەنجێکی دانیشتووی بەریتانیا بوو وتی" من دەنگ دەدەم بۆ ئەوەی لە عیراقدا سافەکانم زەوت نەکرێت. ئەوکەسەی ئەمڕۆ دەنگ بدات وەك ئەوە وایە پێشمەرگەیەك بێت لە پێناوی خاکەکەیدا بجەنگێت". پەروشی کوردەکانی عیراق بۆ هەڵبژاردن لەو سەرۆك سەرداننیکی گرنگ و کاریگەرەوە، بەتایبەتی کەلەکۆنگرەی ئیسلامیدا بەشدار بوو کەداوای لەسەرجەم بەشداربووانی کۆنگرەکە کرد کەبەیەك دەنگ دژی تیرۆر بوەستنەوەو چیتر نەهێڵن ناوی ئیسلام بشێوێنن وبیکەنەکارتێك بۆفریودانی نەژان و خەڵکی نەشارەزا، کۆنگرەکەش خۆشحاڵی خۆیان بۆ سەرۆك تاڵەبانی دەربڕی.

لەلایەکی تریشەوە ئەوەی بەدرێ خستەوە کەپرۆپاگەندەیەك هەبوو دەیانگوت: مام جەلال زۆر دژی ئیسلامەو عەلمانییەکی توندرەوە، نەخێر سیاسەتە سلبییەکانە کەبەناوی ئیسلامەوە لەناو دەزکاو حکومەت و شەقامی کوردیدا کەدەسەپێنرێو کاری خراپەش بەناوی جیهانەوە دەکەن، بەڵێ سەرۆك ئێستاش دژی ئەوانەیە کەبەرژەوەندی خۆیان پێش دەخەن وماڤی خەڵکی مەبەست و مەرامی خۆیان زەوت دەکەن.■

گەشتی ئاسمانی نێوان هەرێمی کوردستان و تورکیا

دانا حەمید

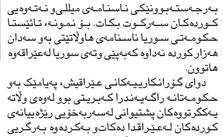

سایتی Newsweek ١٠ی ئەم مانگە لەبارەی گەشتی ئاسمانی نێوان کوردستانی عیراق وکۆماری تورکیادا بڵاوکردۆتەوە. لەو بابەتەدا هاتووە کە ڕۆژی ٨ی ئەم مانگە کاتژمێر ١١ی نیوەڕۆ فڕۆکەیەکی نەفەرهەڵگری تورکیا بە ژمارەیەك سەرنشینەوە لەهەولێری هەرێمی کوردەکان نیشتەوە، کە ئەمەش سەرەتایەکە بۆ کرانەوەی هێڵی ئاسمانی لەنێوان هەرێمی کوردستانی عیراق وکۆماری تورکیادا.

لە دوای پرۆسەی ئازادی عیراقەوە کوردستان لەگەڵ تورکیا کەرانەوەی بەخۆوە بینیوە. بۆ یەکەمینجار فڕۆکەخانە لە کوردستان کراوەو. شاری هەولێر و شاری سلێمانی وەك دوو شاری سەرەکی کە سایەی حکومەتی هەرێمی کوردستاندا بوون بە خاوەنی فڕۆکەخانەی دەوڵی.

بەڵام ئەوەی مایەی تێرامان و تەنانەت شادمانییە بۆ کوردەکان ئەوەیە کە تورکیا ئەو دەرگا ئاسمانییە لەسەر کورد بکاتەوە. چونکە لە ماوەی ١٤ ساڵی دەسەڵاتی حزبەکوردییەکان لەباکوری عیراق هەرکێز تورکیا ئامادە نەبووە تا بە دەسەڵاتدا بێت کە کوردەکان لەباکوری عیراق هەیانبووە.

بەڵام هێنەکوڕە تورکیاش ئەو ڕاستییە کەلەسەر کورد بکاتەوە. چونکە لە ماوەی ١٤ ساڵی دەسەڵاتی حزبەکوردییەکان لەباکوری عیراق هەرکێز تورکیا ئامادە نەبووە تا بە دەسەڵاتدا بێت کە کوردەکان لەباکوری عیراق هەیانبووە.

دووەم: ئێستاکوردەکان لەباکوری عیراقدا خاوەنی پەرلەمان و حکومەتی خۆیانن و سەرۆکی هەرێمیان هەیە و ئەمریکاش خۆی دان بەو دەسەڵاتەدا نەتێت کە لەهەرێمی کوردستاندا پێکهاتوە.■

دروستبوونی دەوڵەتی کوردی، کوردان بێدار دەکاتەوە

ئا: حەمە پشدەری

شەقامی کوردی داوای سەربەخۆیی دەکات

ئەیلول زیبەرک سەرۆکی ئەنیستیتۆی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست و باکوری ئەفریقایەو لیکۆڵەرە لەناوەندی توێژینەوەکانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست و ئەفریقا لەزانکۆی ئەل ئەبیت، وائریکی لەژێر ناوی (سوریا، وڵاتە بەگگرتووەکان و عیراق دوای ڕووخانی سەدام) بڵاوکردەوەو تیایدا ئامادەژی بۆ ڕۆڵی کورد کردووە لەهاوکێشەی سیاسی ئەو سێ وڵاتەدا.

لەبەشێکی وتارەکەیدا سەبارەت بەڕۆڵی کورد لەپیوەندییەکانی سوریا - تورکیادا دەڵێت: پێشتیوانی دیمەشق لە (p.k.k) کەدەوڵەتی تورکیا سەرگەرمی بەگژاچوونەوەیەتی، کێشەکانی ئاڵۆز کردووە.

بێگومان پاڵنەری هەردوو لایەنیش بۆ باشتر کردنی پەیوەندییەکانی بریتی بوو لەبەرژەوەندییە هاوبەشەکانی هەردوو وڵاتەکە لەڕێگەگرتن لەدامەزراندنی دەوڵەتێکی کوردیی لەباکوری عیراق کەلەوانەیە ببێتە بزێوێنەری چالاکییەکانی کەمینە کوردەو گرنگەکانی کوردیش لەسوریاو تورکیادا.

هەروەها نوسەر لەبارەی کێشەی کورد لەسوریادا نوسیویەتی: لەسەرەتاکانی مانگی ئازاری ٢٠٠٤دا، ڕاپەرینی کوردەکان لەناوچەی باکوری (حەسەکە) بەتایبەتی شاری (قامیشلی)ی سەرسنوری تورکیاو سوریادا ڕوویدا. لەڕاستیدا ئەو شەڕە لەنێوان لایەنگرانی تیپەی وەرزشی کوردو عەرەبدا ڕوویدا، شۆڕشێکی دروست کرد کەسەرتاسەری وڵاتەکەی گرتەوە. هەقیقەتەکەش ئەوەیە کەئەمە زیاتەی کوردەکان پێشینەیەکی مێژوویی هەیە، کوردەکان لەناوچانەدا ژرەینن. بەڵام بەدرێژایی ڕابردوو ئەم ڕۆژانەیە بەهۆی پرۆسەی ئەعرەب،ەوە گۆڕانی بەسەردا هاتووە. لەڕاستیدا ساڵەهایە کەحکومەتی سوریا لەهەوڵداندایە تا هەرجۆرە بەرچەستبوونێکی نەسانەی میللی و نەتەوەیی کوردەکان سەرکوت بکات. بۆ نموونە، تاقیستا حکومەتی سوریا ناسنامەی هاوڵاتێتی بە سەدان هەزار کوردە نەداوە کەبەپێی وتەی سوریا لەعێراقەوە هاتوون.

دوای گۆرانکاریەکانی عێراقیش، پەیامێك بەو حکومەتانە ڕاگەیەندرا کەبریتی بوو لەوەی وڵاتە یەکگرتووەکان پشتیوانی لەسەربەخۆیی ڕێژەیبیانەی کوردەکان لەعێراقدا نەکات و بەکردەوە بەرگری کوردەکانی دژ بەدەوڵتە مەرکەزییەکانی سوریا، ئێران و تورکیا پتەو کردووە. ئەم نیمچە دەوڵتە کوردییە، کوردانی هەموو وڵاتانی تریندار دەکاتەوە.

سەرچاوە: سایتی دەیلی تەلەگراف.

جەزیرە کەنائێك بۆ تیرۆرستان

فریشتە محمد

REUTERS KNOW. NOW.

ئاژانسی Reuters ڕۆژی ٧ی ئەم مانگە هەواڵی ئاوەژایی وتەبێژی حکومەتی عیراقی سەبارەت بە ئاوەژووکردنی ڕاستیەکان لەلایەن کەنالی عەرەبی ئلجەزیرەوە بڵاو کردۆتەوە.

کەنالی جەزیرە ئەوکەنالەی لەسەرەتای دروستبوونیەوە هەتائەمڕۆ، بەردەوام هەواڵی داوە هەرچی ڕووی ئاشریتی هەواڵ و ڕدداوەکان هەیە زۆر بەزەقی پیشانیان بداتو بەبێتە ڕوو، ئەم کەنالە عەرەبییە شۆڤێنییە بەردەوام هەوڵ دەدات تاکۆکی و دوویەرەکی بخاتە نێو نەتەوەو زمانە جیاوازەکانەوە، ئەمە بەتایبەتی لەدوای پرۆسەی ئازادی عێراقەوە بەتاشکرا دەردەکەوێ، هەروا وەك ڕەوتی هەمیشەیی خۆی هانی توندوتیژیو تیرۆری داوە، بەردەوام ڕوو لەیجابیەکان دەشارێتەوەو خۆی لی بینائاکا دەکات، بەپێچەوانەوەشەوە ڕووە سلبیەکان گەورە دەکات و دەیخاتە ڕوو، لەگەڵ هەموو خراپیەکانی ئەم کەناڵەدا کەهێنی لەبینین ژمارەیەکی زۆر

تیرۆرستان نەدەگەیشتە جەزیرە دەکەنە مینبەر

جەماوەری لەدەوری خۆی کۆکردۆتەوە، بەڵام لەڕوویەکی تریشەوە لامان وانەیێت کەئەم کردەوانەی خەڵکو دەسەڵاتی تورە نەکردبێت، بەڵکەشمان بۆ ئەوە چەندین جار نوسینێکی ئەوکەناڵە ئاخراوە، بەڵام ئەمە هیچی لەڕەوتی ئەو کەناڵی نەکۆڕیوەو بەردەوامە لەکاری خۆی. ڕاستیەکی حاشا هەڵنەگرە کەسیاسیەتەکەی ئەم کەناڵە گەلی کوردیشی گرتۆتەوە چەندین جار ئاگاداری ئەو گۆڕانکاریە گەورانە بووین کەبەسەر کەلەکەماندا هاتووەو ئەو پێشکەوتنانەی کەبەخۆیەوە ببینیوە کەچەی زۆر بەسارەدی بوی گرتگی باسی لێوەکراوە.

گەر کەنالی جەزیرە تەبەوی بەگرتگییەوە تەماشای بکەن وچێکی باوەری خەڵکی بێت، ئەوا بێگومان پێویستە واز لەو سەرکیشی و لایەنگیرانی بهێنێ کەلەئێستادا ئەنجامی دەدات ئەگەر نا، ئەم حاڵەتە وا بەسانایی قبوڵ ناکرێت.■

بارگرژی لە کوردستان

چاوان محمد

www.timesonline.co.uk
TIMES ONLINE
The best of The Times and The Sunday Times, in real time

سایتی times online ڕۆژی ٤ی ئەم مانگە لەبارەی بارگرژییەکانی ناوچەی باديدان سەبارەت بە هێرشکردنە سەر بارەگاکانی یەکگرتوو هاوڵێکی بڵاوکردۆتەوە.

هەڵبژاردن.. ئەوپرۆسە دیموکراسییەی لەناوئەو ئەمەیان ئادیمەوکراسییە، چونکە هەرکەسە نازانە چۆن بیر دەکاتەوە یان چۆن ڕەفتار دەکات، بەڵام بەوپێیەی ئەمگاتە ئەو ڕادەیەی کەئازادی بەرامبەر پێشێل بکات. لەلای هەریەك لەئێمە ڕوو

L-5-12.qxd 12/11/2005 10:40 AM Page 1

هونەرمەندان دەنگ بەلیستی (٧٣٠) دەدەن

ئا/ عەبدوڵا ئەحمەد

یەکێک لەو تۆڕانەی کاریگەریان هەیە لەناو کۆمەڵی کوردەواریدا تۆڕی هونەرمەندانە، هونەرمەندان ئەمجارەشیان لەپێناو پاراستنی دەسکەوتەکان و هێنانە کایەیی زۆرترین دەنگ لەم هەڵبژاردنەدا لیستی (٧٣٠) یان بەشایستە ترین لیست داناو پێیان وایە ئەم لیستە دەتوانێ کێشە ئەتەوەیی چارەنوسسازەکان بپارێزێ و داڤشیان کرد کە هەموو چین و تۆیژەکانی کۆمەڵی کوردەواری دەنگ بەلیستی (٧٣٠) بدەن.

ج لیستێک بەشایستە دەبینی کەدەنگی پێبدەیت و هەست دەکەیت لە خزمەتی خواستەکانی هونەرمەندان دا دەبێت.

هونەرمەند بەکر ڕەشید

وەک هونەرمەند وەک کورد ئەبێ بتوانین خۆمان ئامادەکەین بۆ سەرخستنی لیستی هاوپەیمانی کوردستان ژمارە (٧٣٠) من داوا

لەهەموو هونەرمەندان و ڕۆشنبیرانی کورد دەکەم، کەبتوانن ئەمجارە ڕۆڵێکی گەورەتر ببینن و خەلک هانبدەن بۆ ژیانێکی ئاسودەو بەختەوەر بۆ خۆمان و منداڵکانمان و ئەوەکانمان داببن بکەین ئەم هەڵبژاردنەش فرسەتێک بۆئەوەی بۆئەوە لەئایندەدا بەسەربەستی و ئازادی بژین و هەموومان دەنگ بەهاوپەیمانی کوردستان بدەین.

ئەم هەڵبژاردنەدا ج لیستێک بەشایستە دەبینی کەهونەرمەندان دەنگی پێبدەن؟

هونەرمەند ئەنوەر قەرەداغی

پێویستە هەموو کوردێکی بەشەرەف بەدیدی ئێمە پێویستە دەنگ بدرێ بەلیستی (٧٣٠) لەبەرئەوەی تەنها لیستەکە بەتوانی بەرگری لەداخوازیەکانی گەلی کورد بکات و کوردستان بپارێزێ لەشاڵاوی شۆڤێنیەکان.

ج لیستێک بەشایستە دەبینی هونەرمەندان دەنگی پێبدەن.

هونەرمەند ئاری بابان

زۆر گرنگە هونەرمەندان وەکو چینێکی ڕۆشنبیر کەئەمڕۆ ڕۆڵیان هەیە لەکۆمەڵ دا ببنە پێشەنگی خەلک بچن بۆ سندوقی دەنگدان، ئەم دەنگدانە بۆ ئێمە چارەنوسسازە بۆئەوەی سەنگی خۆمان لەپەرلەمانە دا قورسبکەین و زیاتر بن لەسەر مافە دەواکانی خۆمان دابکەرین، بێگومان بەپێی ئەو لیستانەی کەبینیومە لیستی ٧٣٠ بەشایستە دەزانم لەبەرئەوەی دەتوانم بڵێم عیلمانیترین لیستە لەناو ئەوکۆمەڵە لیستەی کە هەیە، منیش هەردەم دەنگ بەلیستی عیلمانی ئەدەم

× ج لیستێک بەشایستە دەزانی هونەرمەند دەنگی پێدا

هونەرمەند نجات ئەمین

بەراستی پێش ئەوەی لیستی هەڵبژێرین پێویستە هەموو کەسی بەرەو سندوقی کۆمەڵی ئێمە بکەیت بەو کۆمەڵانەی کەسەدان ساڵە لەیاری دیموکراسیەوە ئەژین، کەشبینانە ئەڵێم بەرەو پێشەوە چوویین لێرەدا من جەخەت لەسەر ئەوە دەکەمەوە کەئێمە ئێستا لەبەردەم چەند ڕیانێکداین بەڵام لەناویان دا ڕاستە ڕێیک هەیە کەئەویش هەڵبژاردنی لیستی هاوپەیمانی کوردستان ژمارە (٧٣٠) کە ئەوە ئاسودەیی و ئایندەیەکی جوانی لێدەبینێن هونەرمەندان لەم پێناوەدا دوێنی لەهەولێردا بەیاننامەی هاوبەشی سەندیکای هونەرمەندان پەکێتی هونەرمەندان و بەرچوو بۆ پشتگیری کردن سەرکەوتنی ئەم هەڵبژاردنە چونکە ئەزمونێکی کەوردەیە لەپێشمانەوە.

× ج لیستێک بەشایستە دەبینی کەهونەرمەند دەنگی پێبدات.

هونەرمەند قەرەیحون حاراتاش

بەشداربوون لەهەڵبژاردن پێکێکە لەمافە دیموکراسی مەدەنیەکانی مرۆڤ، سەبارەت بەم هەڵبژاردنەی ئێستا بەرای من ئەرکێکی ئەتەوەیی گرنگ و قۆناغێکی هەستیارە پێویستە هونەرمەند پێش هەموو کەسێک بەرەو ئەو هەڵبژاردنە بچێت، بەبڕوای من

هونەرمەند ئەحمەد سالار

لەهەموو ڕوویەکەوە گەر بەراوردی پاشەڕۆژی خۆی و منداڵی و میلەتەکەی لەبەرچاو بێت و پێویستە ئەنک بدات

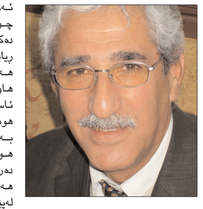

بەلیستی (٧٣٠) دوای ئەوە ڕۆڵی هونەرمەندان ڕۆڵێکی زۆر دیارو بەرچاویان هەیە لەهاندانی چین و تۆیژەکانی کۆمەڵ بۆئەوەی کە هەمووان بەشداری هەڵبژاردن بن و وە لەو هەڵبژاردنەش دا دەنگ بدەن بەلیستی (٧٣٠) چونکە شایستەترین لیستە.

ج لیستێک بەشایستە دەزانی وەک هونەرمەندێک کەدەنگی پێبدەیت؟

هونەرمەند ئەحمەد سالار

لەهەموو ڕوویەکەوە گەر بەراوردی کۆمەڵی ئێمە بکەیت بەو کۆمەڵانەی کەسەدان ساڵە لەیاری دیموکراسیەوە ئەژین، کەشبینانە ئەڵێم بەرەو پێشەوە چوویین لێرەدا من جەخەت لەسەر ئەوە دەکەمەوە کەئێمە ئێستا لەبەردەم چەند ڕیانێکداین بەڵام لەناویان دا ڕاستە ڕێیک هەیە کەئەویش هەڵبژاردنی لیستی هاوپەیمانی کوردستان ژمارە (٧٣٠) کە ئەوە ئاسودەیی و ئایندەیەکی جوانی لێدەبینێن هونەرمەندان لەم پێناوەدا دوێنی لەهەولێردا بەیاننامەی هاوبەشی سەندیکای هونەرمەندان پەکێتی هونەرمەندان و بەرچوو بۆ پشتگیری کردن سەرکەوتنی ئەم هەڵبژاردنە چونکە ئەزمونێکی کەوردەیە لەپێشمانەوە.

× ج لیستێک بەشایستە دەبینی کەهونەرمەند دەنگی پێدەدات.

هونەرمەند فەریحون هارتاش

بەشداربوون لەهەڵبژاردن پێکێکە لەمافە دیموکراسی مەدەنیەکانی مرۆڤ، سەبارەت بەم هەڵبژاردنەی ئێستا بەرای من ئەرکێکی ئەتەوەیی گرنگ و قۆناغێکی هەستیارە پێویستە هونەرمەند پێش هەموو کەسێک بەرەو ئەو هەڵبژاردنە بچێت، بەبڕوای من

هونەرمەند ئەحمەد سالار

لەهەموو ڕوویەکەوە گەر بەراوردی

لەنێوانی کورسیەکاندا دەکرێت (ئازادی) بێ سنوور بێت

و. لەئەڵمانیەوە: ئاری عومەر

(ڕۆژنامەنوسێکی وەرزشی ئەمریکی تایبەت بە یاری تۆپی - پی) بەر لە چەند ساڵێک ئامادەی پێدابوو کەگواستنەوەی ئەم وەرزشە بەرەنگ بەجۆش تترە وەک لەگواستنەوەی لەریی کامێرایەکەوە).

لەتەماشاکردندا بۆ وێنەیک (تابلۆیەک) چی دەبینم؟..

پارچە خامێکی لاکێشەیی، ئامادە کراوە، بەبێ چوارچێوە بەدیوارێکدا هەڵواسراوە، کەدوو فڵچەی ڕەنگی جیاوازی ئاوی ڕەنگە بەکاربراوەکان لەسەر پشتی خامەکە و هەروەها لەسەر کارتۆنی گواستنەوەی وێنەکان بەکاویک وەکو خۆیان نوسراون، کەئاوی پیشەسازی ڕەنگەکانە (بۆیەکان) لەکارگەکانیانەوە.

کارەکانی (ئینگۆ میللەر) بەم شێوەیە نانوینشان کراون و بێ تایتڵ نین. هەروەها هەمیشە ئامادەکردنیشی بابەتێیانە بان لەخۆگرتووە. لێرەوە هاوشان لەگەڵ درک کردن ئامادەیە، ئاراستەیەکی بەشاکای پرۆگرامی و ئاراستەیەکی سەروو - ئاگایی یانە هەنگاوانی هونەرییانەی (میللەر) لەنێوان ادهێنانی واقیعێکی شێوەکاربیانە لەلایەکەوە سازدانی دونیایەکی حسی و ڕۆحی دایە لەلایەکی ترەوە، کە خۆی لەخۆیدا جێگای سەرنج ڕاکێشانە و سەر بەتراڤیسێوئی ئەریتی (شێوەکاریە هەر لە سەرەتاکانی دەستپێکردنی مۆدێرنەوە.

بەڵام ئێمە ئێستاکە لەساتەوەختێکی تر دایین، هەربۆیە لەلای (میللەر)یش (بڵێ ڕاوو ڕووکەش..) بەمانا کلاسیکیەکەی کاری پێناکرێت. ڕەنگەکان وەکو دیارن بەبێ هیچ هەڵجوونێکی حسی لەتەنیشت یان لەژێر یەکترد ا دانەنرێن، کەبەشێوەیەکی ئاشکرا بەظڵچەیک لەسەر پارچە خامێک دادەنرێ، بەڵام فڵچە داناناکانیش جیاوازیان هەیەو هەموویان وەکویەک نین، لەوێنەیەکدا بواری ڕەنگی (مجال لونی) هەیە کەتەنک و شەفافەو ڕەنگەکە لەسەر خۆ دانراوە، هەروەها بواری ڕەنگی تریش هەن کە پێچەوانەی ئەوانی ترن، بەهۆی فڵچەداناتیکی توندترەوە تیژترن و جرتن (بەشێوازە کلاسیکیەکەی).

هەروەها دەبێت ئاماژە بۆ خامەکەش بکەین کەوەکو تۆنێکی ڕەنگی بەشدارە لەدروستبونی کارەکەدا.

لەدارشتنێکی (ترکیبە komposition) ئەوەدا، کەچەند تۆنێکی ڕەنگی بەشدارە تیایدا، بەئاسانی یاساکەری و پەیوەندی نێوان ئاماژە دانراوەکان نادۆزێتەوە، بۆیە دەکرێت یاساگەرییەکی تایبەت بن بەثگایی هونەرمەندەکەخۆیەوە. (میللەر) مامەڵەیەکی هۆشیارانە دەکات لەگەڵ ئەوکارەی کەبەئەنجامی دەگەیەنێ.

ئەو کەسەی سەردانیکی (میللەرای لەستۆدیۆکەی خۆی لەشاری (کۆلن koln) کردبێت، دەزانێت کەئەم هونەرمەندە بەچ دیقەتێکەوە کاردەکات و چۆن بەدەگمەن ڕێکەوت (صدفە) ڕۆل دەبینێت لەکارکردنیدا. لەلایەکەوە هەژاری و دەست پێوەگرتن، لەلایەکی تریشەوە دڵنیایی و بڕوابەخۆبوون کە لەداهێنانێکە بۆ داهێنانێکی بەردەوامی بەکارکردنی دەدات.

لەراستیدا دوور لەڕێکەوت و دوور لەخواستی ئەنجامدانی وێنەیەک کەتێیشک بخاتە سەر شتێکی تر، بەپێچەوانەی هونەرمەندە هاوچەرخەکانی خۆی (Thurse (Bau kotteng, Crignis, Umbery, لەکاردنیدا (میللەر) هەمیشە سەرکەشیەک (مجازف) دەکات، بەمەبەستی ئەوەی ڕەنگەکان تایبەتەندی ئاماژەیی و توانائی گێڕانەویان (محاکاة) هەبێت.

بەکشتی (میللەر) بەردەوام سەرقاڵی کارکردنێکە لەنێوان شیکردنەوە (حل) و بەرزکردنەوەی (رفع) بابەتکاندا، ئەم پرۆسەی باوەش کردن بە ڕۆڤەکاندا (بەشێوازێکی ئەنتاگۆنیزمی - دژکەری) خاسلەتێکە کەکارکردنی هونەری (میللەر) دیاری دەکات، کارکردنێک کەتێیدا عەقڵانیەت و هەستیاری کارامانە پێکەوە دەبەستێنەوە (ئینگۆ میللەر) بەشێوەیەکی شیکاری و پرۆگرامی و ئاماژەیی لەسەرخۆ کاردەکات، ئەو سیستەمێک یان شێوازێکی کارکردنی تایبەت بەخۆی پارە پێدداوە، کە پێشرەوەکانی (Ryman, Martin, Morandi, Cezeme) ئن.

لێرەدا پرسیارکردن لەکارەکانی (میللەر)، پرسیارکردنە لەوەستانی دژەکان بەرەو ڕووی یەکتری. لەنێوان ئەستراکسیۆنی ئاماژەیی (التجرید الاشاری) و سەربەخۆیی (ئاوتۆنۆنی) دەنگ دا؟ بیرۆکەی دارشتن (kompositionsudee) بەرامبەر بەماتریاڵ؟ بۆیە بەرامبەر جەستەی بۆیەکردن؟ چالاک بوون (Aktivitut) بەرامبەر ئانعکاسات (تراجع)؟ جوانی یاخود ئۆگما؟ هەست کردن پێکەوە بەرەو ئەنجامی یەکگرتوو، بۆیە دەکرێت یاساگەرییەکی تایبەت بن بەثگایی هونەرمەندەکەخۆیەوە. (میللەر) مامەڵەیەکی هۆشیارانە دەکات لەگەڵ ئەوکارەی کەبەئەنجامی دەگەیەنێ.

ئەو کەسەی سەردانیکی (میللەرای لەستۆدیۆکەی خۆی لەشاری (کۆلن koln) کردبێت، دەزانێت کەئەم هونەرمەندە بەچ دیقەتێکەوە کاردەکات و چۆن بەدەگمەن ڕێکەوت (صدفە) ڕۆل دەبینێت لەکارکردنیدا. لەلایەکەوە هەژاری و دەست پێوەگرتن، لەلایەکی تریشەوە دڵنیایی و بڕوابەخۆبوون کە لەداهێنانێکە بۆ داهێنانێکی بەردەوامی بەکارکردنی دەدات.

لەراستیدا دوور لەڕێکەوت و دوور لەخواستی ئەنجامدانی وێنەیەک کەتێیشک بخاتە سەر شتێکی تر، بەپێچەوانەی هونەرمەندە هاوچەرخەکانی خۆی (Thurse (Bau kotteng, Crignis, Umbery, لەکاردنیدا (میللەر) هەمیشە سەرکەشیەک (مجازف) دەکات، بەمەبەستی ئەوەی ڕەنگەکان تایبەتەندی ئاماژەیی و توانائی گێڕانەویان (محاکاة) هەبێت.

بەکشتی (میللەر) بەردەوام سەرقاڵی کارکردنێکە لەنێوان شیکردنەوە (حل) و بەرزکردنەوەی (رفع) بابەتکاندا، ئەم پرۆسەی باوەش کردن بە ڕۆڤەکاندا (بەشێوازێکی ئەنتاگۆنیزمی - دژکەری) خاسلەتێکە کەکارکردنی هونەری (میللەر) دیاری دەکات، کارکردنێک کەتێیدا عەقڵانیەت و هەستیاری کارامانە پێکەوە دەبەستێنەوە (ئینگۆ میللەر) بەشێوەیەکی شیکاری و پرۆگرامی و ئاماژەیی لەسەرخۆ کاردەکات، ئەو سیستەمێک یان شێوازێکی کارکردنی تایبەت بەخۆی پارە پێدداوە، کە پێشرەوەکانی (Martin, Morandi, Cezeme) (Ryman, ئن.

تابلۆی هونەرمەندی ئەڵمانی ئینگۆ میللەر

هاوبەشتیانە (معایشە حسیە) دروست دەکەن.

با یەکەرێنەوە بۆ سەرەتای نوسینەکە: کاریگی هونەری دەکرێت زیاتر لە یارییەکی (تۆپی - پی) هەڵجوون و ڕووڕاش بخاتەوە، ئەگەر یارییەک تۆپی کەی خولەک و نیویک بخایەنێت، ئەوا کاریگەری کارکردنەکانی (ئینگۆ میللەر) زۆر لەوە زیاتر لەلای ئەمانشاکەر دەمێنێتەوە. جا ئەو کەسەی کەخۆی بکاتەوە بەرەو ڕووی کارەکان و خاوزایەی تێکەیشتنیان بێت، ئەوانەوکەسە زۆری بەردەکەوێت و ئاسۆی نوێی ببینێن (ڕۆیا) لەبەر چاویدا دەکرێنەوە. ■

هێشتا ئەقڵی بەعسیزم لەناو دوژمنانی کوردا ماوە..
بۆیە دەنگ بەلیستی (هاوپەیمانی کوردستان) دەدەم

بەدواداچونی: بەهار مستەفا

سەرەڕای هەندێ بۆچون کە گوایە سارد بیەیەک لەناو خەڵکیدا هەیە سەبارەت بەپرۆسەی دەنگدانی ئەمجارە، کەچی مێژوویی خۆیان دەکەن بەرامبەر یەم پرۆسە چارەنوسسازە گرنگە، بەڵام هەرکەسە بەڵێدانەوەیەکی جیاوازەوە بریاری دەنگدانی داوە، ئێمەش بۆچونی هاوڵاتیان وەک خۆی بڵاو دەکەینەوە:

دەنگدان.. قەرزە لەدەسرمان

شیروان خەفاف - بەرێوەبەری پەیمانگەی هیوا لەبەرێوەبەرێتی چاودێری کۆمەڵایەتی - پرۆسەی دەنگدان قەرزە لەسەر هەموومان کەدەنگ بدەین بۆ پاشەڕۆژی منداڵەکانمان.. تا دەنگی کورد زۆرتر بێ ئەمانەی کورسییەکانی کورد لەپەرلەمانی عێراق زۆرتر دەبێت، کەمرگەلیش هەبێ، هەڵە بەهەڵە چارەسەر ناکرێت.

سەرکردە کوردەکان دەتوانن کێشەی کەرکوک و ناوچە تەعریب کراوەکان چارەسەر بکەن

ئاراس فەریق زەیناڵ - مامۆستا لەزانکۆی سلێمانی

با خەڵکی کوردستان هەموو ئەو کەموکوڕییانە وەلا بنێت بەکیانێکی کوردانە بەشداربن.. چونکە سەرکردایەتی کوردی توێنەرەکانی کوردلەبەغدادلەماوەی ئەم چوار ساڵە دەتوانن کێشەی کەرکوک و ناوچە تەعریب کراوەکان چارەسەر بکەن.

لەگەڵ یونی گەدەنی.. ئەرکی سەرئانیشمە دەنگ بدەم

خاتوو حەمدیە عەلی کەریم - تۆیژەری کۆمەڵایەتی

ماوەی ١٥ ساڵە حکومەتی کوردی دامەزراوە هەرچەندە لەئاستی حەزو ئارەزووی میللەتی کوردو چینی هەژار نەبووەو چەندین بەڵێنی سەر زارەکی داوە.. ژیانی فەرمانبەر لەیەک ئاستدا وەستاوە هەروەها بونی گەندەڵی ئیداری.. بەڵام ئەرکی سەرشانیشمە دەنگ بە ٧٣٠ بدەم.

یەک لیستی بۆ کوردباشترین ڕگایە

زیاد حەبیب تۆفیق - مامستا لەفەلسەفەی هاوچەرخ

ئەم هەڵبژاردنە بەرگریکردنە لەکەلەکەمان بۆیە دەبێت هەموو کوردێک بەشداری بکات و یەک لیستی بۆ کورد باشترین ڕگایە.

دەنگ دەدەم.. تا جاریکی تر نەنفاڵو کیمیا

ڕۆژی چوارشەممەی ڕابردوو (١٢/٧)، چەند تیرۆریستێک هەڵیانکوتایە سەر نەخۆشخانەی گشتی کەرکوک و لەوێ چەند پۆلیسێکی بنکەی ئەزمێنیان شەهید و بریندار کردو تیرۆریستێکی برینداریشیان ڕفاند کەلەنەخۆشخانەکەدا تیمارەکەدا.

لەبەدواداچوونێکدا سەبارەت بەم هەوڵە تیرۆریستییە، ئەم ڕاپۆیتەنەمان لەگەڵ عەقید ئەنوەر قادر بەرێوەبەری بنکەی پۆلیسی ئەزمێن ئەنجامدرا..

سەرەتا دەربارەی ئەو ڕووداوەوتی:

ماوەیەک لەمەوبەر تیرۆریستێکمان بەناوی (محمد خضیر) بەدستگیرکرد لەلێکۆڵینەوەدا دانی وێنەوەدا تا لەگەڵ کوڕێکیدا بەناوی (یوسف محمد خضیر) سەر بەگروپێکی تیرۆریستین و خەریکی ئەنجامدانی کاری تیرۆریستین لەشاری کەرکوک، پاشان هێزەکانمان چون بۆ دەستگیرکردنی کوڕەکەی بەناوی (یوسف محمد) ئەویش هەڵات و پۆلیسیش تەقەی لێکرد و بە بریندارى دەستگیر کرا، منیش دەوانەی نەخۆشخانەی کشتی کەرکوکم کردیۆ چارەسەرکردن و بەردەوام (٣) پۆلیس پاسەوانی بوون و نزیکەی (١٠) ڕۆژ ئەبێ لەنەخۆشخانەیە.

تا دواجار بەردەبەیانی ڕۆژی ٢٠٠٥/١٢/٧ ژمارەیەک تیرۆریست بەجلوبەرگی مەدەنیەوە بەچەکی ئەدارەوە لەپرسگەی نەخۆشخانەوە بەناوی پۆلیسەوە چونەتە ڕووەروەو لەنهۆمی دووەمی نەخۆشخانەکە ئەو پۆلیسانەیان شەهیدکردووە کە پاسەوانی تیرۆریستەکەیان دەکردو شەهیدەکانیش بەناوی (هەڤاڵ فوئاد، کورد - ئەحمەد حسن، عەرەب شیعە - صباح عدنان، عەرەب شیعە)ن و دواتریش تەقەیان لەپۆلیسەکانی تر کردووە و (٥) پۆلیسو بەهێزیکەوە گەیشتە ئەوێ، بەڵام فریایان نەکەوتم ئەوان هەڵاتبوون، بۆیە کەراەوە بۆ بنکەی ئەزمێن چونکە (٦) تیرۆریستی ترم دەستگیرکردبووکە لەوێ زیندانی کرابوون، وتم ئەوەک هەڵکوتنە سەر بنکەی ئەزمێنیش.

هێشتا تیرۆریستەکان دەستگیر بەدواداچونێک سەبارەت بەرفاندنی تیرۆریستەکەی نەخۆشخانەی گشتی کەرکوک

بەهۆی نەبوونی خەڵکی دڵسۆزو خەمساردی پارێزگاو
بەرپرسە بەرایەتی پۆلیس، چەندین پۆلیس شەهیدو بریندار دەبن

بەدواداچونی: هاشم جەمیل - کەرکوک

هاوڵاتیەکیشیان بریندارکردووە و بریندارە تیرۆریستەکەیان لەگەڵ خۆیاندا بردووەو هەڵاتوون.

پارێزگاو بەرپرسە بەرێتی پۆلیس هیچ ناکەن!

جاودیر: چۆن ئەو تیرۆریستانە چونە ناو نەخۆشخانەو تەقەش دروست بوو لەو ناوەوەو هیچ هێزێکیش نەکەیشتە ئەوێ؟!

عەقید ئەنوەر: ئەتوانم بڵێم لە (١٥ بۆ ٢٠) دەقیقە ئەو تیرۆریستانە لەنهۆمی دووەمی نەخۆشخانەکە بوون و تەنانەت بەکێک لەپولیسە شەهیدەکان بەبریندارى بەرگری کردبوو، دواتر کەرابوونەوە سەری شەهیدیان کرد.

بەڵام زۆر بەداخەوە هیچ هێزێک فریایان نەکەوت، تەنانەت پارێزگا نزیک بوو، ئەیتوانی هیچ نەبێ زیاتر کەمک بگرن، بەڵام نەیانکرد، بەڕێوەبەریتی پۆلیس هەر نزیک بوو ئەوانیش هیچیان نەکرد، لەوێوە، بەڵام من دوای ئەوەی لەلایەن ئەفسەرێکەوە پەیوەندیم پێوەکرا بەکەسر هەڵوێستەکەیشان بریندارکردووە و بریندارە تیرۆریستەکەیان لەگەڵ خۆیاندا بردووە و هەڵاتوون.

پارێزگاو بەرپرسە بەرێتی پۆلیس هیچ ناکەن!

جاودیر: چۆن ئەو تیرۆریستانە چونە ناو نەخۆشخانەو تەقەش دروست بوو لەو ناوەوەو هیچ هێزێکیش نەکەیشتە ئەوێ؟!

عەقید ئەنوەر: ئەتوانم بڵێم لە (١٥ بۆ ٢٠) دەقیقە ئەو تیرۆریستانە لەنهۆمی دووەمی نەخۆشخانەکە بوون و تەنانەت بەکێک لەپولیسە شەهیدەکان بەبریندارى بەرگری کردبوو، دواتر کەرابوونەوە سەری شەهیدیان کرد.

بەڵام زۆر بەداخەوە هیچ هێزێک فریایان نەکەوت، تەنانەت پارێزگا نزیک بوو، ئەیتوانی هیچ نەبێ زیاتر کەمک بگرن، بەڵام نەیانکرد، بەڕێوەبەریتی پۆلیس هەر نزیک بوو ئەوانیش هیچیان نەکرد، دیارە بنکەی پۆلیسی ئەزمێن دوورە

L-6-11.qxd 12/11/2005 10:45 AM Page 1

له باكوره‌وه

ئوپه‌راسیۆنی كۆیستانی كابار شكستی هێنا

٤سەر باز كوژراو ٥ دو برینداڕ

تیپی ٢٣ جەندەرمەی سنووری شرناخ بەمەبەستی كێوماڵ، بەشێكی كۆیستانی گابارى دایە پەی. سەر لەئێوارەی ڕۆژی ٤ی ئەم مانگە قۆلێكی سەربازانی جەندەرمە لەگەل گرووپێكی قەڵەباڵغی كەریلاكانی هێزەكانی پاراستنی كەلەدا ڕووبەڕی یەك بوونەوە. پێكدادن تاوەكو سەر لەبەیانی ڕۆژی دواتر درێژەی كێشا. لەئەنجامی ئەم پێكداداندا ٤ لەفسەر عومەر فیدان و ٣سەرباز بەناوەكانی جیهان ئۆلهان، محەمەد عەلی ئەرچەتین و محەمەد دوور كوژران. هەروەها دو سەربازیتریش بەناوەكانی تونجان فارسلان و فەرهیدین ئوزجان بریندار بون. هەروەها ئەرەی دو گەریلاش لەگۆڕەپانی پێكدادانەكەدا دوژرایەوە.

شایانی ئاماژە پێكردنە كە ئەم پێكدادانە لەنزیك بەلەدەی فنك رویدا. هەروەها كۆپتەرەكانی گابارین بۆردمان كردو كۆیستانەكانی گابارین بۆردمان كردو هێزێكی تەقەیش كوێژرایەوە بۆ ناوچەكە. بریندارو كوژراوەكان بەكۆپتەر برانە نەخۆشخانەی سەربازی شرناخ. ■

مورادەرەبەلان: ئاگر بەست بەركلاڵبونەتاكرێ...

ÖzgürGünü

سەرۆكی كۆنسەی كۆماكۆمەلانی

كوردستان kkk مورادەرەبەلان لەلیدوانێكی بۆ تەلەفزیۆنی ڕۆژ گوتی: گەلێكجار یەكلایەنە ئاگربەستیان ڕاگەیاندوە بەڵام لەبەر ئەوەی لایەنی تورك وەڵامی نەداوەتەوە، بێئەنجام بوو. قەرەبەلان هەوڵەكانی ئاماژەی بەوە كردكە تەسریحاتی ئەم دواییەی ئەردۆغان لەزیلاندای نوێ زیان بەئاشتی و ئارامی ناوچەكە دەگەیەنێ. هەروەها دەسپێشخەری هاوڵاتیانی بۆ دەكردنەوەی ڕووداوەكانی ئەمەزیناتی بەرز نرخاندو گوتی سەرەڕای ئەوەی ئاشتی بژاردەی ستراتیژیانە بەڵام ئەگەر لایەن سوپاوە بڵامار بدرێین ئەوا چالاكی تاكتیكی ئەنجامدەدەین. ■

تێڕیست نیە

ROJ TV

فیدراسیۆنی كۆمەڵە كوردیەكانی ئەڵمانیا YEK.KOM ناممەیەكی ئاراستەی ئەرەكە بەگەكردوەكان، پەرلەمانی ئەڵمانیاكردوە. لەنامەیەدا یەك پەرلەمانی ئەڵمانیاكردوە. لەنامەیەدا یەك ـ كۆم دەڵێ: "كوردەكان تیروریست نین" و ROJ TV لەدەنگی ٢٠ ملیۆن كوردە لەتورکیا ROJ TV كەلەبەر نەبونی مینبەری ڕەسمی TV ROJ یان داناوە.

یەك. كۆم دەڵێ: هەوڵدانێی تورکیا بۆ داخستنی ROJ TV لەدژی ئازادی دەربڕین و چاپەمەنیەو داوا لەو ئاوەندانە دەكات دەنگی كوردان دەنگنێكن. ■

ڕاپۆرتێك لەبارەی گوزەرانی سەرانی ڕژێم لەزیندان

نوسینی: بەرێوەبەری گشتی فەرمانگەی كارگێری دادگای تاوانكاری عێراق بەوە كالەت وەرگێرانی لەعەرەبیەوە: مەم بورهان قانع

ڕۆژی ٢٠٠٥/٨/٣١ بەرێوەبەری گشتی فەرمانگەی كارگێری لەدادگای تاوانكاری تایبەتی عێراق، ڕاپۆرتێكی بۆ سەرۆكی دادگای تاوانكاری تایبەتی عێراق بەرزكردوە كە تایبەتە بە بارودۆخی هەندێ لەسەرانی ڕژێمی بەعس كەتێئستا لەگرتوخانەكەدان. لەو ڕاپۆرتەدا كەلە ڕێپۆرتاژێی ڕۆژنامەنوسی دەچێت، بەرێوەبەری گشتی فەرمانگەی ناوبراو بەوەكالەت بێ ئەوەی ئامێژە بكات بەناوی هەر لێپرسراوە بالایانەی بەعس كەلەگرتوخانەدا بەسەر بكرد وەتە وە، باس لەگوزەرانیان دەكاو ئامێژەش بەهەندێ لەو وتوێژانە دەكا كەلەگەڵ زیندانییەكاندا ئەنجامی داون و دواتر هەندێ لەزیندانییەكان زانیویانە كەكەردە.

دەقی ئەو ڕاپۆرتەمان بەستەكەو تو بەپێویستمانزانی لەعەرەبیەوە وەربگێڕینە سەر زمانی كوردی، تا خوێنەرانی كورد كەمێك ئاگاداری گوزەرانی سەرانی ڕژێم بن لەزیندان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

بەرێز بریكاری بەرێوەبەری گشتی فەرمانگەی كارگێری لەدادگای تاوانكاری تایبەتی عێراق، گوزەرانی ئەو تۆمەتبارانەی بەسەركردەوە كەتۆمەتباران بەتاوانكانی دژە مرۆیی ئامانجی ئەو بەسەركردنەوەیەش دلنیابوونە لەوەی تاهەنێدە ئەو زیندانیانە بەگوێزەی ئەو پێوەرە مرۆییانە مامەڵەیان لەگەڵدا دەكرێ كەلە كەتۆمەتباران، هەروەك چۆن لەبەردەم سكۆتكەداو لەدووری دوو مەترەوەكورسیەكی تر دانراوبو.

لەلای چەپی دەروازەی هۆڵەكەیشدا ژوورێك هەبووكەیەكێك لەپاسەوانەكان وەستابو، دواتر بۆمان دەركەوت ئەو ژوورەیەكەپارێزەرەكان تیایدا لەگەڵ وەكیلە تۆمەتبارەكەواندانیاندا كۆدەبنەوە، بەرلەوەی دەست بكرێت بلێنێكیشەوە لەگەڵیان، هەروەك چۆن لە كاتدا كەزیوەنەوەی تۆمەتبارو پارێزەرەكانیانە بەدیكەر.. بەفیعلی یەكێك لەپارێزەرەكان لەژوورەكە هاتە دەرەوەو بەرخەساردا بەدركوت كەلەگەڵ یەكێك لەتۆمەتبارەكاندا شكستی هێناوە لەگەیشتنە ئەنجامێكی ڕازیكەر، هەروێنە نبوەتە وەكیلی.

هەر لەوێدا فەرماندەی گرتوخانەكە ئامادەبووكەخاتونێك بەناوی كۆلۆنێل (سەرهەنگ) لەسویای ئەمریكا، كچێكی باڵەبەر ڕوخساریكی بەخشندەو بەرانەی پێوە دیاربوو، بەخێرهاتنی كردین و باتێكیشی كردین بۆ ژوورێكی بچوك كەسەر بەو هۆڵە بوو كەچار قاوەو شیرو كێكیان لێدەخواردەوەو هەروەلێدا چەند پارێزەرێكی لێبووكە نابانیان بەخواردن.

پاشان بەستكرا بەدانیشتنی لیكۆڵینەكەوكردن، ئەندامانی هەیئەكەی لەگەڵمدا بوون كورسیەكانیان لەپشتی سەكۆكەوە بوو، كەلەسەی داوەوەو داواكاریكی گشتی و نوسەرێكی مەحزەرەكە پێكهاتبوون، ئێمەش لەسەر دوواڵە كورسیانە دانیشتین كەپێشتر وتم بە بەرێزتان خراوەتەروو.

٢٠٠٥/٨/٢٨ لەگەڵ یەكێك لەفەرمانبەرانی نوسینگەی پەیوەندیكردن بەسەرۆكی دادگای تاوانكاری تایبەتی عێراق، بەرێوەبەری گشتی فەرمانگەی كارگێری لەدادگای تاوانكاری تایبەتی عێراق، ڕاپۆرتێكی بۆ سەرۆكی دادگای تاوانكاری تایبەتی عێراق بەرزكردەوە كەتایبەتە بە بارودۆخی هەندێ لەسەرانی ڕژێمی بەعس كەتێئستا لەگرتوخانەكەدان. لەو ڕاپۆرتەدا كەلە ڕێپۆرتاژێی ڕۆژنامەنوسی دەچێت، بەرێوەبەری گشتی فەرمانگەی ناوبراو بەوەكالەت بێ ئەوەی ئامێژە بكات بەناوی هەر لێپرسراوە بالایانەی بەعس كەلەگرتوخانەدا بەسەر بكرد وەتە وە، باس لەگوزەرانیان دەكاو ئامێژەش بەهەندێ لەو وتوێژانە دەكا كەلەگەڵ زیندانییەكاندا ئەنجامی داون و كەلەگەڵ زیندانییەكان زانیویانە كەكەردە.

بەهۆی ئەوەی بەخشندەو میهرەبان

بریاربدرا كەچاوەسەری پرسی كورد لەپێویستمانزانی لەعەرەبیەوە وەربگێڕینە سەر زمانی كوردی، تا خوێنەرانی كورد كەمێك ئاگاداری گوزەرانی سەرانی ڕژێم بن لەزیندان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

بریاربدرا كەچاوەسەری پرسی كورد لەئەنجامی ئەوەی كەتۆمەتبارانی بەتاوانكانی دژە مرۆیی ئامانجی ئەو بەسەركردنەوەیە كەتۆمەتباران بەتاوانكانی دژە مرۆیی ئامانجی ئەو بەسەركردنەوەیە كەتایبەتە بە بارودۆخی هەندێ لەسەرانی ڕژێمی بەعس كەتێئستا لەگرتوخانەكەدان، بەڵام چارەسەر نەكەین لەو ڕاپۆرتەدا كەلە كۆمەڵگەی كورد لەبەسەتەدەین و توشی ڕۆژگاری سەخت و خوێناوی دەبین. ڕاستە جوداخوازان ئاگەنە ئاواتەكانیان بەڵام ئێمەش ئامودەیانین لێدەبڕێت.

واتە پەلەپرۆژەی ترس سودی نیە.

لەئەنجامی ٥ ڕۆجەمسەر هەیە

بریاردرا كەچاوەسەری پرسی كورد لەئەنجامی ئەوەی كەتۆمەتبارانی بەتاوانكانی دژە مرۆیی ئامانجی ئەو بەسەركردنەوەیە كەتایبەتە بە بارودۆخی هەندێ لەسەرانی ڕژێمی بەعس كەتێئستا لەگرتوخانەكەدان، بەڵام چارەسەر نەكەین. بۆیە لەو ڕاپۆرتەدا كەلە كۆمەڵگەی كورد لەبەرامبەر بەتاوانكانی دژە مرۆیی ئامانجی ئەو بەسەركردنەوەیە كەتایبەتە بە بارودۆخی هەندێ لەسەرانی ڕژێمی بەعس كەتێئستا لەگرتوخانەكەدان، بەڵام چارەسەر نەبوە. بۆیە لەو ڕاپۆرتەدا كەلە كۆمەڵگەی كورد لەبەرامبەر بەتاوانكانی دژە مرۆیی ئامانجی ئەو بەسەركردنەوەیە كەتایبەتە بە بارودۆخی هەندێ لەسەرانی ڕژێمی بەعس كەتێئستا لەگرتوخانەكەدان، بەڵام چارەسەر نەبوە. بۆیە پێویستە ماوەی ٥ ڕۆجەمسەر هەیە كەتۆمەتبارانی

L-7-10.qxd 12/11/2005 6:55 AM Page 1

پزیسکی ئەندێشە

فەرید زامدار

یەکەم ئەزموون، یەکەم خۆشەویستی، وشەو، داهێنان، ئەو کەراتە سبحر کتێبی، ئامێزەی کتێب، هەمیشە لەخەون، خوایەی نووسراندا.

مانایەکی جوانی، ئەزموێنێکی پر لەیەخشندەی هەیە. بۆیە لەم ئەوەردا، ویستوماە، جارێکی تریش، نووسراوو بیرمەندان، شاعیران، لەزەوق زاهیری نێستایاندا، کەشتێک بۆ رابردووی خۆدیندەوو قوڵکەنداو بکەنەوە، ئاخۆ ئامە کتێبو نووسراو، تا ئێستایش، لەکەڵ ڕوحیا سەمای شنە چوانەکان دەکەن. ئەو سەمایانەی هەمیشە کتێب، وشەکانی لەڕووت بوونەوەیەکی عیشق ئامێزدا، لەبەنجەرەی تازەوە پێمان دەڵێن.. نێوەمان بارەدەوام لەبەیوو دیدو خەوزو خولیاکاندایە. بۆیە، لەبەکەمین پەیڤیدا بەکەم کتێب کامە بوو نۆی بەرەو دونیای نوسین ڕاکێشا؟ لەوەڵامدا فەرید زامداری شاعیر دەڵێت:

- هەر لەمنداڵی یێنیەوە، شەمەی سەرەتایی کتێبی (کفاحی) هینێلرم بەزمانی عەرەبی خوێندەوو پاشان وردە وردە نێزیکی سەرجەم شیعری کلاسیکی کوردیم لەریگەی کتێبخانەکەی مامۆستا کیومورکیانی لەهەولێر خوێندەوو زۆریەی زۆری شیعرەکانم لەبەر کردیوو، پاشان شیعرەکانی قۆناغی ڕۆمانسیەت و ریالیزمی شیعری کوردی ئەوسام خوێندەوە. (ازادیح/ کەزۆماتیکی وەرگێڕدراوبوو بۆ سەر زمانی کوردی زۆر سەرنجی راکێشابوو راپێچی خوێندنەوەی دنیای زۆمانی کردم بەتایبەتی ئەو چیرۆکو ڕۆمانانەی کەبۆ زمانی عەرەبی وەرگێڕدرابوون.

من هیچ کتێبێک بۆ دنیای نوسین ڕاینەکێشام بەڵکو نوسینی شیوەکاری و هەڵکێڵین و کۆلاژ هەر لەسەرەتاکانی ژیانمەوە، وەکو خولیایەکی بەهێزلەهزرو هۆشدا، چەکەرەیان کردوەبەدیان هەوڵی شیعری دوای نوسینیان چاوترسیان دراندن و سوتاندن بوو ئەو شیعرانەی بیشتر یان شەوی پێشتر نوسیو بووم بۆ ڕۆژی دواتر کەدەمخوێندنەوە خۆم بەکەزەیەکی کەورە دەهاتە بەرچاو بۆیە نەکەوتم وینەیەکی پارچە پارچەم دەکردن و پاشان نەدەخستە سەر لاپەرە سپیەکانی دەفتەری ڕەسمکەوە، وەکو، کۆلاژ ئیشم لەسەر دەکردن تاکو تابلۆیەکی جوان لەمەرکی شیعرەکانم دروست بکەم.

- ئامە کتێبە بارەدەوام دەکەن ڕیفدوە لای؟

بەراستی شوێنێکی تایبەتم نیە، من نووسی دڵەراوکی دەبم کەناوبنیشانی زۆمانێک یان هەرکتێبێک دەخوێنمەوە بەتایبەتی کەپێشتر کتێبو نووسین هەست بەنزانی خۆم دەکەم وزریشن کۆکتێبانی کە لەیامم ناچن پێم خۆشە بگەڕێمەوە سەریان بەدەبان جار بیانخوێنمەوە لەوانش (مائة عام من العزلة و الحریف البطریق والفریق)و هەر هەموو زمانەکانی (ماریکو) و (جمهوریە افلاطون) و ئەفسانەکانی کریکو زمانی کۆن بەتایبەتی کتێبی (الفن الرومانی) ت. ئروت ک(کاشة) و (ئالیازە) و (ئودیسەی هۆمێرۆس) و (الانیادة)ی (فوجیل) و (الکومیدیا الالهیة - دانتی) (قصة الفلسفة) و (الموسوعة الفلسفیة) (تقریر الی الیحارو العقب الحدیدیة)ی جاک لندن و (رامیو فی زمن القلقة- هنری میلدر ئیوتوپیا - توماس مۆر - هکذا تکلم زارادشت) نیتشەو کتێبی (الظیتسای زارادشت) خۆیو چیرۆکو ڕۆمانەکانی گۆرکۆلو ماکیسم گیرکی و بۆرخس و بلزک و میاسانۆو کامۆو شکسپیر و دیکنزو (الخلیبرتو مرافیا) و (حنا مینا) و نجیب محفوظ و (سلیم برکات) و (جبران خلیل جبران) و (سارتر) و (هیرمان هیسە) و (هارولد ڕۆبینز) (الڤدیهای) محمد موکری و (درزی) کامەم بۆتانی (العەدەبای جمیل صائب و (شاری حسین عارف) و بەدیان شاکاری ترکەتینستا لەبیرم نیە.■

ئا / ئامانج کەریم

ریچارد باچ دەڵێ "گۆڕانکاییەکی بچوک لەمرۆڤا ئامێنەیەکی زۆر جیاوازمان بۆ دێنێت".

ئەگەر چاویک بەمژووداا بخشینیتەوە دەبینن فەیلەسوفی یونانی "هیراقلیتس" وتویەتی "تەنها شتێک کەبەدینیتەوەو بەردەوام بوونە گۆڕانە".

ئەو پێی وایە ئەمە ڕاست بێ، ئەوەندەی بلایەوە گرنگ بێت، دەڵێ هەموو کاتێک ژیان لەگۆڕاندایە، لەڕاستی دا ژیان پڕە لەگۆڕانی بەردەوام، هەروەها ئیمەش لەگۆڕاندایین. ئەگەر ئەو گۆڕانە بۆ وەڵام دانەوەمان بێت بۆ ژیان یان ڕەچەڵەکمان.

وەکو مرۆڤایەتی، ئێمە توانای ئەوەمان هەیە کەژیانمان بگۆڕین، جیهانی دەوروبەریشمان بگۆڕین، من پێم بێت یان خراپێت وە توانای وەوەمان هەیە بو سەرنج دانی ئەو شتانەی کەهەن، وە بڕیار دانی وویست و ئارەزوومان بۆئەوەی بیان گۆڕین. وە بۆئەوەی لەژیانا بەردەوام بین لەناخمانا بیانت. بۆیە ئەگەر تو نیەت بۆ ئارەزوی گۆڕان بێتە بەرئامەی ژیانت وە ئەوەی کە دەتەوێ بیکەیت هەر دەتوانی بەدەستی بینیت بەرامبەر کە شتانێکی لەچوارچێوەی ئەهاتنە دی یا نیت، بەڵام دەست بەردارای نو گۆڕانکاریانە مەبە لەگوروناندن، چونکە لەوانەیە هەندێ گۆڕانکاری چەند ساڵێکی بوێت.

"ئەمە بۆ مرۆڤەکان راست نییە، ئەگەر تەنها تۆویک لەهەمان پرۆسەدا بچێنن دیبەت بەرووەک لەژێر هەمان بارودۆخدا، بۆ وەزە ئارەوەیەی ژیان کە لەتووەکەدا بێتە خروش پێویستە وە پاڵ بەخۆلەکەوە بنێت پێش ئەوە خۆی بکاتەوە بەرامبەر ڕووناکی خۆرژیان.

وانە: هەموو مرۆڤەکان خاوەنی وزەی شاراوەی گوزانن وەک چۆن تۆوەکان خاوەنی هاتنە بەرەوەیە لەژێر خاکدا بەپێی یارەمتی تیشکی خۆر.

«لێرەدا چەند خاڵێکی سەرەکی هەیە کە لەوانەیە بیبێتە گۆڕانکاری لەهەموو جۆرەکاندا ئەگەرچی ئاسان نیە:

١-هەست کردن بەخۆشی لەگۆڕاندا

ئێمە بەشێوەیەکی سروشتی تامەزرۆی خۆشیت لەژیاندا وە بەپێچەوانەوە دورکەوتنەوە لەئازار مەبەستمانە، بۆیە ئەگەر تو ویستت گۆڕانکاری بکەیت لەپێناو حەزوو ئارەزوەکانت بیکە، ئەو ئارەزوانەت بکارببێنە لەشوێن کەوتنیان.

لەبەرئەوە من بەشێوەیەکی ڕیبەیی بریار بدەم کەبژیم لەماڵێکی پاک و خاوێن (ژەهراوی نەبوو) لەبەر ئەندروستیم، من بەردەوام دەبم وە هەروەها بەردەوام دەبم لەژیان بەخوورەوشتێکی پاک و بی گەرد (ئاژەهراوی) و سروشتی و ژیرانە لەبەرئەوە ئەمانە خۆشیم بۆ دێنن. من پێم باشترە لەچێژوو تام کردنی خۆراکی پرتەقاڵ هەروەها هەست کردنێکی پاکی سروشتی بەرامبەر جەستەم کەئەمە هەست کردنێکە بۆ جەستە، مێشک، هەروەها ڕۆح و گیان بۆئەوەی بڕێت بەشێوەیەکی هارمۆنیانە لەگەڵ سروشتدا.

٢-بوونی بیروڕایەکی ڕوونی گۆڕان ئەوەی کەتۆ ئەتەوێ دروستی بکەیت و بەخێرایی بەدەستی بێنی

ئەگەر تۆ بتەوێت کە مادەیە کیمیاییە ژەهراوییانە لەبریت لەماڵەکەتدا، وە یا پارێزگارکردنی ڕێنێکەت یاخود کردنی هەندێ شتی چبووک، بەڵام گرنگ و پڕ بایەخ بێت وەکو و دەستپێکرن بەردەوام بوون لەبرنامەیەکی ڕێک و پێک پیادەکراوا، تۆ تەنها ئەتوانی گۆڕان بکەیت. بەزانینی ئەوەی کەدەرئەنجامەکەت بەچی دەکات. ئەمە لەوانەیە لەسەرەتادا ڕوون نەبێت، بەڵام ئەگەر تۆ دەست پێ بکەیت و بەرەو جوڵان بکەویت ڕێی و بەرەهەندێکی ڕوون و ئاراستەیەکی دیاری کراوەکەتدەکەیتە مەبەست.

با بڵێین ئەو گۆڕانکاریەی کەتۆ دەتەوێ بریتی بێت لەماڵێکی پاکژو بی کەرد، بەردەوام لەبەسەر ئەو مەبەستە وە هەموو ڕۆژێوەتدەکەیتە ئەگەر تۆ نەتوانیت ڕکێزم بەخەسەر دەرئەنجامەکانی ئەو شتانەی کەدەمەوێ، ئەتوانم ئەوە ببینم کەلەڕاستی چیتر پێویست بە شتە کۆنەکان نییە وە هەروەها ئامێرەکانی ئەو شتە تازەکان لەکاتێک دا کەدەیان بینم. وە هەروەها ئەوەم بۆ بەردەکرێت ئەگەر خۆراکە شتە کۆنەکان لابەرم، خۆراکێکی تازەتر دێنێ.

کاتێ تۆ بارێزی خۆت دەگۆڕێ بۆ خۆراکە زیاتر تەندروستکان، بۆ نموونە، ڕەنگە پێویست بکات واز لەو خۆراکە بی کەلک شیرینانە بهێنێت، بەڵام ڕەنگە ئەوەت دۆزیبێتەوە حەزت لەو شیرینانە بکەیت کەبەشێوەیەکی زیاتر تەندروست و باشتر دروست کراون.

٥-بیر بەرەوە، بۆچی وبستت گۆڕانکاری بکەیت لەبەهەم جێگەدا

هەمیشە هۆکارێک هەیە بۆ هەموو گۆڕانێک کەئێمە بیکەین، هەندێ شت کەئێمە رازی دەکات بەشێوەیەکی عاتفی وامان لێدەدکات بۆئەوەی گۆڕانکاریە فیزیاییەکان بکەین. هۆکار بۆ لابردنی مادەو کیمیاویە ژەهراوییەکان لەماڵەکەماندا، بۆ نمونە، بەزۆری بۆ لابردنی مادەو کیمیاویە ژەهراوییەکان تا بەڵکو بۆ باشتر کردنی تەندروستی خۆم یان خێزانەکەم یان بۆ باشتر کردنی تەندروستی بۆئەوەی بتوانی سەربکەوی لەباشخێدکا یاخود شتی تر. کاتێک گۆرانی دەکەیت قۆناغی قورستر دێتە پێش، بیرت نچێ ئەم گۆڕانە بۆچی دەکەیت وە هەروەها بەردەوام بە.

٦-شکاندنی ئامانجە گەورەکان بۆ پارچەی بچووک بچووک کەبەقوناچێت تۆبەرنۆوبردن

کاتێ کۆمپیوتەرە تازەکەم دەست کەوت و دەستم کرد بەگواستنەوەی هەموو زانیاری و بەرنامەکانم، ئەوەم بۆ دەرکەوت کەپێویست بوو هەندێ لەبەرنامەکان لاببرێت لەبەرئەوەی ئەوانە لەگەڵ نیزامی تازەی کارپێکردنا ناگونجێن و هەندێ لەفایلی زانیاریەکان ناکرێتەوە، لەسەروو هەموو ئەمانەوە، سیستەمە تازەکە تەواو جیاواز بوو لەهەر شتی من بەکارم هێناوە وە هەروەها پێویست بوو ئەوە فێر بیم، لەکاتێکدا ئەگەر سایتەکان بەشێوەیەکی ئاڵەبار کێشەیە، من دەبێ بچم قسە لەگەڵ خاڵکی دا بکەم سەبارەت بەکۆمپیوتەرە تازەکە.

١٢-خەباڵاتی دروستکەری خۆت بەکارببێنە

گوزارەکانی کە لەژیانی کۆمەڵگەماندا ڕوودەدن لەبەرئەوەی ئێمە بیرویێچوونمان هەیە کە لەدەوەی ئەمانجی کەلەکتروماندایە. لەو شوێنانەی کەبازگرانە کشتیبەکان لەلایەن بەکارهێنەرەوە ڕێنمایی دەکرێن وە ڕێنمایی کۆن لەسیستەمەکانی ئەمریکا دەکرێن، بەڵام هەندێک لەئێمە ڕێنمایی دەکرێت کەچۆن خەیاڵمان ببر بەکەتەوە وە چۆن بژین. وە هەروەها ئەگەر تۆ لەناوەراست گوزارکاریەکاندا بیت بەکەسر دەبێ ئەمە ئەوەی کەتۆ دەتەویت، خەیاڵەکەت بەدەست دینێ و دووبارە کاردەکەیتەوە بۆ بەرهەم هێنان و بەدەست هێنانی.■

لەڕاستی دا، تێبینی ئەوەم کردووە کەهەر یەک لەئێمە ئارەزوویەکی بۆ ماوەیمان هەیە کە حەز بەگۆڕانی چاکتر دەکەین. ئێمە ڕازی نابین کەبەشێوەیەکی سادەو ساکار پاڵی لێ بدەینەوەو ژیان فەرامۆش بکەین، سەرەڕای هەموو ئەو وێرانی و فاسەفەو ئاوەرەی مۆزەو ڕەوانی شیعرو ئەفسانەکانی گریکو ڕۆمانی کۆن و ئەمریکای لاتین کەدەمبە ناو هەر کتێبخانەیەکی دەیانەمنە و هەست دەکەم لەناو سانتیکی ئەفسونداوی قوڵدار لەزەمینکی پڕ ترسو ڕەماڵوکی دوژمن چونکە لەناو هەریەکێک لەو کتێبانە، ڕۆمان، ئەفسانە، کتێبە ئاسمانیەکان، مێژوو، جیۆگرە، شیعر، شیوەکاری، بەهەزاران پاڵەوانی تیایە بەهەزاران ڕووداوی دنیایەو مرۆڤی تیایە هەزاران کارەساتی سەرنج ڕاکێشی سەرسوڕهێنەری تیایە، من توانای گوی گرتم لیبان هەیە و گریم لەپاڵەوانەکانە کەدەکەن، ڕووداوەکان لەپێش چاوم بارجەستە دەبن

- کام کتێبە بارەدەوام دەکەن ڕیفدوە لای؟

بەراستی شوێنێکی تایبەتم نیە، من تووشی دڵەراوکی دەبم کەئاوبنیشانی زۆمانێک یان هەرکتێبێک دەخوێنمەوە بەتایبەتی کەپێشتر کتێبو نووسین هەست بەنزانی خۆم دەکەم وزریشن کۆکتێبانی کەلەیامم ناچن پێم خۆشە بگەڕێمەوە سەریان بەدەبان جار بیانخوێنمەوە لەوانش (مائة عام من العزلة و الحریف البطریق والفریق)و هەر هەموو زمانەکانی (ماریکو) و (جمهوریە افلاطون) و ئەفسانەکانی گریکو ڕۆمانی کۆن بەتایبەتی کتێبی (الفن الرومانی) ت. ئروت ک(کاشة) و (ئالیازە) و (ئودیسەی هۆمێرۆس) و (الانیادة)ی (فوجیل) و (الکومیدیا الالهیة - دانتی) (قصة الفلسفة) و (الموسوعة الفلسفیة) (تقریر الی الیحارو العقب الحدیدیة)ی جاک لندن و (رامیو فی زمن القلقة- هنری میلدر ئیوتوپیا - توماس مۆر - هکذا تکلم زارادشت) نیتشەو کتێبی (الظیتسای زارادشت) خۆیو چیرۆکو ڕۆمانەکانی گۆرکۆلو ماکیسم گیرکی و بۆرخس و بلزک و میاسانۆو کامۆو شکسپیر و دیکنزو (الخلیبرتو مرافیا) و (حنا مینا) و نجیب محفوظ و (سلیم برکات) و (جبران خلیل جبران) و (سارتر) و (هیرمان هیسە) و (هارولد ڕۆبینز) (الڤدیهای) محمد موکری و (درزی) کامەم بۆتانی (العەدەبای جمیل صائب و (شاری حسین عارف) و بەدیان شاکاری ترکەتینستا لەبیرم نیە.■

ئا / ئامانج کەریم

گۆڕانکاری لەژیانمان، گۆڕانە لەجیهان

دێرا لین داد

و / لەئینگلیزیەوە: کاوە ئەحمەد عەبدی

گومان لەوەدا نیە کە جیهانی پان و بەرینی ئەمرۆ، کە بەهۆی زانست و خوێندەواری و بەرەو پێشکەوتوی تکنیکو تیکنۆلۆژیەوە بۆتە گوندێکی بچووک، کەلێکی خوێندەوارو چاوکراوە، زۆرتر دەتوانین لەبەرهەمکانی لکاتیکدا ژیان هەردەم لەپێشکەوتن و گۆڕانی هەمیشەییدایە. لەو تیوەدا یاسای بەدەڵتان وەک بەکێک لەکداراترین زانستە مرۆڤیەکان نک هەر پێویستە شانبەشانی دیاردەکانی تیو خۆی کۆملەکا بێت، لەهەمان کاتدا پێویستە ڕۆڵێکی کارای لەبەرەو پێش خستنی ژیان و بارودۆخی کۆمەڵی مرۆڤ دا هەبێت.

هەر وەک ئەمەوەتا ئامازەمان پێکرد ژیان هەردەم لەپێشکەوتن و گۆڕانکاری دایە، تو بەلێکۆڵینەوە لەهەموو بوارەکانی زانست دا پێویستە بەرەو پێش بچێت، تاکوو وەڵامەدری پێداویستیەکانی مرۆڤەکان بەرنامە ڕێژی نەسڵ، فێر بوونە کە بۆ چەندین وەچەو چەندین قۆناغ لەژیانی مرۆڤەکان بەرنامە ڕێژی بۆدەکرێت. بێگومان ئەو بەرنامەڕێژیە دەبێ لەکەڵ هەستی مرۆڤێک کە لەسەدەی ١٢دا دەژی یەک بگرێتەوەو لەهەمانکاتدا دەبێ وڵامێکی مەعقول و ڕاست و دروستت و واقعینانەمان بۆ جیهانی کێوالیزەم تو بیرو ئەندێشە هەبێ کە پێشەنگی زانستی نوێ دا ئینتیرنێتی بەرهەم هێناوەو تاکوو لەشەمەندەفەری پێشکەوتن بەجێی نەیت، کە لەم بەینەدا، ئەرکێکی گرینک کەدەکرێتە ئەستۆی دارێژەڕانی سیستەمە پڕوەردەییەکان.

دیارە فێرکردن و بارهێنان هەمەڵەرابردو داو هەمەڵەئێستادا پرۆسەی تایبەتی خۆی هەیەوو گرینکی وپایەخی لێستە، کەلێک لەجاران زیاترە، بەپێی چوونە پێشی تێکنیک ڕوێی فێر کردن ئالوو گۆڕی بەسەر داهاتوەو ڕۆژ بەڕۆژیش سیستەمەکان دەگۆڕدرێن و بەرەو پێش دەچن، بەڵام لێرەدا ئەسڵێکی گرینک کەڕوەروی دەبینەوە ئەوە ئالوگۆڕانە لەسیستەمی فێرکاری وڵات تا چەندە لەگەڵ ئێستاندارە نێو نەتەوەییەکان یەکدەگرێتەوە چلۆن دەتوانێ قوتابی لەکەڵ ڕۆحی سەردەم بارێنێ.

سیستەمی فێرکاری لەهەر وڵاتێکدا لەلایەن بەرزترین ئۆرگانی فێرکردن لەو وڵاتەدا بەرنامەڕێژی بۆ دەکرێ و لەلایەن پسپۆڕانو کارناسانی شارەزا لەو بوارەدا ئاوسوڵو بناغەکانی دادەمەزرێت و بەشێوەیەکی ئاکادیمی لەژێر بارەوە وردەو فێرکردندا قوتابیان درێژە بەخوێندن دەدەن.

بۆ دەست کەوتنی ئەمە ئەگەر بیتو من پێشبینی ئەوە بکەم کەمن پێویستم بەوەیە لیهاتوری تازە فێر ببم، جێژ وەگرتن، لەپرۆسەی بەدەست هێنانی زانیاری تازە، من ئەوە فێربووم ئەگەر بکەمە ئەو خاڵە کەتیایدا هیچ شتی تێنەگەم یەکی لەسی شتە کەکەل خۆیدا دەم بات:

یەکەم جار، سەبر ئەکەم ئەگەر وشەیەک هەیە کە من تێی نەگەشتم. بەتایبێکی نوێ زۆر جار پڕە لەوشەی نوێ. سەرەتا ئەگەر وشەو تێگەیشتم ئەوا زۆر ئاسانە بۆ فێربوونی لێهاتویی، پاشان سەیر دەکەم ئەم توانی تێیکەم لەسەرەتادا. لەفێربوونی ئەم سیستەمەکۆمپیوتەریە من ئەوە دەبینم کەمەولەم داوە بۆ بازدان بەسەر ڕێکخستن و پرۆژەکان یەکێکە چاک ئەوەی ڕاهاتیم لەسەر ئیش پێکردنی قسە دەکەین، دەینوسینەوەو دەرئەنجامی کۆتاییمان چی دەبێت وە زۆر وێنەی ئەنجامی کۆتایی دەکێشین، وە لیستێکی هەنگاوەکان دروست دەکەین و لەریزبەندیەکی سەرەکیدا دایدەنێین، پاشان ئەخشەی کاتی پرۆژەکان دادەنێین ئەم شیوازی کارکردنە سادەیەلەرستی دا دەمان هێڵیتە سەر ئەم ڕێگایە، هەروەها چەند ڕۆژێک بەجێ دەهێڵی بۆ بیرۆکە سروشتیەکان و دەرفەتەکان کەپێت بەو ڕێگایە بەدەستێ.

"ئەخشەدانان بۆ ڕاهاتوو ئەتوانی هەنگاو بەهەنگاو بڕۆی"

٧-بیرت نەچێ ئەوە تاریکترە پێش بەرەبەیان

گوزارکاری لەوانەیە سەخت بێت، ئێمە لەوانەیە بیبێتە گوزارکاری لەهەموو جۆرەکاندا ئەگەرچی ئاسان بێت:

١-هەست کردن بەخۆشی لەگۆڕاندا

ئێمە بەشێوەیەکی سروشتی تامەزرۆی خۆشیت لەژیاندا وە بەپێچەوانەوە دورکەوتنەوە لەئازار مەبەستمانە، بۆیە ئەگەر تو ویستت گۆڕانکاری بکەیت لەپێناو حەزوو ئارەزوەکانت بیکە، ئەو ئارەزوانەت بکارببێنە لەشوێن کەوتنیان.

لەبەرئەوە من بەشێوەیەکی ڕیبەیی بریار بدەدەم کەبژیم لەماڵێکی پاک و خاوێن (ژەهراوی نەبوو) لەبەر ئەندروستیم، من بەردەوام دەبم وە هەروەها بەردەوام دەبم لەژیان بەخوورەوشتێکی پاک و بی گەرد (ئاژەهراوی) و سروشتی و ژیرانە لەبەرئەوە ئەمانە خۆشیم بۆ دێنن. من پێم باشترە لەچێژوو تام کردنی خۆراکی پرتەقاڵ هەروەها هەست کردنێکی پاکی سروشتی بەرامبەر جەستەم کەئەمە هەست کردنێکە بۆ جەستە، مێشک، هەروەها ڕۆح و گیان بۆئەوەی بڕێت بەشێوەیەکی هارمۆنیانە لەگەڵ سروشتدا.

٢-بوونی بیروڕایەکی ڕوونی گۆڕان ئەوەی کەتۆ ئەتەوێ دروستی بکەیت و بەخێرایی بەدەستی بێنی

ئەگەر تۆ بتەوێت کە مادەیە کیمیاییە ژەهراوییانە لابریت لەماڵەکەتدا، وە یا پارێزگارکردنی ڕێنێکەت یاخود کردنی هەندێ شتی چبووک، بەڵام گرنگ و پڕ بایەخ بێت وەکو و دەستپێکرن بەردەوام بوون لەبرنامەیەکی ڕێک و پێک پیادەکراوا، تۆ تەنها ئەتوانی گۆڕان بکەیت. بەزانینی ئەوەی کەدەرئەنجامەکەت بەچی دەکات. ئەمە لەوانەیە لەسەرەتادا ڕوون نەبێت، بەڵام ئەگەر تۆ دەست پێ بکەیت و بەرەو جوڵان بکەویت ڕێی و بەرەهەندێکی ڕوون و ئاراستەیەکی دیاری کراوەکەتدەکەیتە مەبەست.

با بڵێین ئەو گۆڕانکاریەی کەتۆ دەتەوێ بریتی بێت لەماڵێکی پاکژو بی کەرد، بەردەوام لەبەسەر ئەو مەبەستە وە هەموو ڕۆژێوەتدەکەیتە ئەگەر تۆ نەتوانیت ڕکێزم بەخەسەر دەرئەنجامەکانی ئەو شتانەی کەدەمەوێ، ئەتوانم ئەوە ببینم کەلەڕاستی ئەوانەیە بیبێتە گۆڕانکاری لەهەمو جۆرەکاندا ئەگەرچی ئاسان نیە:

١-هەست کردن بەخۆشی لەگۆڕاندا

ئەگەر چاویک بەمژووداا بخشینیتەوە دەبینن فەیلەسوفی یونانی "هیراقلیتس" وتویەتی "تەنها شتێک کەبەدینیتەوەو بەردەوام بوونە گۆڕانە".

ئەو پێی وایە ئەمە ڕاست بێ، ئەوەندەی بلایەوە گرنگ بێت، دەڵێ هەموو کاتێک ژیان لەگۆڕاندایە، لەڕاستی دا ژیان پڕە لەگۆڕانی بەردەوام، هەروەها ئیمەش لەگۆڕاندایین. ئەگەر ئەو گۆڕانە بۆ وەڵام دانەوەمان بێت بۆ ژیان یان ڕەچەڵەکمان.

وەکو مرۆڤایەتی، ئێمە توانای ئەوەمان هەیە کەژیانمان بگۆڕین، جیهانی دەوروبەریشمان بگۆڕین. من پێم بێت یان خراپێت وە توانای وەوەمان هەیە بو سەرنج دانی ئەو شتانەی کەهەن، وە بڕیار دانی وویست و ئارەزوومان بۆئەوەی بیان گۆڕین. وە بۆئەوەی لەژیانا بەردەوام بین لەناخمانا بیانت. بۆیە ئەگەر تو نیەت بۆ ئارەزوی گۆڕان بێتە بەرئامەی ژیانت وە ئەوەی کە دەتەوێ بیکەیت هەر دەتوانی بەدەستی بینیت بەرامبەر کە شتانێکی لەچوارچێوەی ئەهاتنە دی یا نیت، بەڵام دەست بەردارای نو گۆڕانکاریانە مەبە لەگوروناندن، چونکە لەوانەیە هەندێ گۆڕانکاری چەند ساڵێکی بوێت.

"ئەمە بۆ مرۆڤەکان راست نییە، ئەگەر تەنها تۆویک لەهەمان پرۆسەدا بچێنن دیبەت بەرووەک لەژیر هەمان بارودۆخدا، بۆ وەزە ئارەوەیەی ژیان کە لەتووەکەدا دێتە خروش پێویستە وە پاڵ بەخۆلەکەوە بنێت پێش ئەوە خۆی بکاتەوە بەرامبەر ڕووناکی خۆرژیان.

وانە: هەموو مرۆڤەکان خاوەنی وزەی شاراوەی گوزانن وەک چۆن تۆوەکان خاوەنی هاتنە بەرەوەیە لەژێر خاکدا بەپێی یارەمتی تیشکی خۆر.

«لێرەدا چەند خاڵێکی سەرەکی هەیە کە لەوانەیە بیبێتە گۆڕانکاری لەهەموو جۆرەکاندا ئەگەرچی ئاسان نیە:

١-هەست کردن بەخۆشی لەگۆڕاندا

ئێمە بەشێوەیەکی سروشتی تامەزرۆی خۆشیت لەژیاندا وە بەپێچەوانەوە دورکەوتنەوە لەئازار مەبەستمانە، بۆیە ئەگەر تو ویستت گۆڕانکاری بکەیت لەپێناو حەزوو ئارەزوەکانت بیکە، ئەو ئارەزوانەت بکارببێنە لەشوێن کەوتنیان.

لەبەرئەوە من بەشێوەیەکی ڕیبەیی بریار بدەدەم کەبژیم لەماڵێکی پاک و خاوێن (ژەهراوی نەبوو) لەبەر ئەندروستیم، من بەردەوام دەبم وە هەروەها بەردەوام دەبم لەژیان بەخوورەوشتێکی پاک و بی گەرد (ئاژەهراوی) و سروشتی و ژیرانە لەبەرئەوە ئەمانە خۆشیم بۆ دێنن. من پێم باشترە لەچێژوو تام کردنی خۆراکی پرتەقاڵ هەروەها هەست کردنێکی پاکی سروشتی بەرامبەر جەستەم کەئەمە هەست کردنێکە بۆ جەستە، مێشک، هەروەها ڕۆح و گیان بۆئەوەی بڕێت بەشێوەیەکی هارمۆنیانە لەگەڵ سروشتدا.

٢-بوونی بیروڕایەکی ڕوونی گۆڕان ئەوەی کەتۆ ئەتەوێ دروستی بکەیت و بەخێرایی بەدەستی بێنی

ئەگەر تۆ بتەوێت کە مادەیە کیمیاییە ژەهراوییانە لابریت لەماڵەکەتدا، وە یا پارێزگارکردنی ڕێنێکەت یاخود کردنی هەندێ شتی چبووک، بەڵام گرنگ و پڕ بایەخ بێت وەکو و دەستپێکرن بەردەوام بوون لەبرنامەیەکی ڕێک و پێک پیادەکراوا، تۆ تەنها ئەتوانی گۆڕان بکەیت. بەزانینی ئەوەی کەدەرئەنجامەکەت بەچی دەکات. ئەمە لەوانەیە لەسەرەتادا ڕوون نەبێت، بەڵام ئەگەر تۆ دەست پێ بکەیت و بەرەو جوڵان بکەویت ڕێی و بەرەهەندێکی ڕوون و ئاراستەیەکی دیاری کراوەکەتدەکەیتە مەبەست.

ئەمە ئەوەیە کە ئەتوانم ئەوە ببینم کەلەڕاستی دا ئەمانتوت بۆ چاککردنی شتێک، لەم کاتەدا شتێک بەدەست دێ، وە شتانە کەدەست دەکەیت کەئیتر ناکەڕێتەوە بۆ ژیانی خۆت. هەڵە تاڕادەیەک بۆ کەدێتەوە. کە بڵاتەوە وایە کەگەران بێت بۆئەوەی ڕێگەی بدەیت لەدەستت بچێت، من ئەوەم دۆزیوەتەوە کەئەگەر تۆ نەتوانیت ڕکێزم بەخەسەر دەرئەنجامەکانی ئەو شتانەی کەدەمەوێ، ئەتوانم ئەوە ببینم کەلەڕاستی

پرۆسەی پەروەردە لەئێران و گرفتەکانی

فواد خاکی بەیگی

وەزارەتی فێرکردن و پەروەردە "وزارت امورش و پرورش" پەریوەدچێت بەرەو پێشکەوتن و تیکنۆلۆژیەوە بۆتە گوندێکی بچووک، کەلێکی خوێندەوارو چاوکراوە، زۆرتر دەتوانن لەبەرهەمکانی کاتیکدا ژیان هەردەم لەپێشکەوتن و گۆڕانی هەمیشەییدایە. لەو تیوەدا یاسای بەدەڵتان وەک بەکێک لەکداراترین زانستە مرۆڤیەکان نک هەر پێویستە شانبەشانی دیاردەکانی تیو خۆی کۆملەکا بێت، لەهەمان کاتدا پێویستە ڕۆڵێکی کارای لەبەرەو پێش خستنی ژیان و بارودۆخی کۆمەڵی مرۆڤ دا هەبێت.

هەر وەک ئەمەوەتا ئامازەمان پێکرد ژیان هەردەم لەپێشکەوتن و گۆڕانکاری دایە، تو بەلێکۆڵینەوە لەهەموو بوارەکانی زانست دا پێویستە بەرەو پێش بچێت، تاکوو وەڵامەدری پێداویستیەکانی مرۆڤەکان بەرنامە ڕێژی بۆدەکرێت. بێگومان ئەو بەرنامەڕێژیە دەبێ لەکەڵ هەستی مرۆڤێک کە لەسەدەی ١٢دا دەژی یەک بگرێتەوەو لەهەمانکاتدا دەبێ ڕێکخاوی ئەنەوەیەکگرتوەکانیش یەکێکە لە ئەمەش سەرەتای بەدەستهێنانی ئەو ئەوەی کەتۆ دەتەویت بەدەستی بینی.

ئەمە ئەوەیە کە ئەتوانم ئەوە ببینم کەلەڕاستی دا ئەمانتوت بۆ چاککردنی شتێک، لەم کاتەدا شتێک بەدەست دێ، وە شتانە کەدەست کەیتە کەیتر ناکەڕێتەوە بۆ ژیانی خۆت. هەڵە تاڕادەیەک بۆ کەدێتەوە. کە بڵاتەوە وایە کەگەران بێت بۆئەوەی ڕێگەی بدەیت لەدەستت بچێت، من ئەوەم دۆزیوەتەوە کەئەگەر تۆ نەتوانیت ڕکێزم بەخەسەر دەرئەنجامەکانی ئەو شتانەی کەدەمەوێ، ئەتوانم ئەوە ببینم کەلەڕاستی

ئەوەی مەبەستمە لێرەدا ئەو لیدوانانەی ئەحمەدی نژاد سەرۆک کۆماری ئیسلامی ئەدرسیەکان لەکەڵ پرۆگرامی خوێندن کە ئەسڵێکی بنەڕەتی خوێندنە بەتەواوەتی لی تێکچووە بەم وەزعەش نابێ چارەرواننی زیاترلەمان هەبێ پرۆگرامەکان پێکهاتنی بنەڕەتی پرۆسەی فێر کردن نابێ بەپیانوبک ئامازەش بەوە بکەین کە تاقی کردنەوەی قوتابیان لە دو قۆناغ لەژێر ناوی ترمی ١و٢ بوو. سەردەمیانبەر دەبێ لەکەڵ پشتەوتنی سەدەی ٢١کەبکەرێتەوە بەڵام ئەگەر ئەوەش بکەین وەکو وردو بنەڕەتی چاو لەفلەسەفەی گوزان لەسیستمی خوێندن لەئێران لەلایەن کار بەدەستانی کۆماری ئیسلامی دا بکەین دەبینین کە هەکارە دەبەوەی وەچەی نوێ لەگێژاویکی ڕخوی ڕەوانی گرفتار بکاوڕۆحی بەرخۆزان لەنێو ئەوان دا کەم ڕەنگ بێت دیارترین نموونەش بۆ ئەم مەبەستە کەلک وەرگرتن لەئامرازە مودێرن و پێشکەوتوەکان وەک کامپیوتێر بۆ مەبەستە تایبەتیکانی خۆیەتی کە زۆریی هەرە زۆری سایتە ئینتێرنێتیەکان هەلگری بیرزکەی وەلایەنی فەقیهم بەنێو گێژاوی ئەم سیستمانەدا قوتابیان بەرەوڕوی چەندین گرفتی ئەساسی دەبنەوەلەوانە:

١. دیاردەیەک بەنێوی هەڵاتنی مێشککانی (فرار مغزها)

٢. گیروگرفتی ڕۆحی وەڕوانی زۆر

٣. دەست هەڵگرتنی قوتابی لەخو

L-8-9.qxd 12/11/2005 9:27 AM Page 1

کۆڕی مەلا بەختیار لەزانکۆی کۆیە دەنگ نەدان.. مەترسیدارترین جۆری دەنگدانە بەدوژمنانی دیموکراسی و ئەزمونی فیدراڵی کوردستان

دیموکراسی و بێ دیموکراسی هەڵبژاردن نازاد نیە، کاتێ کەتۆ ئەتەوێ دیموکرات بی و، سیستەمێکی دیموکراسی بەدی بهێنی، یەکێ لەئەرکە هەرە گرنگەکانت ئەوەیە ناوەناو ئەم هەڵبژاردنە بۆ خاڵک فراهەم بکەی و هاوڵاتی بتوانی بەویەری سەربستی بەشداری هەڵبژاردن بکات و سەریشک بێ لەهەڵبژاردنی دڵخوازی خۆیی، لیستی دڵخوازی خۆی، هێزی دڵخوازی خۆی، بەرنامەی دڵخوازی خۆی، سەرۆکی دڵخوازی خۆی، هەرکەسێ کەخۆی دڵی ئەخوازێ سەریشک بێ لەهەڵبژاردنی دەنگپێدانی.

هەڵبژاردن یەکێکە لەو مافانەی کەئاسان نیە لەدنیادا بێتە دی، لەسەر بنەمایەکی زانستی و سیاسی و یاسایی و شارستانی بچەسپێ لەناو کۆمەڵگەی دنیا، لای ئیمە لەکوردستان لەساڵی ١٩٩٢ دەستمان بەهەڵبژاردن کرد، دوو جاریاری کەوردەی لەنێوان هەڵبژاردنەکانی سەدەی هەژدەهەم و سەرکۆتی شۆڕشی دیموکراسی بۆ ڕۆژئاوا، دوو جاریاری زۆر کەوردەمان هەبوو، یەکێک لەجیاوازیەکانی ئەوە بوو ڕۆژیپاو وەکو یک هەوەو، یەکێک لەسیفەتەکان سیفەتی دووەمی ئەوە بوو کەجیاوازیک لەدوای سەرکۆتنی شۆڕشی دیموکراسی وڵاتان هەبوو، ئەویش ئەوە بوو مەرج بۆ هەڵبژاردنی هاوڵاتی لای نەبوو، هەبو مەرجی تێدا دەبوو، هەڵبژاردن لەکوردستاندا گشتی بێز مەرج لەسەر هیچ کسێک نەبوو، خوێندەواری یا خوێندەوار نەبی، بەبێ پا کاسب نەبی، خانەوادەی هەبی یا نەی بی، کرێکار بی یا بەدلەسەنە نەبی، ئەمە بوو لای ئێمە، هەڵبژاردنی ١٩٩٢ ڕۆژ پیاو ڕەگەزی نەبوو، هەموو لاوەکانیش بەپێی هیچ مەرجێکی کۆمەڵایەتی و سیاسی بەشداریان کرد و چونە سەر سندوقەکانی دەنگدان و خۆشتان ئەزانن لەهەڵبژاردنی ساڵی ١٩٩٢ ئەوەندەی من بزانم لەسەدا نەوەد و پێنجی دەنگ بەشداری کرد، دوو هێز هەڵبژاردنیان ڕەت کردەوە، ئەو دوو هێزە PKK ئەوەی تری کۆمۆنیستی کرێکاری بوو، یانی هێزەکان هەموویان بەشداریان کرد PKK قبوڵی نەکردو دەنگی کردەوە بێی یا بوو لەو ئامادە بووە لەوەندەی وڵات پارلەمانێکی هەبێ کە ئەو پارلەمانە نوێنەری ڕاستەقینەی نەتەوەی کوردە، پێویست ناکات جاریکی تر هەڵبژاردن بکرێ و پێشی بڕاوبوونەکە ئەم ساڵە هەڵبژاردنە، خەتەرییکە لەکەلەکەی PKK

بە دەوڵەتانی نیظامی ئەدرێت ئەمە بەتەسریحی عەبدوڵڵا تۆپ ئاڵان بوو ئاراستەی ئوندیان هەبوو، ئەیانوت ڕاست نەکەن ئەوانە، هەندێ کەس هەیە لەکۆڕەدانی سلێمانی بەشداری کات، ئەمانە ناوی بهێنم، ڕێزم هەیە بۆی، بەشداری کەکات، کۆڕەکە هێشتا دەستی پێنەکردووە، بەوەدەیک ئەمانە سەر مێزەکە ئەلی موداخەلەم لێ بکە، جاری کۆڕ دەستی بکردووە، ئەمەش ئەوە بوو کە دەستی کۆمۆنیستی کرێکاریش پەیوەندی نیە قسەی لەسەر بکەی و بەراستی ئەگەر تۆ دیقتی بدەی و قسەی لەسەر بکەی و بەراستی ئەگەر تۆ مسکاڵ یان نە سەاڵی تریش لێک نەریتووە لەلایەن ئەوانەی کە لەزانستی سیاست ئەخوێنن، یا سیاستیان لاگرنگە، من پێم وابێ بیست سی ساڵی تر نەمە ئەبی بەشانازیەوە هەرە گەورەکانی ئەتەوەی کورد، ئەتەوەیک بەدرێژایی مێژوو دوژمنانی دەرەوەو ناوەوەیان پێیان وابووە نێوانیان خۆمان بەڕێوەبەرین، چونکە گوایە میللەتێکی سیخناڵ لەئەقڵی عەشایەر، لەئەقڵی تەکیە، لەئەقڵی خانەڵا، لەئەقڵی خورافاتین، بەدرێژایی مێژوو ئەمەیان بین وتوین، فەرەنسا وای پێ وتین، ئەمریکاش بەو ئەزمویە سیری تێمەی کردووە، هەموو ئەمانە پێیان وابووە کە نێوانیان خۆمان خۆمان بەڕێوەبەرین، کەچی ئێمەیەک، کەبەدرێژایی مێژوو لەلایەن ڕۆژئاواو وڵاتانی دنیاو وڵاتانی

مەلا بەختیار لەکاتی پێشکەش کردنی کۆڕەکەدا

ناوچەکەش وا سیرکراوین یکەمین جاسمان بۆ دێتە پێشەوە، هەڵبژاردن نکەین، هیچ شەرتی لەشەرتە دواکەوتووەکانی هەتا ئوروپاش، نک ئەوانەی کەتا ئێستاش لەوڵاتانی پێشکەوتوی ئوروپاش ئەکرێن، هیچ شەرتی لەو شەرتە دواکەوتوانە لاتی نیە پەیرو دا ناکرێ، بەپێچەوانەوە، دەرگاو پەنجەرەکانی ئازادیش ئەکرێنەوە بۆئەوەی ئەوانەی کە لەزانستی سیاست ئەخوێنن، تەجربەیەکی جۆرەکانی هەتا تەجربەیەکی جوان بووە باشیش پەیرەوەیان کردووە، پێشینەکان بووە، ئافی کردووەتەوە، نەمانزانیوە لەم دنیایە چ قیاید، هاتوویین لەشاخەوە هەر زانیومانە ئەرەبی هەی باش بتەقێنین، تەقنگ باش بتەقێنین، موناسباتەکانی حکومەتی پێ ئێکە بدەین، هاتوینەتە نا شار لەبر لەدوای ساڵیک کەبەڕاستی ئەو کاتە ئەوە بوو، ئەوە بوو هەڵبژاردن تر نیە، راست کینشەشمان کەم نەبوو، شەری ناوخەنان هەبوو، دەستبەوردانی ئیقلیمیەکان هەبوو، بەڵام ئەمە شتێکە ئەتوانین ئەمە بەبکوری، کەڕۆژانە ئەمەولی پێنکەات موو لی کەم

هاوڵاتی کوردستان تازە هاتۆتە ناو پرۆسەکە، ئەرکی دیارە، مافی دیارە، ئەرکە کانی لەشەڕی ئەتەوەیی دا هێشتا ماوە، بۆر بۆڕینی ئەتەوەیی خۆی بکات، ململانێی ئەتەوەیی خۆی بکات، میلەتەکەی بگەیەنێتە دوا ویستگەی دڵنیا بوونو دوا ویستگەی ئاسوودەیی و دوا ویستگەی سەرکەوتنی

هەموو هاوڵاتیک بتوانی بچێتە ناو ئەم تجربەیانەوە، تجربەیەکی چێشت پێم وایە پەیرەوکرابێ بەرابورد بکەن بەهەموو بارودەی کە تۆ تجربەیانی وڵاتان، تجربەیەکی جوان بووە باشیش پەیرەوەیان کردووە، پێشینەکان بووە، ئافی کردووەتەوە، نەمزانیوە لەم دنیایە چ قیاید، هاتوویین لەشاخەوە هەر زانیومانە ئەرەبی هەی باش بتەقێنین، تەقنگ باش بتەقێنین، موناسباتەکانی حکومەتی پێ ئێکە بدەین، هاتوینەتە نا شار لەبر لەدوای ساڵیک کەبەڕاستی ئەو کاتە ئەوە بوو، ئەوە بوو هەڵبژاردن تر نیە، راست کینشەشمان کەم نەبوو، شەری ناوخەنان هەبوو، دەستبەوردانی ئیقلیمیەکان هەبوو، بەڵام ئەمە شتێکە ئەتوانین ئەمە بەبکوری، کەڕۆژانە ئەمەولی پێنکەات موو لی کەم

ئەوەی کە لەزانستی سیاست ئەخوێنن، یا سیاستیان لاگرنگە، من پێم وابێ بیست سی ساڵی تر نەمە ئەبی بەشانازیەوە هەرە گەورەکانی ئەتەوەی کورد، ئەتەوەیک بەدرێژایی مێژوو دوژمنانی دەرەوەو ناوەوەیان پێیان وابووە نێوانیان خۆمان بەڕێوەبەرین، چونکە گوایە میللەتێکی سیخناڵ لەئەقڵی عەشایەر، لەئەقڵی تەکیە، لەئەقڵی خانەڵا، لەئەقڵی خورافاتین، بەدرێژایی مێژوو ئەمەیان بین وتوین، فەرەنسا وای پێ وتین، ئەمریکاش بەو ئەزمویە سیری تێمەی کردووە، هەموو ئەمانە پێیان وابووە کە نێوانیان خۆمان خۆمان بەڕێوەبەرین، کەچی ئێمەیەک، کەبەدرێژایی مێژوو لەلایەن ڕۆژئاواو وڵاتانی دنیاو وڵاتانی

هەڵبژێری، تەنانەت لەوڵاتی وەکو سویسرا کە یکێتیک لەباشترین و پێشکەوتوترین وڵاتەکانی دیموکراسی ئێستای سەردەمدا لەساڵی ١٩٦٧ بەئەوادوتی ژن نەتوانی هەم مافی هەڵبژاردن و هەم مافی خۆ پاڵاوتنی هەبێ تازە لەڤەرنسدا و لەسویدیش بەهەمان شێوە ئەم پەرلەمانەی کەهەڵی ئەبژێن لەسەدوا نیوەی لەژن پێو نیوەی لەپیاو بێ. زۆریک لەوڵاتانی دیموکراسی و وڵاتانی دواکەوتو تائێستا مەرج هەیە عەرەبی و وڵاتانی دواکەوتو تائێستا مەرج هەیە کەژنان بە سەاڵی تریش لێک نەریتووە لەلایەن

بو کەجیاوازیک لەدوای سەرکەوتنی شۆڕشی دیموکراسی وڵاتان هەبوو، ئەویش ئەوە بوو مەرج بۆ هەڵبژاردنی هاوڵاتی لای نەبوو، هەبو مەرجی تێدا دەبوو، هەڵبژاردن لەکوردستاندا گشتی بێز مەرج لەسەر هیچ کسێک نەبوو، خوێندەواری یا خوێندەوار نەبی، بەبێ پا کاسب نەبی، خانەوادەی هەبی یا نەی بی، کرێکار بی یا بەدلەسەنە نەبی، ئەمە بوو لای ئێمە، هەڵبژاردنی ١٩٩٢ ڕۆژ پیاو ڕەگەزی نەبوو، هەموو لاوەکانیش بەپێی هیچ مەرجێکی کۆمەڵایەتی و سیاسی بەشداریان کرد و چونە سەر سندوقەکانی دەنگدان و خۆشتان ئەزانن لەهەڵبژاردنی ساڵی ١٩٩٢ ئەوەندەی من بزانم لەسەدا نەوەد و پێنجی دەنگ بەشداری کرد، دوو هێز هەڵبژاردنیان ڕەت کردەوە، ئەو دوو هێزە PKK ئەوەی تری کۆمۆنیستی کرێکاری بوو، یانی هێزەکان هەموویان بەشداریان کرد PKK قبوڵی نەکردو دەنگی کردەوە بێی یا بوو لەو ئامادە بووە لەوەندەی وڵات پارلەمانێکی هەبێ کە ئەو پارلەمانە نوێنەری ڕاستەقینەی نەتەوەی کوردە، پێویست ناکات جاریکی تر هەڵبژاردن بکرێ و پێشی بڕاوبوونەکە ئەم ساڵە هەڵبژاردنە، خەتەرییکە لەکەلەکەی PKK

بە دەوڵەتانی نیظامی ئەدرێت ئەمە بەتەسریحی عەبدوڵڵا تۆپ ئاڵان بوو ئاراستەی ئوندیان هەبوو، ئەیانوت ڕاست نەکەن ئەوانە، هەندێ کەس هەیە لەکۆڕەدانی سلێمانی بەشداری کات، ئەمانە ناوی بهێنم، ڕێزم هەیە بۆی، بەشداری کەکات، کۆڕەکە هێشتا دەستی پێنەکردووە، بەوەدەیک هێشتا ئەمانە سەر مێزەکە ئەلی موداخەلەم لێ بکە، جاری کۆڕ دەستی بکردووە، ئەمەش ئەوە بوو کە دەستی کۆمۆنیستی کرێکاریش پەیوەندی نیە قسەی لەسەر بکەی و بەراستی ئەگەر تۆ دیقتی بدەی و قسەی لەسەر بکەی و بەراستی ئەگەر تۆ مسکاڵ یان نە سەاڵی تریش لێک نەریتووە لەلایەن

بو کەجیاوازیک لەدوای سەرکەوتنی شۆڕشی دیموکراسی وڵاتان هەبوو، ئەویش ئەوە بوو مەرج بۆ هەڵبژاردنی هاوڵاتی لای نەبوو، هەبو مەرجی تێدا دەبوو، هەڵبژاردن لەکوردستاندا گشتی بێز مەرج لەسەر هیچ کسێک نەبوو، خوێندەواری یا خوێندەوار نەبی، بەبێ پا کاسب نەبی، خانەوادەی هەبی یا نەی بی، کرێکار بی یا بەدلەسەنە نەبی، ئەمە بوو لای ئێمە، هەڵبژاردنی ١٩٩٢ ڕۆژ پیاو ڕەگەزی نەبوو، هەموو لاوەکانیش بەپێی هیچ مەرجێکی کۆمەڵایەتی و سیاسی بەشداریان کرد و چونە سەر سندوقەکانی دەنگدان و خۆشتان ئەزانن لەهەڵبژاردنی ساڵی ١٩٩٢ ئەوەندەی من بزانم لەسەدا نەوەد و پێنجی دەنگ بەشداری کرد، دوو هێز هەڵبژاردنیان ڕەت کردەوە، ئەو دوو هێزە PKK ئەوەی تری کۆمۆنیستی کرێکاری بوو، یانی هێزەکان هەموویان بەشداریان کرد PKK قبوڵی نەکردو دەنگی کردەوە بێی یا بوو لەو ئامادە بووە لەوەندەی وڵات پارلەمانێکی هەبێ کە ئەو پارلەمانە نوێنەری ڕاستەقینەی نەتەوەی کوردە، پێویست ناکات جاریکی تر هەڵبژاردن بکرێ و پێشی بڕاوبوونەکە ئەم ساڵە هەڵبژاردنە، خەتەرییکە لەکەلەکەی PKK

بە دەوڵەتانی نیظامی ئەدرێت ئەمە بەتەسریحی عەبدوڵڵا تۆپ ئاڵان بوو ئاراستەی ئوندیان هەبوو، ئەیانوت ڕاست نەکەن ئەوانە، هەندێ کەس هەیە لەکۆڕەدانی سلێمانی بەشداری کات، ئەمانە ناوی بهێنم، ڕێزم هەیە بۆی، بەشداری کەکات، کۆڕەکە هێشتا دەستی پێنەکردووە، بەوەدەیک هێشتا ئەمانە سەر مێزەکە ئەلی موداخەلەم لێ بکە، جاری کۆڕ دەستی بکردووە، ئەمەش ئەوە بوو کە دەستی کۆمۆنیستی کرێکاریش پەیوەندی نیە قسەی لەسەر بکەی و بەراستی ئەگەر تۆ دیقتی بدەی و قسەی لەسەر بکەی و بەراستی ئەگەر تۆ مسکاڵ یان نە سەاڵی تریش لێک نەریتووە لەلایەن

کۆمەڵایەتیی دنیا، لای ئیمە لەکوردستان لەساڵی ١٩٩٢ دەستمان بەهەڵبژاردن کرد، دوو جیاوازی کەوردەمان لەنێوان هەڵبژاردنەکانی سەدەی هەژدەهەم و سەرکۆتی شۆڕشی دیموکراسی بۆ ڕۆژئاوا، دوو جیاوازی زۆر کەوردەمان هەبوو، یەکێک لەجیاوازیەکانی ئەوە بوو ڕۆژیپاو وەکو یک هەوەو، یەکێک لەسیفەتەکان سیفەتی دووەمی ئەوە بوو کەجیاوازیک لەدوای سەرکەوتنی شۆڕشی دیموکراسی وڵاتان هەبوو، ئەویش ئەوە بوو مەرج بۆ هەڵبژاردنی هاوڵاتی لای نەبوو، هەبو مەرجی تێدا دەبوو، هەڵبژاردن لەکوردستاندا گشتی بێز مەرج لەسەر هیچ کسێک نەبوو، خوێندەواری یا خوێندەوار نەبی، بەبێ پا کاسب نەبی، خانەوادەی هەبی یا نەی بی، کرێکار بی یا بەدلەسەنە نەبی، ئەمە بوو لای ئێمە، هەڵبژاردنی ١٩٩٢ ڕۆژ پیاو ڕەگەزی نەبوو، هەموو لاوەکانیش بەپێی هیچ مەرجێکی کۆمەڵایەتی و سیاسی بەشداریان کرد و چونە سەر سندوقەکانی دەنگدان و خۆشتان ئەزانن لەهەڵبژاردنی ساڵی ١٩٩٢ ئەوەندەی من بزانم لەسەدا نەوەد و پێنجی دەنگ بەشداری کرد، دوو هێز هەڵبژاردنیان ڕەت کردەوە، ئەو دوو هێزە PKK ئەوەی تری کۆمۆنیستی کرێکاری بوو، یانی هێزەکان هەموویان بەشداریان کرد PKK قبوڵی نەکردو دەنگی کردەوە بێی یا بوو لەو ئامادە بووە لەوەندەی وڵات پارلەمانێکی هەبێ کە ئەو پارلەمانە نوێنەری ڕاستەقینەی نەتەوەی کوردە، پێویست ناکات جاریکی تر هەڵبژاردن بکرێ و پێشی بڕاوبوونەکە ئەم ساڵە هەڵبژاردنە، خەتەرییکە لەکەلەکەی PKK

بە دەوڵەتانی نیظامی ئەدرێت ئەمە بەتەسریحی عەبدوڵڵا تۆپ ئاڵان بوو ئاراستەی ئوندیان هەبوو، ئەیانوت ڕاست نەکەن ئەوانە، هەندێ کەس هەیە لەکۆڕەدانی سلێمانی بەشداری کات، ئەمانە ناوی بهێنم، ڕێزم هەیە بۆی، بەشداری کەکات، کۆڕەکە هێشتا دەستی پێنەکردووە، بەوەدەیک هێشتا ئەمانە سەر مێزەکە ئەلی موداخەلەم لێ بکە، جاری کۆڕ دەستی بکردووە، ئەمەش ئەوە بوو کە دەستی کۆمۆنیستی کرێکاریش پەیوەندی نیە قسەی لەسەر بکەی و بەراستی ئەگەر تۆ دیقتی بدەی و قسەی لەسەر بکەی و بەراستی ئەگەر تۆ مسکاڵ یان نە سەاڵی تریش لێک نەریتووە لەلایەن

کۆمەڵایەتیی دنیا، لای ئیمە لەکوردستان لەساڵی ١٩٩٢ دەستمان بەهەڵبژاردن کرد، دوو جیاوازی کەوردەمان لەنێوان هەڵبژاردنەکانی سەدەی هەژدەهەم و سەرکۆتی شۆڕشی دیموکراسی بۆ ڕۆژئاوا، دوو جیاوازی زۆر کەوردەمان هەبوو، یەکێک لەجیاوازیەکانی ئەوە بوو ڕۆژیپاو وەکو یک هەوەو، یەکێک لەسیفەتەکان سیفەتی دووەمی ئەوە بوو کەجیاوازیک لەدوای سەرکەوتنی شۆڕشی دیموکراسی وڵاتان هەبوو، ئەویش ئەوە بوو مەرج بۆ هەڵبژاردنی هاوڵاتی لای نەبوو، هەبو مەرجی تێدا دەبوو، هەڵبژاردن لەکوردستاندا گشتی بێز مەرج لەسەر هیچ کسێک نەبوو، خوێندەواری یا خوێندەوار نەبی، بەبێ پا کاسب نەبی، خانەوادەی هەبی یا نەی بی، کرێکار بی یا بەدلەسەنە نەبی، ئەمە بوو لای ئێمە، هەڵبژاردنی ١٩٩٢ ڕۆژ پیاو ڕەگەزی نەبوو، هەموو لاوەکانیش بەپێی هیچ مەرجێکی کۆمەڵایەتی و سیاسی بەشداریان کرد و چونە سەر سندوقەکانی دەنگدان و خۆشتان ئەزانن لەهەڵبژاردنی ساڵی ١٩٩٢ ئەوەندەی من بزانم لەسەدا نەوەد و پێنجی دەنگ بەشداری کرد، دوو هێز هەڵبژاردنیان ڕەت کردەوە، ئەو دوو هێزە PKK ئەوەی تری کۆمۆنیستی کرێکاری بوو، یانی هێزەکان هەموویان بەشداریان کرد PKK قبوڵی نەکردو دەنگی کردەوە بێی یا بوو لەو ئامادە بووە لەوەندەی وڵات پارلەمانێکی هەبێ کە ئەو پارلەمانە نوێنەری ڕاستەقینەی نەتەوەی کوردە، پێویست ناکات جاریکی تر هەڵبژاردن بکرێ و پێشی بڕاوبوونەکە ئەم ساڵە هەڵبژاردنە، خەتەرییکە لەکەلەکەی PKK

بە دەوڵەتانی نیظامی ئەدرێت ئەمە بەتەسریحی عەبدوڵڵا تۆپ ئاڵان بوو ئاراستەی ئوندیان هەبوو، ئەیانوت ڕاست نەکەن ئەوانە، هەندێ کەس هەیە لەکۆڕەدانی سلێمانی بەشداری کات، ئەمانە ناوی بهێنم، ڕێزم هەیە بۆی، بەشداری کەکات، کۆڕەکە هێشتا دەستی پێنەکردووە، بەوەدەیک هێشتا ئەمانە سەر مێزەکە ئەلی موداخەلەم لێ بکە، جاری کۆڕ دەستی بکردووە، ئەمەش ئەوە بوو کە دەستی کۆمۆنیستی کرێکاریش پەیوەندی نیە قسەی لەسەر بکەی و بەراستی ئەگەر تۆ دیقتی بدەی و قسەی لەسەر بکەی و بەراستی ئەگەر تۆ مسکاڵ یان نە سەاڵی تریش لێک نەریتووە لەلایەن

یەکەمین لەدایک بوونی مەڵبژاردنی کوردستان، دوو جیاوازی جوانی تیا بوو، ئەویش ئەوەبوو وەکو وتم ڕەگەزی نێرو مێ وەکو یەک بەشداری کرد هەروا هیچ مەرجێ بۆ هاوڵاتی دانەنرا

کۆڕی مەلا بەختیار لەزانکۆی کۆیە دەنگ نەدان.. مەترسیدارترین جۆری دەنگدانە بەدوژمنانی دیموکراسی و ئەزمونی فیدراڵی کوردستان

ئەوانەی کە لەزانستی سیاست ئەخوێنن، یا سیاستیان لاگرنگە، من پێم وابێ بیست سی ساڵی تر نەمە ئەبی بەشانازیەوە هەرە گەورەکانی ئەتەوەی کورد، ئەتەوەیک بەدرێژایی مێژوو دوژمنانی دەرەوەو ناوەوەیان پێیان وابووە نێوانیان خۆمان بەڕێوەبەرین، چونکە گوایە میللەتێکی سیخناڵ لەئەقڵی عەشایەر، لەئەقڵی تەکیە، لەئەقڵی خانەڵا، لەئەقڵی خورافاتین، بەدرێژایی مێژوو ئەمەیان بین وتوین، فەرەنسا وای پێ وتین، ئەمریکاش بەو ئەزمویە سیری تێمەی کردووە، هەموو ئەمانە پێیان وابووە کە نێوانیان خۆمان خۆمان بەڕێوەبەرین، کەچی ئێمەیەک، کەبەدرێژایی مێژوو لەلایەن ڕۆژئاواو وڵاتانی دنیاو وڵاتانی

هەڵبژێری، تەنانەت لەوڵاتی وەکو سویسرا کە یکێتیک لەباشترین و پێشکەوتوترین وڵاتەکانی دیموکراسی ئێستای سەردەمدا لەساڵی ١٩٦٧ بەئەوادوتی ژن نەتوانی هەم مافی هەڵبژاردن و هەم مافی خۆ پاڵاوتنی هەبێ تازە لەڤەرنسدا و لەسویدیش بەهەمان شێوە ئەم پەرلەمانەی کەهەڵی ئەبژێن لەسەدوا نیوەی لەژن پێو نیوەی لەپیاو بێ. زۆریک لەوڵاتانی عەرەبی و وڵاتانی دواکەوتو تائێستا مەرج هەیە یان نە سەاڵی تریش لێک نەریتووە لەلایەن

هەموو هاوڵاتیک بتوانی بچێتە ناو ئەم تجربەیانەوە، تجربەیەکی چێشت پێم وایە پەیرەوکرابێ بەرابورد بکەن بەهەموو بارودەی کە تۆ تجربەیانی وڵاتان، تجربەیەکی جوان بووە باشیش پەیرەوەیان کردووە، پێشینەکان بووە، ئافی کردووەتەوە، نەمزانیوە لەم دنیایە چ قیاید، هاتوویین لەشاخەوە هەر زانیومانە ئەرەبی هەی باش بتەقێنین، تەقنگ باش بتەقێنین، موناسباتەکانی حکومەتی پێ ئێکە بدەین، هاتوینەتە نا شار لەبر لەدوای ساڵیک کەبەڕاستی ئەو کاتە ئەوە بوو، ئەوە بوو هەڵبژاردن تر نیە، راست کینشەشمان کەم نەبوو، شەری ناوخەنان هەبوو، دەستبەوردانی ئیقلیمیەکان هەبوو، بەڵام ئەمە شتێکە ئەتوانین ئەمە بەبکوری، کەڕۆژانە ئەمەولی پێنکەات موو لی کەم

هاوڵاتی کوردستان تازە هاتۆتە ناو پرۆسەکە، ئەرکی دیارە، مافی دیارە، ئەرکە کانی لەشەڕی ئەتەوەیی دا هێشتا ماوە، بۆر بۆڕینی ئەتەوەیی خۆی بکات، ململانێی ئەتەوەیی خۆی بکات، میلەتەکەی بگەیەنێتە دوا ویستگەی دڵنیا بوونو دوا ویستگەی ئاسوودەیی و دوا ویستگەی سەرکەوتنی

هێزە سیاسیەکانا کەدەستوری عیراقا هێشتا هەڵیەسیزراوە ماوەتەوە، پێویستی بەوە هەیە لەچوار ساڵی ئایندەدا دیسان یەکڵایان بکێنەوە بەئاراستەیک دابیرژێنەوە کەئەتوانێ هەزەکانی نادیموکراتی لەدەرەوەی پەرلەمان ئ لناو پەرلەمان، گوزرێکیان لی بوشبنێوە، کەوتە لەخەم ڕەخسیان و لەخەم نەبوونەوە، ئەمە باوە ئاکری کەتێیە بڵێین سەرکەوتنمان بەدەست هێناو ئەوە، تەواو نەبووە، ئەمە هەڵیەکی گەورەیە هەموومان وای تێبکەین سەرکەوتنێکی گەورەمان بەدەست هێناوە و لەخەم ڕەخسیین، لەخەم نەبوونەوە، ئەمە باوە ئەوە دەبێ جۆرلەجۆرمان هەبێ، هیچمان لەبۆسەدان بەئەوادەی ئەو بڕیارمان لەسەر سیستەمی دیموکراسیو دیموکراسی لاوەکی ئەدەاوە، و عەلاقاتی سیاسی، ئیقلیمی و نابوری ئەوەی لەسەر ئەم ئەساسە لەگەڵ عیراق دانەنراوە، ئەمە یەک، دوو: ئیستا لەناوخۆدا دوژمنانی دیموکراسی بەهێزن، ڕۆژانە سەدان کوژمەلکانی دنیا، لای ئیمە لەکوردستان لەساڵی ١٩٩٢ دەستمان بەهەڵبژاردن کرد، دوو جیاوازی کەوردەمان لەنێوان هەڵبژاردنەکانی سەدەی هەژدەهەم و سەرکۆتنی شۆڕشی دیموکراسی بۆ ڕۆژئاوا، دوو جیاوازی زۆر کەوردەمان هەبوو، یەکێک لەجیاوازیەکانی ئەوە بوو ڕۆژیپاو وەکو یک هەوەو، یەکێک لەسیفەتەکان سیفەتی دووەمی ئەوە بوو کەجیاوازیک لەدوای سەرکەوتنی شۆڕشی دیموکراسی وڵاتان هەبوو، ئەویش ئەوە بوو مەرج بۆ هەڵبژاردنی هاوڵاتی لای نەبوو، هەبو مەرجی تێدا دەبوو، هەڵبژاردن لەکوردستاندا گشتی بێز مەرج لەسەر هیچ کسێک نەبوو، خوێندەواری یا خوێندەوار نەبی، بەبێ پا کاسب نەبی، خانەوادەی هەبی یا نەی بی، کرێکار بی یا بەدلەسەنە نەبی، ئەمە بوو لای ئیمە، هەڵبژاردنی ١٩٩٢ ڕۆژ پیاو ڕەگەزی نەبوو، هەموو لاوەکانیش بەپێی هیچ مەرجێکی کۆمەڵایەتی و سیاسی بەشداریان کرد و چونە سەر سندوقەکانی دەنگدان و خۆشتان ئەزانن لەهەڵبژاردنی ساڵی ١٩٩٢ ئەوەندەی من بزانم لەسەدا نەوەد و پێنجی دەنگ بەشداری کرد، دوو هێز هەڵبژاردنیان ڕەت کردەوە، ئەو دوو هێزە PKK ئەوەی تری کۆمۆنیستی کرێکاری بوو، یانی هێزەکان هەموویان بەشداریان کرد PKK قبوڵی نەکردو دەنگی کردەوە بێی یا بوو لەو ئامادە بووە لەوەندەی وڵات پارلەمانێکی هەبێ کە ئەو پارلەمانە نوێنەری ڕاستەقینەی نەتەوەی کوردە، پێویست ناکات جاریکی تر هەڵبژاردن بکرێ و پێشی بڕاوبوونەکە ئەم ساڵە هەڵبژاردنە، خەتەرییکە لەکەلەکەی PKK

بە دەوڵەتانی نیظامی ئەدرێت ئەمە بەتەسریحی عەبدوڵڵا تۆپ ئاڵان بوو ئاراستەی ئوندیان هەبوو، ئەیانوت ڕاست نەکەن ئەوانە، هەندێ کەس هەیە لەکۆڕەدانی سلێمانی بەشداری کات، ئەمانە ناوی بهێنم، ڕێزم هەیە بۆی، بەشداری کەکات، کۆڕەکە هێشتا دەستی پێنەکردووە، بەوەدەیک هێشتا ئەمانە سەر مێزەکە ئەلی موداخەلەم لێ بکە، جاری کۆڕ دەستی بکردووە، ئەمەش ئەوە بوو کە دەستی کۆمۆنیستی کرێکاریش پەیوەندی نیە قسەی لەسەر بکەی و بەراستی ئەگەر تۆ دیقتی بدەی و قسەی لەسەر بکەی و بەراستی ئەگەر تۆ مسکاڵ یان نە سەاڵی تریش لێک نەریتووە لەلایەن

کۆمەڵایەتیی دنیا، لای ئیمە لەکوردستان لەساڵی ١٩٩٢ دەستمان بەهەڵبژاردن کرد، دوو جیاوازی کەوردەمان لەنێوان هەڵبژاردنەکانی سەدەی هەژدەهەم و سەرکۆتنی شۆڕشی دیموکراسی بۆ ڕۆژئاوا، دوو جیاوازی زۆر کەوردەمان هەبوو، یەکێک لەجیاوازیەکانی ئەوە بوو ڕۆژیپاو وەکو یک هەوەو، یەکێک لەسیفەتەکان سیفەتی دووەمی ئەوە بوو کەجیاوازیک لەدوای سەرکەوتنی شۆڕشی دیموکراسی وڵاتان هەبوو، ئەویش ئەوە بوو مەرج بۆ هەڵبژاردنی هاوڵاتی لای نەبوو، هەبو مەرجی تێدا دەبوو، هەڵبژاردن لەکوردستاندا گشتی بێز مەرج لەسەر هیچ کسێک نەبوو، خوێندەواری یا خوێندەوار نەبی، بەبێ پا کاسب نەبی، خانەوادەی هەبی یا نەی بی، کرێکار بی یا بەدلەسەنە نەبی، ئەمە بوو لای ئیمە، هەڵبژاردنی ١٩٩٢ ڕۆژ پیاو ڕەگەزی نەبوو، هەموو لاوەکانیش بەپێی هیچ مەرجێکی کۆمەڵایەتی و سیاسی بەشداریان کرد و چونە سەر سندوقەکانی دەنگدان و خۆشتان ئەزانن لەهەڵبژاردنی ساڵی ١٩٩٢ ئەوەندەی من بزانم لەسەدا نەوەد و پێنجی دەنگ بەشداری کرد، دوو هێز هەڵبژاردنیان ڕەت کردەوە، ئەو دوو هێزە PKK ئەوەی تری کۆمۆنیستی کرێکاری بوو، یانی هێزەکان هەموویان بەشداریان کرد PKK قبوڵی نەکردو دەنگی کردەوە بێی یا بوو لەو ئامادە بووە لەوەندەی وڵات پارلەمانێکی هەبێ کە ئەو پارلەمانە نوێنەری ڕاستەقینەی نەتەوەی کوردە، پێویست ناکات جاریکی تر هەڵبژاردن بکرێ و پێشی بڕاوبوونەکە ئەم ساڵە هەڵبژاردنە، خەتەرییکە لەکەلەکەی PKK

بە دەوڵەتانی نیظامی ئەدرێت ئەمە بەتەسریحی عەبدوڵڵا تۆپ ئاڵان بوو ئاراستەی ئوندیان هەبوو، ئەیانوت ڕاست نەکەن ئەوانە، هەندێ کەس هەیە لەکۆڕەدانی سلێمانی بەشداری کات، ئەمانە ناوی بهێنم، ڕێزم هەیە بۆی، بەشداری کەکات، کۆڕەکە هێشتا دەستی پێنەکردووە، بەوەدەیک هێشتا ئەمانە سەر مێزەکە ئەلی موداخەلەم لێ بکە، جاری کۆڕ دەستی بکردووە، ئەمەش ئەوە بوو کە دەستی کۆمۆنیستی کرێکاریش پەیوەندی نیە قسەی لەسەر بکەی و بەراستی ئەگەر تۆ دیقتی بدەی و قسەی لەسەر بکەی و بەراستی ئەگەر تۆ مسکاڵ یان نە سەاڵی تریش لێک نەریتووە لەلایەن

یەکەمین لەدایک بوونی مەڵبژاردنی کوردستان، دوو جیاوازی جوانی تیا بوو، ئەویش ئەوەبوو وەکو وتم ڕەگەزی نێرو مێ وەکو یەک بەشداری کرد هەروا هیچ مەرجێ بۆ هاوڵاتی دانەنرا

کۆڕی مەلا بەختیار لەزانکۆی کۆیە

دەنگ نەدان.. مەترسیدارترین جۆری دەنگدانە بەدوژمنانی دیموکراسی و ئەزمونی فیدراڵی کوردستان

**ئەوانەی کە لەزانستی سیاست ئەخوێنن، یا سیاستیان لاگرنگە، من پێم وابێ بیست سی ساڵی تر نەمە ئەبی بەشانازیەوە هەرە گەورەکانی ئەتەوەی کورد، ئەتەوەیک بەدرێژایی مێژوو دوژمنانی دەرەوەو ناوەوەیان پێیان وابووە نێوانیان خۆمان بەڕێوەبەرین، چونکە گوایە میللەتێکی سیخناڵ لەئەقڵی عەشایەر، لەئەقڵی تەکیە، لەئەقڵی خانەڵا، لەئەقڵی خورافاتین، بەدرێژایی مێژوو ئەمەیان بین وتوین، فەرەنسا وای پێ وتین، ئەمریکاش بەو ئەزمویە سیری تێمەی کردووە، هەموو ئەمانە پێیان وابووە کە نێوانیان خۆمان خۆمان بەڕێوەبەرین، کەچی ئێمەیەک، کەبەدرێژایی مێژوو لەلایەن

pashko-1-4.qxd 12/11/2005 5:51 AM Page 1

چاوديٚر ادخنی

چاپۆیێکە لە ڕۆژنامەی هەولێر

ژمارە (٥) دووشەممە ٢٠٠٥/١٢/١٢

پاشکۆیەکی دوو هەفتانەی ڕەخنەیی ئەدەبی ڕوناکبیریە

چاوپێکەوتنێک لەگەڵ ئەدونیس شاعیرو بیرمەند

و. لەعەرەبیەوە: محەمەد ساڵار

ل٢-٣

هاشم سەراج: شیعر نەدینی هەیە، نە زێدی هەیە، نە شوناسی هەیە

گفتوگۆی: عەبدوڵڵا ئەحمەد

ل - ٤

ڕۆمانی منداڵباز شێوازێک بۆ خستنە ڕووی دیاردەیەکی لاوەکی

هەورامان نەسرەدین

ل - ٤

هاشم سەراج: شیعر نەدینی هەیە، نە زێدی هەیە، نە شوناسی هەیە

گفتوگۆی: عەبدوڵڵا ئەحمەد

چاوێز: بۆچونێک هەیە پێیوایە، شیعر لەتوانایدا نییە کەواقعێک بگۆڕێت بەڵام بۆچونێکی تر هەیە کەپێی وایە شیعر دەتوانێ چارەنوسی تاکەکەس بگۆڕێت، ئەو گۆرانکاریانە چین کەشیعر هەگێڕێتی یاخود شیعر بە چ ئاراستەیەکدا توانای گۆڕینی چارەنوسی فەردیکەیانی هەیە؟

هاشم سەراج: ڕاستە ئەو قسەیەی کەباست کرد چارەنوسی فەردی شیعر ناتوانێ واقعێکی یان وێوڕو فراوان بتوانێ بیگۆڕێ بەکاری گۆرانکاری بەرێت لەڕەنوەی ئەوە هەر ئەرکی شیعر نییە بەرای من. بەڵام ئەوەیە شیوەیەکی تر باسی تێکست ئەکات یا باباێکی دەقی کراوە کەهەگلەری کۆمەڵێک هێمای نامانژەو حاڵتی نەگونجراوە یان دەقی ناداریای تێدایە لەژێر زماندا شاردراوەتەوە ئایا کێی دەتوانێت ئەو پەیوەندییە دروست بکات کە خوێنەر خوێنەری زانا بەاتیبەت ئەو خوێنەرەی کەدەتوانێت چێژ لەتێکست وەربگرێت یان حاڵەتە تیۆریەکان بەزێنێتەوە، ئایەوە فەردانیایی خوێنەر، دروست دەبێ هەست بەجۆرێک لەخاترجەمی دەکات یان خوێنەر هەست بەحاڵەتێکی ئارامی و ئاسودەیی ڕۆحی دەکات، ئەم پەیوەندییەی کەباسی دەکەم پەی من گۆرانکاریەکە لەبەرئەوەیە کە شیعر هەگلەری کۆمەڵێک حاڵەتی نیستاتیکییە لەهەمان کات هەگلەری کۆمەڵێک حاڵەتی ڕەنگە بەپەرە لە کەرەتە کەوتە ئەو کۆمەڵێک حاڵەتە، ئەو کەرەتە دەتوانێ ئەو حاڵەتە نیە، بەو شێوەیەی کەتۆ دوای کۆمەڵێک خوێندنەوەیت هەیە بۆ کۆمەڵێک حاڵەت، یان سوودت وەرگرتووە لەریزانە ئەدەبیەکان لەسەرتاوە لەسومبولیکان و داو سوریالیزم ئایندە هەریەک لەمانە بۆرێک شتیان داوە بەتۆ وائە ئەمەش حاڵەتێکی پراکتیزەکردن نییە وائە تۆ بیێت و کلێشەیەک یان قالبێک دانێی بەو شێوەیە ئەمەیەکاریێنی پاش ئەوەی ئەوکۆمەڵە تەکنیکانەی کەباسم کرد تۆ لێوەوە کێشەکە لەوەیە تۆ چۆنیەتی بکاربردنی ئەم کارەساتانەیە لەو حاڵەتەی تۆ دوچاری کردەی نوسینی یان ئەقصی نوسینی وائە دڵ و ڕۆحت مەستە وائە حەشیینی کەتۆ کردانە ئەنجام بدەدەی بەشێوەیەکی ئائەقڵانی سود لەوانە وەردەگری پەیوەستە بەو درژانەی کەزمان دێن لەماربەوە چی دەڵێیت؟

هاشم سەراج: ئەمبیستووە لەهیچ شوێنێک، ئەمە تۆ لەکوێ بیستووتە؟

چاوێز: لەکۆرپکدا لەسەنتەری گەنجان

هاشم سەراج: دیارە نوسین جیایە، کۆربێش جیایە وکو نوسین من ئەم شتەی کەتۆ دەڵێی من وەکو خۆم ئەمبینیوە، دووەمیش ئاساییە کلک بەختیار ئازادە، ڕای خۆیتی و هەر کەسە سەربەستە چی بڵێ، بەڵام ڕای من وەکو پێشتر باسم کرد بەرای من شیعر هەگلەری کۆتاریکی کۆمەڵایەتی نییە لای من هەتاوەکو خزەتی فاشیت بکات شیعر خۆی لەخۆیدا کوتار نییە نوسینەوەی وەلەتەکانی دڵو ڕۆح کۆمەڵێک حاڵەتی گەردانیت کە تێکەل بەکۆمەڵێک حاڵەتی نیستاتیکا بووە دەتوانم بەم شێوەیە وەلامی تۆم پەیسیارە بدەمەوە.

چاوێز: ئەو دەوتەی بەناوی تازەگەریەوە لەشیعردا لەهەولێر دەینری تاچەند توانییەیانە لەگوتراوە بیین؟

هاشم سەراج: (بەتورەییەوە) نازانم من پێم سەیرە باسی هەر شارێک هەولێر بێت یان (سلێمانی ئەوانەی زیاتر جخەت لسەر شار دەکەن هیچ جیاوازییەکیان نییە لەگەڵ نوسولیکەداە!) ئەو نوسولیانەی کەپەیوەستن بە ئایین، بەسیاست و بەقەومییەت و زیاد لەپێویست نوسولین توشی دۆگما بوونە، ئەوەی شار لەراەی خزی زیاتر خۆش بست گەیشتە ڕادەیەک کەبیچەرسێتی دیاردەیەکی نوسولیە شتێک نییە لەلای من بەناوی هەولێر یەناوی سلێمانی، شیعر لەسەنتەرێکی گەردونداییە نازانم شیعری تازەگەری چییە لەهەولێر یەنازانم شیعری تازەگەری چییە لەسلێمانی، شیعری تازەگەری چییە (شیعر چییە) ئەوتورەییەوە). بۆلێر خەلکی کوێندەرەوە، ڕامبۆ کێیە، ئەو شاعیرانە شاکارن کاک شیرکۆ بێکەس کەتر نیە، پاشان هەب، نازێدی هەیە، نەشوناسی هەیە، شیعر ئەم شتانەی نییە لە چەرسایرانی کەتۆ باسی دەکەیت کاک عەبدوڵڵا زیاتر هەلگری عەقڵیەتێکی نوسولییە ورە وردە بەرەو دۆگما لەماربەوە چی دەڵێیت؟

هاشم سەراج: ئەمبیستووە لەهیچ شوێنێک، ئەمە تۆ لەکوێ بیستووتە؟

چاوێز: لەکۆرپکدا لەسەنتەری گەنجان

هاشم سەراج: دیارە نوسین جیایە، کۆربێش جیایە وکو نوسین من ئەم شتەی کەتۆ دەڵێی من وەکو خۆم ئەمبینیوە، دووەمیش ئاساییە سەربەستە چی بڵێ، بەڵام ڕای من وەکو پێشتر باسم کرد بەرای من شیعر هەگلەری کۆتاریکی کۆمەڵایەتی نییە لای من هەتاوەکو خزەتی فاشیت بکات شیعر خۆی لەخۆیدا کوتار نییە نوسینەوەی وەلەتەکانی دڵو ڕۆح کۆمەڵێک حاڵەتی گەردانیت کە تێکەل بەکۆمەڵێک حاڵەتی نیستاتیکا بووە دەتوانم بەم شێوەیە وەلامی تۆم پەیسیارە بدەمەوە.

چاوێز: ئەو دەوتەی بەناوی تازەگەریەوە لەشیعردا لەهەولێر دەینری تاچەند توانییەیانە لەگوتراوە بیین؟

هاشم سەراج: (بەتورەییەوە) نازانم من پێم سەیرە باسی هەر شارێک هەولێر بێت یان (سلێمانی ئەوانەی زیاتر جخەت لسەر شار دەکەن هیچ جیاوازییەکیان نییە لەگەڵ نوسولیکەدا!) ئەو نوسولیانەی کەپەیوەستن بە ئایین، بەسیاست و بەقەومییەت و زیاد لەپێویست نوسولین توشی دۆگما بوونە، ئەوەی شار لەراەی خزی زیاتر خۆش بست گەیشتە ڕادەیەک کەبیچەرسێتی دیاردەیەکی نوسولیە شتێک نییە لەلای من بەناوی هەولێر یەناوی سلێمانی، شیعر لەسەنتەرێکی گەردونداییە نازانم شیعری تازەگەری چییە لەهەولێر یەنازانم شیعری تازەگەری چییە لەسلێمانی، شیعری تازەگەری چییە (شیعر چییە) (ابتورەییەوە). بۆلێر خەلکی کوێندەرەوە، ڕامبۆ کێیە، ئەو شاعیرانە شاکارن کاک شیرکۆ بێکەس کەتر نیە، پاشان هەب، نازێدی هەیە، نەشوناسی هەیە، شیعر ئەم شتانەی نییە لەچەرسایرانی کەتۆ باسی دەکەیت کاک عەبدوڵڵا زیاتر هەلگری عەقڵیەتێکی نوسولییە ورە وردە بەرەو دۆگما لەماربەوە چی دەڵێیت؟

چاوێز: لەکۆرپکدا لەسەنتەری گەنجان

هاشم سەراج: دیارە نوسین جیایە، کۆربێش جیایە وکو نوسین من ئەم شتەی کەتۆ دەڵێی من وەکو خۆم ئەمبینیوە، دووەمیش ئاساییە سەربەستە چی بڵێ، بەڵام ڕای من وەکو پێشتر باسم کرد بەرای من شیعر هەگلەری کۆتاریکی کۆمەڵایەتی نییە لای من هەتاوەکو خزەتی فاشیت بکات شیعر خۆی لەخۆیدا کوتار نییە نوسینەوەی وەلەتەکانی دڵو ڕۆح کۆمەڵێک حاڵەتی گەردانیت کە تێکەل بەکۆمەڵێک حاڵەتی نیستاتیکا بووە دەتوانم بەم شێوەیە وەلامی تۆم پەیسیارە بدەمەوە.

چاوێز: ئەو دەوتەی بەناوی تازەگەریەوە لەشیعردا لەهەولێر دەینری تاچەند توانییەیانە لەگوتراوە بیین؟

هاشم سەراج: (بەتورەییەوە) نازانم من پێم سەیرە باسی هەر شارێک هەولێر بێت یان (سلێمانی ئەوانەی زیاتر جخەت لسەر شار دەکەن هیچ جیاوازییەکیان نییە لەگەڵ نوسولیکەدا!) ئەو نوسولیانەی کەپەیوەستن بە ئایین، بەسیاست و بەقەومییەت و زیاد لەپێویست نوسولین توشی دۆگما بوونە، ئەوەی شار لەراەی خزی زیاتر خۆش بست گەیشتە ڕادەیەک کەبیچەرسێتی دیاردەیەکی نوسولیە شتێک نییە لەلای من بەناوی هەولێر یەناوی سلێمانی، شیعر لەسەنتەرێکی گەردونداییە نازانم شیعری تازەگەری چییە لەهەولێر یەنازانم شیعری تازەگەری چییە لەسلێمانی، شیعری تازەگەری چییە (شیعر چییە) (ابتورەییەوە). بۆلێر خەلکی کوێندەرەوە، ڕامبۆ کێیە، ئەو شاعیرانە شاکارن کاک شیرکۆ بێکەس کەتر نیە، پاشان هەب، نازێدی هەیە، نەشوناسی هەیە، شیعر ئەم شتانەی نییە لەچەرسایرانی کەتۆ باسی دەکەیت کاک عەبدوڵڵا زیاتر هەلگری عەقڵیەتێکی نوسولییە ورە وردە بەرەو دۆگما لەماربەوە چی دەڵێیت؟

هاشم سەراج: ئەمبیستووە لەهیچ شوێنێک، ئەمە تۆ لەکوێ بیستووتە

pashko-2-3.qxd 12/11/2005 5:59 AM Page 1

چاوپێکەوتنێک لەگەڵ ئەدۆنیس.. شاعیر و بیرمەند

و. لەعەرەبییەوە: محەمەد ساڵار

ئەدۆنیس: ناوێک لەمێژە لەکلتوری عەرەبیدا ناسراوە بەشیعر و دەنگی داوەتەوە و خاوەنی قوتابخانەیەکی تایبەتە لەخشانەشیعردا، هەروەها ڕێبازی شیوازێکی هێندە ناسکی هەیە کە هیچ کەسێک ناتوانێ بەئاسانی شێر ڕێبازە بڕێتێ و لاسایی بکاتەوە.

لەراستیدا ئەدۆنیس نوسەرێکی بەتوانایە و بەڵێشاو لەنوسینی وەرگێڕان و ڕەخنەگر بیرەمەندێکی توش و سەرکێشە و تیوری تایبەتی خۆی هەیە لەوەرچەرخاندا، بۆیە هەندێک جار دەتوانی تیی بگەیت و بڵام جارجاریش دەتکات بەیبایانی گوزارشت و وشەداو بەجۆری وێڵ و سەرگەردان دەبێت، نازانی کە لەدای شیعردا گیرت خواردووە یان لەپێوەی پەخشاندا سەرساوو شتەکی!!

لەراستیدا ئەدۆنیس نزیکی چل ساڵە بەهۆی توشی و سەرکێشی نوسینەکانیەوە ڕووبەڕووی چەندان ڕیبان و بۆرفنگی ڕەخنەیی بۆتەوە، تائێستاش بەبەرەوامیی شیعرە نوێکانی و تەوکیتەیانەی کە سیخناخن لەگەڵ ئەدەبی ڕۆژئاوایی سوریا لەدایکبووە. ناوی عەلی ئەحمەد سەعید ئەسبەر بوو، هاوڕێیی شاعیرم دکتۆر موحەمەد عوزەیمە، بیست ساڵ لەمەوبەر لەزانکۆی وەهران لەجەزایر هاوەڵی ئەدۆنیس بووە وپێکەوە خوێندویانە هەروەها پێکەوە کە لەخزمەکانی و پەیوەندیەکی پتەو هیە لەنێوانیاندا، بۆی باسکردم کە ئەدۆنیس لەژینگەیەکی ئەسپیردا پاوەڕەوەدەکراوە و گەشەی کردووە کە بەخەستی کاریگەری تائیفی بەدەگەی و باتینی گەلی لەو ژینگەیەدا وەدەنگیدا وە.

لەمەئەی چوارەسالیدا چۆتە قوتابخانە کە تەرتوش خوێندویەتی و پێشتر لای باوکی خوێندویەتی لەماڵی خۆیان کە جێگەی گری شاعیرانی هۆزو جیبەری گوێن بووە. هەر لەسەرەتاکانی ژیانیدا لەدابونەریتی یاخی بووە!

لەساڵی ١٩٤٤ چامەیەکی شیعری لەبەردەم (شوکری ئەلقوبانی)دا خوێندەوە کە سەرکردەو ڕێکارکەری گەلەکەی بوو لەژێرچنگی فەرەنسادا یەکەم سەرۆک شاعیرە عەرەبییە هاوچەرخانەیە کە شیعرەکانی بوونەتەهۆی وروژاندنی ڕاو بۆچوونی جیاوازو ناکۆکی زۆر لەبواری شیعردا، ئەمە کەیشتۆتە ئەو ئاستەی کە هەندێک لەڕەخنەگران ئەدۆنیس لەبەهشتی شیعری عەرەبی وەدەنێن و دەروازەی ئەفریدەوەیی بەروودا ایخەن، وەهەر هەندێکیش پەیشکەنگ و دەیراوانی هاڵکەوتووی زەریای ئەدەبی داندەنێن و بەیکەم داهێنەر ناماژەی بۆدەکەن، لەمەناکانداکە ئەمەلیکی ترپەسەرلیشیداو تیکدەرو شیوێنەری ئەدەب ناوی دەبەن!

ئەوەنەبێت کە ئەدۆنیس تەنها لەریکەی پەخشانە بالاکانیدام باین بڵێم: پەخشانەکانی زیاتر لەبەرهەمە شیعرییەکانی کاریان تێکدروم.

ئاشکرایە ئەدۆنیس شاعیرێکی زۆر سەختد و توشە زۆرجار کە شیعرەکانی لەخوێندنەوە دوای ئەوەی کە زۆر بێتیرامانەوە لەسەرتەقکە دەوەستەو بیری لێدەکەمەوە، نازانم کە لەمەبەستی شاعیر نزیک دەبمەوەو درکی پێدەکەم یان نا، هەروەها ناباینم وەک شاعیرێک هیچ ڕووندکردنەوەیەکی لەسەر شیعرەکانی خستبێتەڕوو، زیاد لەسەر ئەوەیش ناماژەیە کە ئەوگۆڕانە تایبەتیکی ناموی بووە لەماوەی (١٩٥٧ - ١٩٦٣)ئەوەبوو ئەدۆنیس وە ئاڵخاڵی دوای ئەوەلە ڕۆیشتنی لەجیابوونەوەیان تایبەتی خۆی ناسنامەی سەربەخۆی بووە.

لەڕاستیدا من هەستم نەکردووە بەئازادی هەتاکو لە (مەرجەعیات) ڕزگارنەبووم. لەپێش هەموویشیانەوە (مەرجەعیات)ی ئایینی، بەڵام کاتێک لە (مەرجەعیات) ڕزگارم بوو. هەستم کرد لەقۆناغی ناخەموە ئازادو سەربەستم. بەڵام لەڕاستیدا ئازادی دەرەکی پێویستی بەباجی گەورەو کرانە. بەدڵنیاییەوە من ئەوباجەم داوە

کۆمارینی بوو، کاتێک لەگەشتێکی هەرێمیدا بەشاری جەلەبا تێپەڕی نزیک گوندەکەی، (ئەلقوتلی)ایش سەرسام بوو بەچامەکەی و لەبەهشتی شیعری عەرەبی وەدەنێن و دەروازەی ئەفریدەوەیشی بەروودا ایخەن، وەهەروەها دەنێکیش پەیشکەنگ و دەیراوانی هاڵکەوتووی زەریای ئەدەبی داندەنێن و بەیکەم داهێنەر ناماژەی بۆدەکەن، تیکدەرو شیوێنەری ئەدەب ناوی دەبەن!

ئەوەنەبێت کە ئەدۆنیس تەنها لەریکەی پەخشانە بالاکانیدام باین بڵێم: پەخشانەکانی زیاتر لەبەرهەمە شیعرییەکانی کاریان تێکدروم.

ئاشکرایە ئەدۆنیس شاعیرێکی زۆر سەختد و توشە زۆرجار کە شیعرەکانی لەخوێندنەوە دوای ئەوەی کە زۆر بێتیرامانەوە لەسەرتەقکە دەوەستەو بیری لێدەکەمەوە، نازانم کە لەمەبەستی شاعیر نزیک دەبمەوەو درکی پێدەکەم یان نا، هەروەها ناباینم وەک شاعیرێک هیچ ڕووندکردنەوەیەکی لەسەر شیعرەکانی خستبێتەڕوو، زیاد لەسەر ئەوەیش ناماژەیە کە ئەوگۆڕانە تایبەتیکی ناموی بووە لەماوەی (١٩٥٧ - ١٩٦٣)ئەوەبوو ئەدۆنیس وە ئاڵخاڵی دوای ئەوەلە ڕۆیشتنی لەجیابوونەوەیان

لەڕاستیدا من هەستم نەکردووە بەئازادی هەتاکو لە (مەرجەعیات) ڕزگارنەبووم. لەپێش هەموویشیانەوە (مەرجەعیات)ی ئایینی، بەڵام کاتێک لە (مەرجەعیات) ڕزگارم بوو. هەستم کرد لەقۆناغی ناخەموە ئازادو سەربەستم. بەڵام لەڕاستیدا ئازادی دەرەکی پێویستی بەباجی گەورەو کرانە. بەدڵنیاییەوە من ئەوباجەم داوە

هەروەکو یان ئەفرەتیان لەپەکتری دەکرد. ئەدۆنیس لەساڵی ١٩٥٦ هەتا ١٩٨٦ لەپەیروت مایەوەو نیشتجێی بوو، هەروەها لەساڵی ١٩٦٠ لەلایەن حکومەتی فەرەنسەیەو قبوڵکەی ئەتەنی ژنەڕۆشنبیرو لەسوربۆن خوێندن تەواویکات. هەروەک لەدوای هەرەسەکەی ١٩٦٧ ئەدۆنیس توانی لەپەیروت) گۆڤاری (موافق) لەدەرکات کە تایبەت بوو بەچاکبوونەوەی ڕۆشنبیریە نوێیەکانەوەو ڕۆژئێک کاریگەری هەبوو بەسەر کلەکردنی ئەو گۆڤاری شیعرەی کە وەستابوو.

ئەدۆنیس لە ١٩٢٣ دکتۆرای بەدەستهێنا لەزانکۆی (قەدیس یوسف)لە (پەیروت) تێزی باسکەیشی کتێبەکەی بوو بەناوی (الثابت والمتحول) ژنەکەیشی خالیدە سەعید لەدایرتریەی ژنە ڕۆشنبیرو نوسەرو هاوەڵی ئەدۆنیس بووەو پێکەوە خوێندویانە هەروەها پێکەوە کە چەند شان بەشانی ئەدۆنیس هەوڵیاوەو هاریکاری کردووە لەکەشفتە فیکریی شیعریە توشەکانیدا (پەیروت) ج لەپاریس). زیاد لەسەرئەوەی کە خاتوو خالیدە سەعید خاوەنی پێنوسی تایبەتی خۆی ناسنامەی سەربەخۆی بووە.

لا یەنە هەرکەوتووەکان

ئەدۆنیس هەر لەسەرەتاوە هەوڵیداوە کە شیعر لەناسۆیەکی تردا تەوزیف بکات یان بڵێین: لەناقاریکی تردا بیخاتەگەر لەڕەتکردنەوەو سەرکێشیی و تەم ڕەیی ڕێی پێناب، سەرکێشیی و تونردەی ئەدۆنیس زیاتر لەو هیرشانەیدا دەرنەکەدەنەوە کە دەیکاتە سەر هەموو ئەو شتانەی خویان پێوەگیراوە و خەڵکی لەسەری ڕاماتوون (المألوفات)، بەڵام ئەم دەیەوێت لەبەرو بێخ دەریان بێنێوو ڕیشەکێشیان بکات، بانگەشە بۆئەوەدەکات کە لەبەنرەتەوە وەرچەرخاندن ڕوویداوە لەشتە چەسپاوەکاندا. بەڵێ ئەدۆنیس موجتەهیدە، بەڵام لەجۆرێکی تایبەت کە هیچ شتێک نایەڵێتەوە، وەها دەدەکەوێ کە هەرهەو کاکڵەو پرختەی مێژووی خێزان و خزم و ناوچە گۆشەگیرەکەی هەر هەموی لەهەست و فکریدا شاراوەتەوەو بەشێوەیەکی ناناسایی لەناخیدا هەڵدەچێت، هەڵچوونێکی وەها کە ڕێنەی نابینێرێت لەکەسی تردا هەرچەندێکیش قەباری تراژێدیاکان گەورەبێت بەدرێژایی مێژوو زۆرجاریش ئەتەوەیی بەوە تۆمەتبار دەکرێ کە پرۆژەیەکە ئامادەکراوە بۆ ڕێزانکاری ڕووخاندن لەو ڕووەو کە لەژێر کاریگەری کلتوری فەرەنسیدایە هەروەک هەندێکیش پێیان وایە کە کلتوری فەرەنسی کاریگەری ئەدۆنیسی لەسەرە!

هەروەک دەتوانم بڵێم کە ئەدۆنیسیە ئەوکەسەی قورسایی پەخشانەشیعری نوێی خستۆتە سەر شانی، هەروەک دەکرێ ئەوەیش بڵێم ئەو ئەدۆنیسەی (پرکیشی ئەوەی کرد ناوی خۆی بگۆڕێ) هەرگیز سازش ناکات و سورە لەسەر هەڵکەندنی ڕابردوو، بەڵکو بەوپەڕی نازایەتیەوە ئەوەی دەیوێت دایدەباتێنی و پیادەی دەکات، بەبێ دڵەڕاوکێ و شەرم.

ئەمە وتارە وتاری نوسەر وتوێژەرەوە: سیار ئەلجەمیلە، لەبەر خاتری هاوڕێیان و خۆشەویستان ئەم چاوێنێکەوتنەکە لەگەڵ ئەدۆنیسدا ئەنجامدراوە دەیخەمەڕوو.

ئەدۆنیس بەئەندازەی ئەوەی داهێنانی پێشکەشکە کردووە هێندەیش ناکۆکی وروژاندووە! ئەدۆنیس بەوەنەدەوە نوسەوتاوە کە بەبەرهەمەکانی تەنها کۆپیر لەعقڵ و چمان داچڵەکێنی، شاعیری گەورەو، خاوەنی (الثابت والمتحول) دوای چەند ساڵێکی دوورودرێژ فیری فرت وفێڵ نەبووە! بەبێ دڵەڕاوکێ و پشە گوزارشتی لێبکات. دیارە ئەدۆنیس لەگفتوگۆکانی پێشوویدا زۆری وتووە. ئایا ئەوەی کە لێیدرا دەکرێ بڵێین چییە؟! لەوانەیە پرسیارەکانمان هەندێک تورەئامێزبن. لەوانەیشە نامۆبن. بەڵام ئەوە دەئەدۆنیسە.

ئەمەیش گفتوگۆکەیە

پ: تێبینیی ئەوە دەکرێ دیاردانێکی مەعریفی هەیە کە ئەدۆنیس بەرچەستەی کردووە لەنێوان خۆی و ئەو هزرە ئایدیەیدا کە لەمیدی ئەوەدا بەرپرسیارە لەبنچ داکوتانی دواکەوتنی دواچەی عەرەبیدا.

ئەدۆنیس: کاتێک کتێبی (الثابت والمتحول) دەچوو چەپەرەوەکان بەهەموو ڕەوتەکانیانەوە دژی من وەستان بەتنها عەبدلفەتاح نیسمەعیلی سەرۆکی یەمەنی باشور نەبێت، بەڵکەیشیان بۆ ئەم هۆیوتە تۆراتییە ئەوەبوو من باسی باباتێک دەکەم کە باوی ئەمەوەو بەسەرچووەو کرنگی بە شتێک دەدەم کە هیچ کرنگییەکی نەماوە. لەراستیدا ئەمەیش ئەوە بەئەمیتنی کە لەوماوەیەدا چەپەرەوەکان دووربوون لەواقیع و لەو ژیانەی کە تیایدا ژیاون و هەروەها لەو کۆمەڵەش کە هەڵسوکەوتیان تیادا کاردوو.

ئەم هەڵکەرانەوە فەندەمالیزمە ئەم ڕاستیە دەسەلمێنێ.

پ: ئایا ئەدۆنیس چۆن شوناسامەی خۆی فیتمەی دیاردەدەکات؟ ئایا ئەو فیتفیتیە، یان موسلمانە، یان عەلەویە.. یان فەرەنسییە؟

ئەدۆنیس: من وا هەست دەکەم بەرهەمێکی تێکەڵەو ناوێتەیەکی مێژووی وەهام کە دەکەڕێتەوە بۆ (٥٠٠٠) پێنج هەزار ساڵ بەر لەئێستا، هەروەک لەو بڕوایەدام کە پچڕان و دابڕانی مووسڵمانان و هەزری نیسلامی لەو مێژووە دێرینە، سوریەکان بابلییەکان و ئەکادییەکان، فینیقییەکان و فارعینە، ئەم دابڕانە بوو بەدیدی نیسلامی و کەسێتی مووسڵمانیشی هاژکرد، ئەم دابڕانەیان لەگەڵ پێش نیسلام (ماقبل الاسلام) بەشێوەیەکی وەها بوو کە گەیشتە ئاستێک ناوی (جاهلییەتیان) کێشان بەسر هەرچی کە بەر لەنیسلام بووە.

لەراستیدا من ناتوانم لەوەیکەم ئایا چۆن دەکرێ هەستی بەدابڕان لەگەڵ کەلێک لە (قورئانەکەت) بزانمانی ئەوان دابڕینێت، دیارە ئەمە قسەی لەسەر ناکرێ (الیناقش).

شاعیرە عەرەبییە هاوچەرخانەیە کە شیعرەکانی بوونەتەهۆی وروژاندنی ڕاو بۆچوونی جیاوازو ناکۆکی زۆر لەبواری شیعردا، ئەمە کەیشتۆتە ئەو ئاستەی کە هەندێک لەڕەخنەگران ئەدۆنیس لەبەهشتی شیعری عەرەبی وەدەنێن و دەروازەی ئەفریدەوەیشی بەروودا ایخەن، وەهەروەها دەنێکیش پەیشکەنگ و دەیراوانی هاڵکەوتووی زەریای ئەدەبی داندەنێن و بەیکەم داهێنەر ناماژەی بۆدەکەن، تیکدەرو شیوێنەری ئەدەب ناوی دەبەن!

ئەوەنەبێت کە ئەدۆنیس تەنها لەریکەی پەخشانە بالاکانیدام باین بڵێم: پەخشانەکانی زیاتر لەبەرهەمە شیعرییەکانی کاریان تێکدروم.

ئاشکرایە ئەدۆنیس شاعیرێکی زۆر سەختد و توشە زۆرجار کە شیعرەکانی لەخوێندنەوە دوای ئەوەی کە زۆر بێتیرامانەوە لەسەرتەقکە دەوەستەو بیری لێدەکەمەوە، نازانم کە لەمەبەستی شاعیر نزیک دەبمەوەو درکی پێدەکەم یان نا، هەروەها ناباینم وەک شاعیرێک هیچ ڕووندکردنەوەیەکی لەسەر شیعرەکانی خستبێتەڕوو، زیاد لەسەر ئەوەیش ناماژەیە کە ئەوگۆڕانە تایبەتیکی ناموی بووە لەماوەی (١٩٥٧ - ١٩٦٣)ئەوەبوو ئەدۆنیس وە ئاڵخاڵی دوای ئەوەلە ڕۆیشتنی لەجیابوونەوەیان

لەڕاستیدا من هەستم نەکردووە بەئازادی هەتاکو لە (مەرجەعیات) ڕزگارنەبووم. لەپێش هەموویشیانەوە (مەرجەعیات)ی ئایینی، بەڵام کاتێک لە (مەرجەعیات) ڕزگارم بوو. هەستم کرد لەقۆناغی ناخەموە ئازادو سەربەستم. بەڵام لەڕاستیدا ئازادی دەرەکی پێویستی بەباجی گەورەو کرانە. بەدڵنیاییەوە من ئەوباجەم داوە

هەروەکو یان ئەفرەتیان لەپەکتری دەکرد. ئەدۆنیس لەساڵی ١٩٥٦ هەتا ١٩٨٦ لەپەیروت مایەوەو نیشتجێی بوو، هەروەها لەساڵی ١٩٦٠ لەلایەن حکومەتی فەرەنسەیەو قبوڵکەی ئەتەنی ژنەڕۆشنبیرو لەسوربۆن خوێندن تەواویکات. هەروەک لەدوای هەرەسەکەی ١٩٦٧ ئەدۆنیس توانی لەپەیروت) گۆڤاری (موافق) لەدەرکات کە تایبەت بوو بەچاکبوونەوەی ڕۆشنبیریە نوێیەکانەوەو ڕۆژێک کاریگەری هەبوو بەسەر کلەکردنی ئەو گۆڤاری شیعرەی کە وەستابوو.

ئەدۆنیس لە ١٩٢٣ دکتۆرای بەدەستهێنا لەزانکۆی (قەدیس یوسف)لە (پەیروت) تێزی باسکەیشی کتێبەکەی بوو بەناوی (الثابت والمتحول) ژنەکەیشی خالیدە سەعید لەدایرتریەی ژنە ڕۆشنبیرو نوسەرو هاوەڵی ئەدۆنیس بووەو پێکەوە خوێندویانە هەروەها پێکەوە کە چەند شان بەشانی ئەدۆنیس هەوڵیاوەو هاریکاری کردووە لەکەشفتە فیکریی شیعریە توشەکانیدا (پەیروت) ج لەپاریس). زیاد لەسەرئەوەی کە خاتوو خالیدە سەعید خاوەنی پێنوسی تایبەتی خۆی ناسنامەی سەربەخۆی بووە.

لا یەنە هەرکەوتووەکان

ئەدۆنیس هەر لەسەرەتاوە هەوڵیداوە کە شیعر لەناسۆیەکی تردا تەوزیف بکات یان بڵێین: لەناقاریکی تردا بیخاتەگەر لەڕەتکردنەوەو سەرکێشیی و تەم ڕەیی ڕێی پێناب، سەرکێشیی و تونردەی ئەدۆنیس زیاتر لەو هیرشانەیدا دەرنەکەدەنەوە کە دەیکاتە سەر هەموو ئەو شتانەی خویان پێوەگیراوە و خەڵکی لەسەری ڕاماتوون (المألوفات)، بەڵام ئەم دەیەوێت لەبەرو بێخ دەریان بێنێوو ڕیشەکێشیان بکات، بانگەشە بۆئەوەدەکات کە لەبەنرەتەوە وەرچەرخاندن ڕوویداوە لەشتە چەسپاوەکاندا. بەڵێ ئەدۆنیس موجتەهیدە، بەڵام لەجۆرێکی تایبەت کە هیچ شتێک نایەڵێتەوە، وەها دەدەکەوێ کە هەرهەو کاکڵەو پرختەی مێژووی خێزان و خزم و ناوچە گۆشەگیرەکەی هەر هەموی لەهەست و فکریدا شاراوەتەوەو بەشێوەیەکی ناناسایی لەناخیدا هەڵدەچێت، هەڵچوونێکی وەها کە ڕێنەی نابینێرێت لەکەسی تردا هەرچەندێکیش قەباری تراژێدیاکان گەورەبێت بەدرێژایی مێژوو زۆرجاریش ئەتەنی بەوە تۆمەتبار دەکرێ کە پرۆژەیەکە ئامادەکراوە بۆ ڕێزانکاری ڕووخاندن لەو ڕووەو کە لەژێر کاریگەری کلتوری فەرەنسیدایە هەروەک هەندێکیش پێیان وایە کە کلتوری فەرەنسی کاریگەری ئەدۆنیسی لەسەرە!

هەروەک دەتوانم بڵێم کە ئەدۆنیسیە ئەوکەسەی قورسایی پەخشانەشیعری نوێی خستۆتە سەر شانی، هەروەک دەکرێ ئەوەیش بڵێم ئەو ئەدۆنیسەی (پرکیشی ئەوەی کرد ناوی خۆی بگۆڕێ) هەرگیز سازش ناکات و سورە لەسەر هەڵکەندنی ڕابردوو، بەڵکو بەوپەڕی نازایەتیەوە ئەوەی دەیوێت دایدەباتێنی و پیادەی دەکات، بەبێ دڵەڕاوکێ و شەرم.

ئەمە وتارە وتاری نوسەر وتوێژەرەوە: سیار ئەلجەمیلە، لەبەر خاتری هاوڕێیان و خۆشەویستان ئەم چاوێنێکەوتنەکە لەگەڵ ئەدۆنیسدا ئەنجامدراوە دەیخەمەڕوو.

ئەدۆنیس بەئەندازەی ئەوەی داهێنانی پێشکەشکە کردووە هێندەیش ناکۆکی وروژاندووە! ئەدۆنیس بەوەنەدەوە نوسەوتاوە کە بەبەرهەمەکانی تەنها کۆپیر لەعقڵ و چمان داچڵەکێنی، شاعیری گەورەو، خاوەنی (الثابت والمتحول) دوای چەند ساڵێکی دوورودرێژ فیری فرت وفێڵ نەبووە! بەبێ دڵەڕاوکێ و شەرم کوزارشتی لێبکات. دیارە ئەدۆنیس لەگفتوگۆکانی پێشوویدا زۆری وتووە. ئایا ئەوەی کە لێیدرا دەکرێ بڵێین چییە؟! لەوانەیە پرسیارەکانمان هەندێک تورەئامێزبن. لەوانەیشە نامۆبن. بەڵام ئەوە دەئەدۆنیسە.

ئەمەیش گفتوگۆکەیە

پ: تێبینیی ئەوە دەکرێ دیاردانێکی مەعریفی هەیە کە ئەدۆنیس بەرچەستەی کردووە لەنێوان خۆی و ئەو هزرە ئایدیەیدا کە لەمیدی ئەوەدا بەرپرسیارە لەبنچ داکوتانی دواکەوتنی دواچەی عەرەبیدا.

ئەدۆنیس: کاتێک کتێبی (الثابت والمتحول) دەچوو چەپەرەوەکان بەهەموو ڕەوتەکانیانەوە دژی من وەستان بەتنها عەبدلفەتاح نیسمەعیلی سەرۆکی یەمەنی باشور نەبێت، بەڵکەیشیان بۆ ئەم هۆیوتە تۆراتییە ئەوەبوو من باسی باباتێک دەکەم کە باوی ئەمەوەو بەسەرچووەو کرنگی بە شتێک دەدەم کە هیچ کرنگییەکی نەماوە. لەراستیدا ئەمەیش ئەوە بەئەمیتنی کە لەماوەیەدا چەپەرەوەکان دووربوون لەواقیع و لەو ژیانەی کە تیایدا ژیاون و لەو کۆمەڵەش کە هەڵسوکەوتیان تیادا کاردوو.

ئەم هەڵکەرانەوە فەندەمالیزمە ئەم ڕاستیە دەسەلمێنێ.

پ: ئایا ئەدۆنیس چۆن شوناسامەی خۆی فیتمەی دیاردەدەکات؟ ئایا ئەو فیتفیتیە، یان موسلمانە، یان عەلەویە.. یان فەرەنسییە؟

ئەدۆنیس: من وا هەست دەکەم بەرهەمێکی تێکەڵەو ناوێتەیەکی مێژووی وەهام کە دەگەڕێتەوە بۆ (٥٠٠٠) پێنج هەزار ساڵ بەر لەئێستا، هەروەک لەو بڕوایەدام کە پچڕان و دابڕانی مووسڵمانان و هەزری نیسلامی لەو مێژووە دێرینە، سوریەکان بابلییەکان و ئەکادییەکان، فینیقییەکان و فارعینە، ئەم دابڕانە بوو بەدیدی نیسلامی و کەسێتی مووسڵمانیشی هاژاکرد، ئەم دابڕانەیان لەگەڵ پێش نیسلام (ماقبل الاسلام) بەشێوەیەکی وەها بوو کە گەیشتە ئاستێک ناوی (جاهلییەتیان) کێشان بەسر هەرچی کە بەر لەنیسلام بووە.

لەراستیدا من ناتوانم لەوەیکەم ئایا چۆن دەکرێ هەستی بەدابڕان لەگەڵ کەلێک لە (قورئانەکەت) بزانمانی ئەوان دابڕینێت، دیارە ئەمە قسەی لەسەر ناکرێ (الیناقش).

لەراستیدا کلتور بوونی نیە، دیارە لێرەدا مەبەستم لەنەبوونی کلتور وکلتورەوەکە عەرەبی هاڵتێکی دوورنییە، زۆرتر لەوەی کە حاڵەتێکی فکریی و توێژینەوەیی بێت. دروستیی بەو واتایە کە کەس تا بەکسی تر دراننانێت وکەمترین شت نبیە کە بیبرەمندان هاویەش بێ تیایدا. ئەمە تا ئاستێکی وەها ئەو نازاریەیی کە خواستێکی بنچینەیە پێدەکەن ڕێنچۆشخاڵ دەبن.

ئێمە هەمیشە پرسیارەکەمان ئەمەیە: هۆکارەکان چین؟ چارەسەر کامەیە؟ پێویستە وازلەم دوو پرسیارە بهێنرێت دەستبکرێ بەشیکاردکردن، دواتر هۆکارەکان خوێنەدەبەیەکی چارەسەرکانیش لەبەرچاو بگرێ کە ئەوە دێنەڕوو.

من بڕواناکەم تەنها شتێکی شیکاری بیێت لەکلتوری عەرەبیدا. هەتاکو مارکسییە عەرەبەکانیش کە پێویست بوو هەمبێت شیکاری پەیرەوپرۆگرامێکی بنچینەییان بوایە.

پ: ئەدۆنیس وەها باس دەکرێ بیرمەندێکی سەربەستو نازادە، ئایا چۆن تەوانیوێتی ئەو ئازادییەبەدەست بێنێت؟

ئەدۆنیس: لەراستیدا من هەستم نەکردووە بەئازادی هەتاکو لە (مەرجەعیات) ڕزگارنەبووم. لەپێش هەموویشیانەوە (مەرجەعیات)ی ئایینی، بەڵام کاتێک لە (مەرجەعیات) ڕزگارم بوو، هەستم کرد لەقۆناغی ناخەموە ئازادو سەربەستم. بەڵام لەڕاستیدا ئازادی دەرەکی پێویستی بەباجی گەورەو کرانە، بەدڵنیاییەوە من ئەوباجەم داوە، تا کەیشتووەتە ئێرە، لەو باجانەی کە داومە تۆمەتباربکردنم بەخائینکردنم کە هەتاتێستاباوەماوەیە. بۆئەمونەنە کۆمەڵێ ماف‌کەرنی مەرکەزی لەسوریا کە دیارە ئەرکی سەرشانی ئەو ئەوەیە بەرگری لەماف‌کەرنی مرۆڤ بکات، بەڵام بەپێچەوانەوەو کرنگی بە کەشتکردنی مرۆڤ بکات، بەڵام بەپێچەوانەوەو دروز پرۆپاگەندەی رووکەشکراوە. ئەوەتا کۆمەڵەی ماف‌کەرنی مرۆڤ لەسوریا کە دیارە ئەرکی سەرشانی ئەو ئەوەیە بەرگری لەماف‌کەرنی مرۆڤ بکات، بەڵام بەپێچەوانەوەو کرنگی بە کەشتکردنی مرۆڤ بکات، بەڵام بەپێچەوانەوەو دروز پرۆپاگەندەی رووکەشکراوە. ئەوەتا کۆمەڵەی ماف‌کەرنی مرۆڤ لەسوریا کە دیارە ئەرکی سەرشانی ئەو ئەوەیە بەرگری لەماف‌کەرنی مرۆڤ بکات، بەڵام بەپێچەوانەوەو کرنگی بە کەشتکرد